

***Strategia Rozwoju Gminy Kłomnice
na lata 2023–2030***

Październik 2023

Opracowano przy współpracy
władz samorządowych, mieszkańców i innych interesariuszy Gminy Kłomnice
oraz pracowników Urzędu Gminy Kłomnice z firmą InicjatywaLokalna.pl sp. z o.o.

Spis treści

Wstęp	4
1. Część wprowadzająca.....	8
1.1. Strategia jako instrument kreowania polityki rozwoju	8
1.2. Metodologia prac nad Strategią	9
2. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej	11
2.1. Analiza SWOT	20
2.2. Wnioski z diagnozy	23
2.3. Drzewo problemów	26
2.4. Drzewo celów	27
3. Część programowa	28
3.1. Wizja, misja, cele	28
3.2. Plan operacyjny rozwoju.....	29
3.2.1. Projekty strategiczne	41
3.2.2. Szacunkowe ramy finansowe i potencjalne źródła finansowania	54
3.3. Ocena spójności celów strategicznych z dokumentami wyższego rzędu	63
4. Wymiar przestrzenny polityki rozwoju – podejście zintegrowane w strategii rozwoju.....	78
4.1. Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej	79
4.2. Obszary strategicznej interwencji wraz z zakresem planowanych działań.....	107
4.2.1. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa i inne ponadlokalne	107
4.2.2. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano	122
5. System realizacji Strategii Rozwoju.....	125
5.1. Wdrażanie i monitoring Strategii Rozwoju	125
5.1.1. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia	128
5.2. Ewaluacja i aktualizacja Strategii Rozwoju	140
5.3. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	141
6. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych i innych podmiotów	144
6.1. Podsumowanie konsultacji społecznych i procesu opiniowania dokumentu przez Zarząd Województwa	144
6.2. Mechanizmy włączenia mieszkańców w proces przygotowania, realizacji i oceny Strategii – partycypacja społeczna	147
6.3. Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko – wpływ zadań na środowisko	150
Spis schematów	151
Spis map	151
Spis rysunków.....	152

Wstęp

Zarządzanie gminą wiąże się z podejmowaniem szeregu działań i decyzji ważnych dla lokalnej społeczności. Rolą gminy, którą stanowi ogół mieszkańców współtworzących wspólnotę samorządową jest kreowanie warunków do rozwoju i samorealizacji mieszkańców. Aby efektywnie zarządzać gminą, potrzebny jest wieloletni plan, który będzie wskazywać kierunki jej dalszego rozwoju. Działania właściwe ze strategicznego punktu widzenia mają większe znaczenie niż działania nastawione na przynoszenie natychmiastowych efektów. Zarządzanie strategiczne jest procesem zarządzania nastawionym na formułowanie i wdrażanie Strategii, które ma na celu sprzyjanie wyższemu stopniowi zgodności organizacji, w tym wypadku gminy, z jej otoczeniem zewnętrznym oraz zachowaniem spójności wewnętrznej, a co za tym idzie – osiągnięciem przyjętych celów strategicznych.

Niniejszy dokument stanowi strategię rozwoju gminy w rozumieniu *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.). W dniu 13 listopada 2020 r. wszedł w życie nowy pakiet przepisów dotyczących polityki rozwoju – *Ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2020 r. poz. 1378 z późn. zm.), której celem jest realizacja postanowień *Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)* w zakresie konsolidacji systemu zarządzania rozwojem Polski i etapowego wprowadzania systemu zintegrowanych strategii (krajowej, wojewódzkiej, gminnej i ewentualnie ponadlokalnej, sporządzanej dla grupy sąsiadujących lub powiązanych ze sobą funkcjonalnie gmin).

Poza integracją strategii rozwoju na różnych poziomach administracji, celem nowelizacji przepisów była także integracja w dokumentach strategicznych wymiaru społecznego i gospodarczego z przestrzennym. Dzięki tym zmianom strategia rozwoju gminy, po raz pierwszy w polskim ustawodawstwie, zyskała podstawę prawną (ustawa o samorządzie gminnym), która określa też konkretny zakres i procedurę sporządzania strategii.

Niniejsza Strategia spełnia również funkcję strategii terytorialnej zgodnie z art. 29 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060¹. Strategia terytorialna może być podstawą realizacji IIT (Inne Instrumenty Terytorialne) i powinna zawierać następujące elementy:

- obszar geograficzny, którego dotyczy dana strategia (w tym przypadku obszar Gminy Kłomnice);
- analizę potrzeb rozwojowych i potencjału danego obszaru, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych – na potrzeby niniejszej Strategii opracowano *Diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Kłomnice*, której syntezę zawarto w niniejszym dokumencie. Na podstawie

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej.

Diagnozy określono największe problemy i potrzeby rozwojowe, a także potencjały, które należy wykorzystać do rozwoju gminy (wnioski z Diagnozy, analiza SWOT, drzewo problemów). W Strategii wskazano obszary strategicznej interwencji zarówno zewnętrzne (ponadlokalne), jak i wewnątrz gminy;

- opis zintegrowanego podejścia służącego zaspokojeniu zidentyfikowanych potrzeb rozwojowych i wykorzystaniu potencjału danego obszaru – w Strategii określono projekty strategiczne o charakterze zintegrowanym oraz działania ogólne, których realizacja pomoże w osiągnięciu założonych celów;
- opis udziału partnerów w przygotowaniu strategii i jej realizacji – w niniejszym dokumencie szeroko opisano partycypację społeczną, udział mieszkańców w tworzeniu Strategii, a także określono system realizacji Strategii, w tym sposoby udziału mieszkańców i ewentualnych partnerów w realizacji, monitorowaniu i ewaluacji Strategii.

Projekt uznaje się za zintegrowany sam w sobie, jeśli spełnia co najmniej jeden z następujących warunków²:

- projekt obejmuje różne sektory (takie jak sektor społeczny, gospodarczy i środowiskowy);
- projekt obejmuje różne terytoria administracyjne (np. gminy);
- projekt obejmuje kilka rodzajów interesariuszy (władze publiczne, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe).

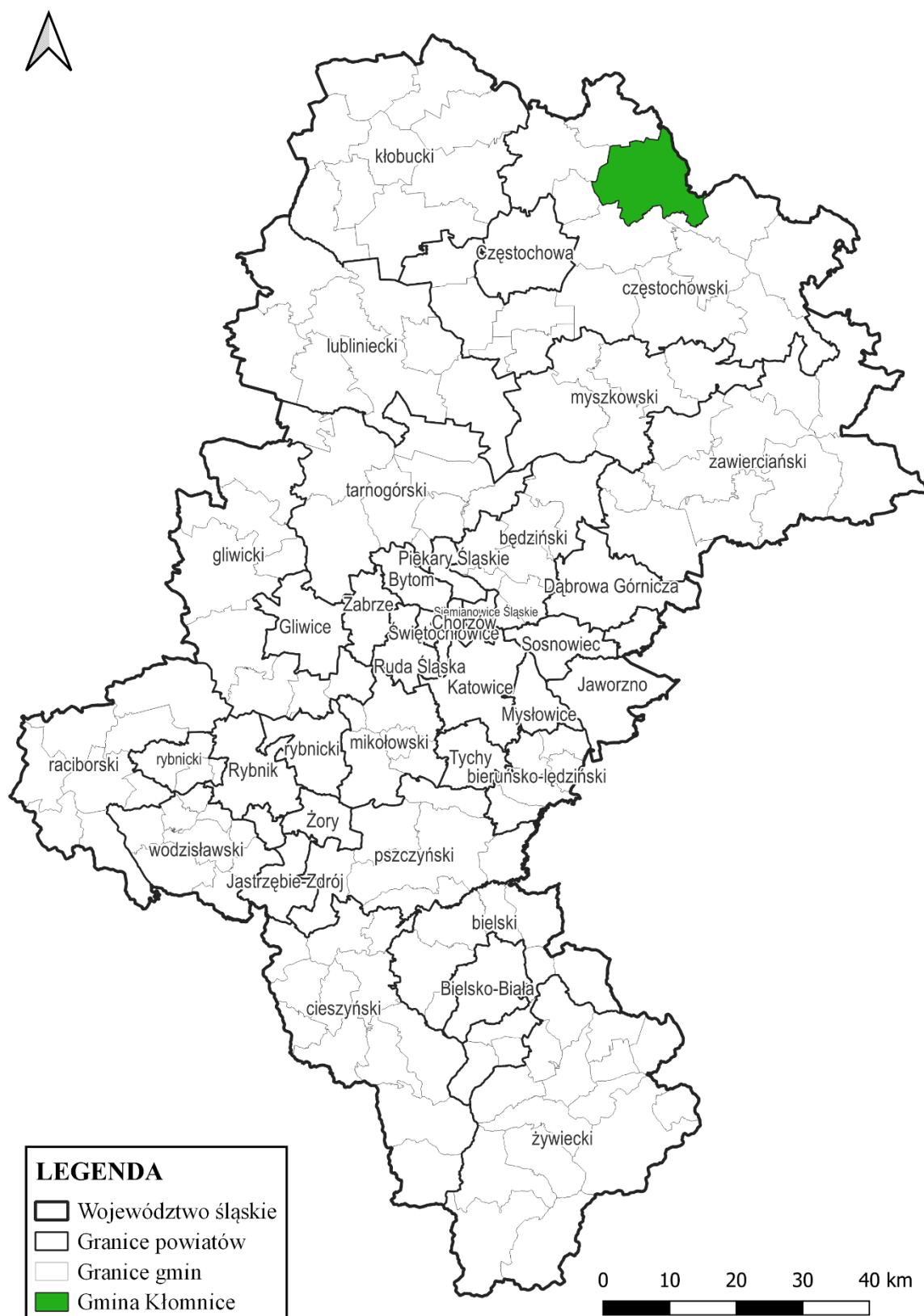
Każdy z projektów strategicznych niniejszej Strategii spełnia co najmniej jeden ze wskazanych wyżej warunków. Projekty te są przekrojowe, składające się z wielu elementów i rozwiązujące problemy kompleksowo, w różnych sferach, dodatkowo często realizowane będą nie tylko przez samorząd gminy, ale też inne podmioty oraz kierowane będą do różnych interesariuszy.

Niniejsza Strategia obejmuje obszar całej Gminy Kłomnice, zlokalizowanej w województwie śląskim (mapa 1). W oparciu o badania jakościowe, narzędzia partycypacyjne i *Diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Kłomnice*, przeprowadzono analizę potrzeb rozwojowych i potencjału gminy, która stanowiła podstawę wypracowanych w Strategii założeń. Dokument opracowano przy zintegrowanym podejściu, które ma służyć zaspokojeniu zidentyfikowanych potrzeb rozwojowych i wykorzystaniu potencjału Gminy Kłomnice. Oprócz celów, kierunków działań i zadań, wskazano najważniejsze do realizacji operacje – projekty o charakterze zintegrowanym. W całym procesie tworzenia Strategii, już od etapu diagnostycznego, niezmiernie ważny był udział potencjalnych partnerów, w tym szczególnie mieszkańców gminy – cały proces włączania partnerów społeczno-gospodarczych i innych opisano w rozdziale 6 *Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych i innych podmiotów*.

² Dokument Roboczy Służb Komisji, *Wyniki, monitorowanie i ewaluacja Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności oraz Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji w latach 2021–2027*, Bruksela, 8.07.2021 r. SWD(2021) 198 final.

Strategia Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030 stanowi, od chwili jej przyjęcia, podstawowy i najważniejszy dokument samorządu lokalnego, kierujący wytyczne dla dokumentów wdrożeniowych i planowania przestrzennego. Określa ona główne obszary, cele i kierunki polityki rozwoju gminy oraz stanowi punkt wyjścia do przygotowania pozostałych lokalnych dokumentów strategicznych i planistycznych.

Mapa 1 Położenie Gminy Kłomnice na tle województwa śląskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju – PRG, z wykorzystaniem programu QGIS 3.16.6 – Hannover

1. Część wprowadzająca

1.1. Strategia jako instrument kreowania polityki rozwoju

Strategia Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030 (Strategia) stanowi odpowiedź samorządu gminnego na zmieniającą się sytuację społeczno-gospodarczą, wymagającą nowego spojrzenia na posiadane aspiracje, zasoby i perspektywy rozwoju gminy. Jej celem jest kierunkowanie polityki rozwoju gminy.

W Strategii zaprezentowana została wizja, misja oraz cele strategiczne i operacyjne, przewidziane do realizacji we wskazanym okresie jej obowiązywania, wraz ze wskaźnikami ich osiągnięcia. Określono również kierunki działań, które będą służyć realizacji założonych celów. W ramach kierunków działań przedstawiono konkretne działania, a po przeprowadzeniu hierarchizacji planowanych przedsięwzięć wskazano konkretne i uszczegółowione projekty strategiczne, najważniejsze i najpilniejsze do realizacji na obszarze gminy we wskazanym okresie – przedstawiono dla nich ramy finansowe oraz plan finansowania. Proces tworzenia Strategii umożliwił partycypację mieszkańców i innych interesariuszy w „grze o rozwój”, już od etapu analiz i diagnozy stanu sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy. Strategia zawiera również obligatoryjne elementy, zdefiniowane nowelizacją przepisów (model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie, obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa oraz fakultatywnie obszary strategicznej interwencji dla gminy). Strategia stanowi instrument pozyskiwania środków zewnętrznych, a jednocześnie pełnoprawną strategię rozwoju, stanowiącą element zintegrowanego systemu zarządzania rozwojem kraju.

1.2. Metodologia prac nad Strategią

Opracowanie *Strategii Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030* było okazją do przeprowadzenia otwartych rozmów z przedstawicielami różnych środowisk gminnych. Dyskusje obejmowały analizę obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej gminy oraz możliwości jej dalszego rozwoju. Efektem prowadzonych rozmów było uzyskanie odpowiedzi na pytania: „dokąd zmierzamy?”, „co chcemy osiągnąć?” oraz „w jaki sposób chcemy to osiągnąć?”. Dało to podstawy do skonstruowania dokumentu, który ma służyć wszystkim mieszkańcom gminy.

Proces prac związanych z przygotowaniem, opracowaniem i wdrożeniem *Strategii* rozpoczęto w II kwartale 2022 r. Duże znaczenie i wpływ na ostateczny kształt dokumentu miały działania partycypacyjne i udział interesariuszy w pracach nad dokumentem (opisane szerzej w podrozdziale 6.2. *Mechanizmy włączenia mieszkańców w proces przygotowania, realizacji i oceny Strategii – partycypacja społeczna*).

Prace nad dokumentem *Strategii* opierały się na wykorzystaniu szeregu wzajemnie uzupełniających się metod prac analitycznych i partycypacyjnych, do których należały:

- analiza danych zastanych (w tym analiza trendów / tendencji społeczno-gospodarczych i przestrzennych zachodzących w gminie i jej otoczeniu w ostatnich latach wraz z określeniem konsekwencji i wyzwań rozwojowych);
- badania ankietowe wśród mieszkańców;
- analizy strategiczne;
- spotkania warsztatowe przedstawicieli Urzędu Gminy Kłomnice oraz Rady Gminy;
- spotkania informacyjne, warsztatowe i konsultacyjne z przedstawicielami samorządu lokalnego, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi, mieszkańcami.

Podstawą założeń *Strategii* jest *Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Kłomnice* (Diagnoza), w której przedstawiono pogłębioną analizę społeczno-gospodarczą i przestrzenną gminy. *Strategia* powstała w oparciu o *Diagnozę*, badanie ankietowe, a także na podstawie wniosków zgłoszonych podczas konsultacji społecznych oraz warsztatów organizowanych w trakcie procesu jej tworzenia. Po zebraniu i przeanalizowaniu wszystkich danych, opracowano Projekt 1.0 *Strategii Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030*, który został poddany konsultacjom społecznym.

Do głównych materiałów źródłowych, stanowiących materiał analityczny i podstawę opracowania *Strategii* (a wcześniej również *Diagnozy*), należą:

- dane Głównego Urzędu Statystycznego;
- dane i informacje pozyskane z samorządu gminy i jednostek mu podległych;
- treści udostępniane na oficjalnych stronach internetowych instytucji i podmiotów cytowanych w *Diagnozie* i *Strategii*;
- dane publikowane na serwisach Związku Miast Polskich (Monitor Rozwoju Lokalnego, System Analiz Samorządowych);
- wnioski z badań ankietowych;
- wnioski zebrane na podstawie przekazanych przez podmioty fizyczne projektowych;

- wnioski z dyskusji podczas spotkań informacyjnych i warsztatów grupowych;
- inne dokumenty strategiczne gminy i ponadlokalne, a także publikowane raporty i opracowania eksperckie.

Proces prac związanych z przygotowaniem, opracowaniem i wdrożeniem Strategii ma charakter partycypacyjny.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej

Zgodnie z art. 10a ust. 1 Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2023 r. poz. 1259 z późn. zm.): „Podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju (...) przygotowuje diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych”. W związku z powyższym opracowany został dokument pn. *Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Kłomnice*. W Strategii zawarto jedynie syntezę – wnioski z diagnozy, zgodnie z art. 10e ust. 3 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.). Poniżej zaprezentowano wyciąg wybranych, najważniejszych informacji z Diagnozy.

Przeprowadzona analiza danych statystycznych dla Gminy Kłomnice oraz porównanie ich do danych dla gmin sąsiednich, województwa, kraju, a także porównanie niektórych wskaźników do wartości dla gmin podobnych, dają możliwość zobrazowania obecnej sytuacji obszaru oraz określenia kierunków rozwoju. Podczas tworzenia *Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Kłomnice* nie były dostępne wszystkie dane za 2022 r., dlatego też w dokumencie tym odniesiono się do danych z 2021 r.

Uwarunkowania wynikające z położenia

Gmina Kłomnice posiada atrakcyjne położenie związane z bliskością trasy szybkiego ruchu DK1, posiada doskonałe połączenie kolejowe na trasie Częstochowa–Radomsko. Duża ilość terenów zielonych, sąsiedztwo Jury Krakowsko-Częstochowskiej oraz przepływająca przez gminę rzeka Warta i malownicze zakątki sprawiają, że tereny te są atrakcyjne do życia i spędzania czasu wolnego dla mieszkańców i osób odwiedzających gminę.

OBSZAR SPOŁECZNY

Demografia:

- ❖ Liczba ludności w gminie w 2021 r. wynosiła 13 047. W okresie 2017–2021 odnotowano spadek liczby mieszkańców o 4,1%.
- ❖ W 2021 r. w strukturze wiekowej mieszkańców zauważa się spadek o 2,5% w stosunku do 2017 r. udziału *liczby ludności w wieku produkcyjnym* (60,2%). W tym samym przedziale czasowym odnotowano natomiast wzrost o 0,4% liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (16,2%).
- ❖ Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności ogółem w Gminie Kłomnice systematycznie się zwiększa, należy jednak zwrócić uwagę, iż jest to tendencja wojewódzka oraz ogólnokrajowa.
- ❖ Wskaźnik *przyrost naturalny na 1 000 ludności w latach 2017–2021* był na ujemnym poziomie, a jego wartość systematycznie malała – wyjątek stanowił rok 2019, kiedy to poziom przyrostu naturalnego w gminie nieznacznie wzrósł w porównaniu do roku poprzedniego, mimo to nadal pozostawał ujemny. Natomiast w 2020 roku ponownie wykazał tendencje malejącą i ostatecznie w 2021 roku osiągnął poziom: -11,2.

- ❖ *Saldo migracji w przeliczeniu na 1 000 osób* w roku 2021 wynosiło w Gminie Kłomnice 1,4 i w porównaniu do lat poprzednich nastąpił wzrost tego wskaźnika. Jest to zjawisko pozytywne, ponieważ wiąże się z napływem mieszkańców. W porównaniu do sytuacji w Polsce (0,1) i województwie śląskim (-1,0), wskaźnik dla Gminy Kłomnice był znacznie wyższy.
- ❖ Wartości wskaźnika *pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym na 10 tys. mieszkańców* od 2019 roku corocznie były wyższe dla Gminy Kłomnice w porównaniu do średniej dla województwa śląskiego i Polski.

Kapitał społeczny i polityka społeczna:

- ❖ *Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców* w 2021 r. wynosiła 31, co w odniesieniu do średniej województwa śląskiego było takim samym wynikiem (31), natomiast w porównaniu do Polski (41) Gmina Kłomnice wypada gorzej.
- ❖ Gmina Kłomnice corocznie realizuje Programu Współpracy Gminy Kłomnice z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, który w 2022 r. zakładał zaspokajanie potrzeb społecznych mieszkańców gminy oraz wzmocnienie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego poprzez budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy gminą a organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ww. ustawy.
- ❖ Wskaźnik *liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców* w Gminie Kłomnice zmalał z poziomu 256 w roku 2017 do poziomu 154 w 2021 roku. Jest to pozytywna tendencja, natomiast trend ten utrzymywał się we wszystkich gminach sąsiednich, województwie i kraju. Mimo spadku wskaźnika w Gminie Kłomnice na przestrzeni badanych lat, w roku 2021 był on nadal wyższy niż średnia dla województwa (138), natomiast osiągnął niższy poziom w porównaniu do średniej dla kraju (186).
- ❖ W latach 2017–2021 *liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców* stale malała i w ostatnim analizowanym roku w stosunku do roku bazowego zmniejszyła się o 14. Wartość wskaźnika w 2021 r. dla Gminy Kłomnice (18) na tle województwa śląskiego (15) prezentowała się gorzej, zaś na tle Polski (18) wynik był taki sam.
- ❖ Na terenie Gminy Kłomnice funkcjonują: NZOZ Przychodnia Lekarska w Kłomnicach, SPOZ Stacja Pogotowia Ratunkowego – Filia w Kłomnicach, Centrum Medyczne Mediner – Oddział w Kłomnicach, Dydoń Spółka Jawna – Poradnia Kardiologiczna w Kłomnicach, Przychodnia Medycyny Rodzinnej w Garnku³.

Edukacja:

- ❖ Wskaźnik *liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 000 dzieci w wieku 3–5 lat* wzrastał w latach 2017–2021 w Gminie Kłomnice. Pomimo wzrostu, w 2021 r. wartość wskaźnika dla gminy (862) była niższa w porównaniu do Polski (883) i województwa śląskiego (906).

³ Rejestr Podmiotów Wykonujących Działalność Leczniczą, rpwdl.gov.pl

- ❖ *Współczynnik skolaryzacji netto*⁴ w 2021 r. w Gminie Kłomnice (93) był niższy niż w województwie śląskim (96) oraz w Polsce (95).
- ❖ Według danych GUS w 2021 r. w Gminie Kłomnice funkcjonowało 7 szkół podstawowych i 3 placówki wychowania przedszkolnego.

Kluczowe wnioski i rekomendacje w obszarze społecznym:

Liczba ludności w Gminie Kłomnice corocznie maleje. Jak wynika z danych GUS, gminę charakteryzuje starzejące się społeczeństwo, o czym świadczą wskaźniki obciążenia demograficznego. Jednak w porównaniu do gmin sąsiednich, województwa śląskiego a także kraju, gmina osiąga dużo lepsze wskaźniki obciążenia demograficznego, przez co możemy stwierdzić, że społeczeństwo na terenie gminy „starzeje się” wolniej. W związku z tym możemy mówić o korzystnej sytuacji gminy pod tym względem. Wyzwaniem dla gminy będzie zapewnienie odpowiednich warunków dla stale zmniejszającej się liczby mieszkańców, takich jak dostęp do wysokiej jakości opieki żłobkowej, przedszkolnej oraz do edukacji na wysokim poziomie, zwiększenie dostępności usług medycznych dostosowanych do każdej grupy wiekowej, a także związanych z bogatą ofertą spędzania czasu wolnego oraz umożliwiających aktywny udział w życiu społecznym osobom zagrożonym wykluczeniem. W dniach 27.06–07.07.2023 r. przeprowadzono badanie ankietowe, którego wyniki wskazują, że jedno z najważniejszych działań, które mogłyby mieć największy wpływ na rozwój Gminy Kłomnice, to: zwiększenie dostępności i jakości podstawowej opieki zdrowotnej (odpowiedź wskazało 47% ankietowanych) oraz zwiększenie dostępności i jakości opieki żłobkowej i przedszkolnej (odpowiedź wskazało 44% ankietowanych).

Oprócz danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego, do analizy potencjału społeczno-gospodarczego Gminy Kłomnice wykorzystano Monitor Rozwoju Lokalnego – narzędzie opracowane przez Związek Miast Polskich. W porównaniu do swojej grupy porównawczej (477 jednostek samorządowych – *Gminy wiejskie o umiarkowanej funkcji rolnej (I4)*) wskaźnik rozwoju w sferze społecznej w Gminie Kłomnice był na ujemnym poziomie do 2019 roku, natomiast od 2020 roku wartość wskaźnika osiągnęła dodatni poziom i ostatecznie w 2021 roku wyniosła 0,04, co jest pozytywną impulsą, gdyż świadczy o korzystnych zmianach w gminie.

Rekomendacje dla kształtowania obszaru społecznego Gminy Kłomnice na najbliższe lata to:

- Zapewnienie miejsc dla dzieci w żłobku i przedszkolu.
- Rozwój infrastruktury edukacyjnej.
- Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.
- Tworzenie atrakcyjnej oferty zagospodarowania czasu wolnego.
- Dopasowanie usług publicznych do potrzeb społeczności lokalnej.
- Zwiększenie jakości i dostępności podstawowej opieki zdrowotnej.
- Tworzenie warunków zapewniających dobrą jakość życia społeczności lokalnej.

⁴ Relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

- Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej w zakresie integracji społecznej i dialogu międzypokoleniowego.
- Stworzenie oferty kompleksowych usług dla osób starszych, w tym niesamodzielnych, ukierunkowanych na wydłużenie czasu aktywności społecznej.
- Wspieranie i promocja inicjatyw oddolnych.

OBSZAR GOSPODARCZY

Gospodarka i rynek pracy:

- ❖ W 2021 r. w Gminie Kłomnice *liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności* wynosiła 754. Na przestrzeni lat 2017–2021 wartość ta stale wzrastała.
- ❖ W 2021 roku *liczba podmiotów nowo zarejestrowanych na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym* wynosiła 113. W porównaniu ze średnią wojewódzką (138) i krajową (165) był to wynik mniej korzystny.
- ❖ Wskaźnik *osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców* wzrósł w analizowanym okresie z 473 w 2017 r. do 637 w 2021 r. W porównaniu ze średnimi dla województwa śląskiego (889) oraz Polski (909), wskaźnik ten był niższy, co świadczy o niewystarczającym poziomie przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy.
- ❖ Wskaźnik *udział % podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów będących w rejestrze REGON* na przestrzeni lat 2017–2021 ciągle spadał, jednak w 2021 r. był wyższy niż średnio w kraju i województwie oraz osiągnął jedną z najwyższych wartości wśród porównywanych gmin sąsiednich.
- ❖ Wskaźnik *udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym* w latach 2017–2021 wahał się, w 2021 roku wynosił 3,1% i był niższy niż w Polsce (4,0%), natomiast nieznacznie wyższy niż w województwie śląskim (3,0%).
- ❖ Na terenie gminy znajdują się potencjalne tereny inwestycyjne na dwóch działkach: działka o powierzchni 11 063,20 m² w miejscowości Kłomnice – teren po dzikim wysypisku śmieci, znajdujący się pomiędzy dwoma ulicami – Częstochowską a Parkową, a także działka o powierzchni 8 300 m² w miejscowości Kłomnice – teren po byłym targowisku w centrum miejscowości.
- ❖ W Gminie Kłomnice wg PKD największą liczbę miejsc pracy w 2021 r. stanowiła „sekcja G” (279, co stanowi 20,6% wszystkich podmiotów) odnosząca się do handlu hurtowego i detalicznego oraz naprawy pojazdów samochodowych. Na drugim miejscu była „sekcja F” (189, co stanowi 19,2% wszystkich podmiotów) odnosząca się do budownictwa, a co za tym idzie – robót budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków. Wartości w „sekcji F” oraz w „sekcji G” z roku na rok wzrastały.
- ❖ W Gminie Kłomnice przeważają podmioty małe, zatrudniające od 1 do 9 pracowników (w 2021 roku 96,5% wszystkich podmiotów). Na drugim miejscu są podmioty zatrudniające 10–49 pracowników (w 2021 roku 3,2% wszystkich podmiotów). Na

terenie Gminy Kłomnice funkcjonowały w 2021 r. 3 podmioty zatrudniające 50–249 pracowników, co stanowi 0,3% wszystkich podmiotów.

Innowacyjność:

- ❖ Zgodnie z danymi Urzędu Komunikacji Elektronicznej, aktualna⁵ penetracja lokalowa 100 Mb/s⁶ dla gminy wynosi 87%. Jednak na terenie gminy wciąż występują tzw. „białe plamy” czyli miejsca, gdzie jest brak dostępu do Internetu szerokopasmowego o prędkościach powyżej 30 Mb/s. W badaniu ankietowym przeprowadzonym w terminie 13.04–31.07.2023 r. jako główny kierunek poprawy życia w gminie mieszkańcy wskazali dostępność infrastruktury, m.in. Internetu.

Finanse samorządowe:

- ❖ W 2021 roku *dochody budżetu ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca* wynosiły 5 552 zł, co było wartością dużo niższą niż średnia krajowa (7 226 zł) i średnia wojewódzka (7 224 zł).
- ❖ Wartość wskaźnika *dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca* w 2021 r. wynosiła 2 043 zł, co było wynikiem gorszym od średniej wojewódzkiej (3 672 zł) i średniej krajowej (3 479 zł).
- ❖ Na dochody własne wpływ ma również udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa w postaci wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na terenie gminy. Wskaźnik ten w przeliczeniu na jednego mieszkańca wzrastał z roku na rok (w 2020 roku nastąpił nieznaczny spadek wartości wskaźnika), a w 2021 roku osiągnął poziom 950 zł – był to wynik niższy od średniej wojewódzkiej (1 538 zł) i krajowej (1 399 zł).
- ❖ Wielkość wskaźnika *wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca* z roku na rok wzrastała, w 2017 roku wynosiła 3 631 zł, natomiast w 2021 roku wzrosła do poziomu 5 217 zł. W porównaniu do średniej województwa (6 935 zł) oraz Polski (6 870 zł) w 2021 r. – był to wynik niższy.
- ❖ Wartość wskaźnika *wydatki bieżące ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca* w Gminie Kłomnice w badanym okresie systematycznie wzrastała – w 2017 r. wynosiła 3 303 zł, a w 2021 r. już 4 807 zł. Jednakże w 2021 r. była znacznie niższa niż w województwie śląskim (5 948 zł) i Polsce (5 859 zł).
- ❖ Wskaźnik *liczba podpisanych umów/decyzji o dofinansowanie z programów operacyjnych* w roku 2021 wynosił 30. Warto zwrócić uwagę, iż liczba umów z roku na rok zwiększała się. W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego podpisano 24 umowy, czyli 86,7% wszystkich umów/decyzji o dofinansowanie. Pozostałe umowy/decyzje zostały podpisane w ramach: Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój – 3 umowy/decyzje (10,0%) oraz w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa – 1 umowa/decyzja (3,3%).

⁵ Inf. z dn. 18.07.2023 r.

⁶ Penetracja lokalowa – stosunek liczby wszystkich lokali mieszkalnych w budynkach w zasięgu sieci min. 100 Mb/s (budynek, w którym operatorzy deklarują możliwość świadczenia danych usług) do ogólnej liczby lokali mieszkalnych na analizowanym obszarze. Należy wyjaśnić, że na potrzeby monitorowania postępów realizacji celów Europejskiej Agendy Cyfrowej gospodarstwo domowe utożsamiane jest z lokalem mieszkalnym.

Wnioski i rekomendacje dla obszaru gospodarczego:

Przedsiębiorczość mieszkańców nie jest zadowalająca, co spowodowane jest m.in. możliwością pracy w większych ośrodkach miejskich tj. Częstochowa i Radomsko, położonych w niewielkiej odległości od gminy, oraz migracją młodych ludzi do większych ośrodków miejskich w celu dalszego kształcenia się. Młodzi ludzie po zakończeniu edukacji nie wracają do rodzinnej miejscowości, podejmują pracę i zakładają rodziny w miejscu kształcenia. Dlatego należy podejmować działania w celu wspierania społeczności w rozwoju i w budowaniu postaw przedsiębiorczych nie tylko u dorosłych, ale również wśród dzieci i młodzieży, a także w założeniu i prowadzeniu działalności.

Wyniki badania ankietowego wskazują, że warunki do rozwoju działalności gospodarczej nie są na najwyższym poziomie, ankietowani ocenili je na poziomie dostatecznym (36%). 53% respondentów jako jeden z priorytetów mających wpływ na rozwój gminy wskazało wspieranie przedsiębiorczości na obszarze gminy. Według danych z Monitora Rozwoju Lokalnego, wskaźnik rozwoju w sferze gospodarczej w porównaniu do swojej grupy porównawczej (477 gmin – *Gminy wiejskie o umiarkowanej funkcji rolniczej (I4)*) był dodatni w całym analizowanym okresie, co obrazuje korzystną sytuację pod względem rozwoju gospodarczego w gminie w porównaniu do grupy gmin podobnych. Niepokojący jest jednak fakt nagłego spadku wskaźnika w 2021 r., co może świadczyć o początku negatywnych zmian w wymiarze gospodarczym.

Rekomendacje dla kształtowania obszaru gospodarczego Gminy Kłomnice na najbliższe lata to:

- Podniesienie poziomu atrakcyjności gminy dla inwestorów.
- Zwiększenie przedsiębiorczości mieszkańców.
- Zmniejszenie liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Zwiększenie dostępu do szerokopasmowego Internetu.
- Rozwój usług cyfrowych oraz e-administracji.
- Zwiększenie współpracy władz gminy z mieszkańcami, przedsiębiorcami i gminami sąsiednimi.

OBSZAR PRZESTRZENNO-ŚRODOWISKOWY

Środowisko naturalne i infrastruktura:

- ❖ Jedynymi formami ochrony przyrody, które występują na terenie Gminy Kłomnice są trzy pomniki przyrody.
- ❖ *Udział % powierzchni gruntów leśnych w powierzchni ogółem* w Gminie Kłomnice w 2021 r. był niższy (19,6%) niż w województwie śląskim (33,0 %) i Polsce (30,3%).
- ❖ Jakość powietrza na obszarze Gminy Kłomnice nie jest zadowalająca, stwierdzono miejscowe przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz przekroczenie poziomu celu długoterminowego, określonego dla stężenia ozonu w celu ochrony roślin na obszarze całej gminy.
- ❖ Gmina posiada niewystarczająco rozwiniętą infrastrukturę kanalizacyjną i gazową, jednak pozytywnym zjawiskiem jest wzrost liczby osób korzystających z wymienionej

infrastruktury. Z sieci kanalizacyjnej w 2021 r. korzystało 39,1% mieszkańców, zaś udział ludności korzystającej z sieci gazowej osiągnął w tym samym czasie 11,9%.

- ❖ W latach 2017–2021 *wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca* były zróżnicowane. Największe wydatki poniesiono w 2021 r.: 679 zł, a największa wartość z tej kwoty przypadała na realizację gospodarki odpadami komunalnymi (322 zł).
- ❖ Według danych pochodzących z Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków oraz składanych deklaracji dotyczących źródeł ciepła i spalania paliw (formularz A – budynki i lokale mieszkalne) na dzień 25 września 2023 r. na terenie Gminy Kłomnice gospodarstwa domowe wykorzystują następujące źródła ciepła: ogrzewanie gazowe (629 gospodarstw domowych), pompy ciepła (164 gospodarstwa domowe), kolektory słoneczne (78 gospodarstw domowych), kotły na paliwo stałe z wykorzystaniem: węgla i paliw węglopochodnych (3 300 gospodarstw domowych), drewna kawałkowego (1 190 gospodarstw domowych, peletu drzewnego (152 gospodarstwa domowe).

Sport, rekreacja, turystyka oraz kultura:

- ❖ Według danych przekazanych przez Urząd Gminy Kłomnice, do gminnej ewidencji wpisane są cztery obiekty noclegowe.
- ❖ Gmina Kłomnice posiada silne tradycje sportowe – UKS Garnek, Gminny Ludowy Klub Sportowy funkcjonuje od 1947 r. (pierwotnie nosił nazwę LKS Pogoń Kłomnice). Na terenie gminy działają także: Ludowy Klub Sportowy „ORKAN” Rzerzeczyce, Klub sportowy METAL Rzeki Wielkie oraz Klub Strzelecki.
- ❖ W ramach działalności Gminnego Ośrodka Kultury w Kłomnicach funkcjonuje wiele grup szerzących kulturę na terenie całej gminy, do których należą: Teatr Dratwa, Zespół Taneczny Senioritki, Orkiestra Dęta OSP Kłomnice, Zespół JOY DANCE, Zespół „Kumosie”, Dziewczęcy Zespół Taneczny Mażoretki „Fanaberia”, Zespół Centurion, Orkiestra Dęta Karczewice-Garnek, Klub Tańca Towarzyskiego „STYL”, Zespół Pieśni i Tańca „Kłomnickie Płomyczki”, Zespół Obrzędowy „Grusza”, Zespół Folklorystyczny „Klepisko”⁷. Dzięki aktywności i zaangażowaniu mieszkańców gminy kultywowane są tradycje, obyczaje oraz lokalny folklor, który uświetnia wiele lokalnych spotkań oraz imprez.
- ❖ Gmina Kłomnice wyróżnia się tradycjami pszczelarskimi. Wielopokoleniowa produkcja miodów w gminie pozwoliła na wypracowanie i osiągnięcie przez pszczelarzy najwyższych standardów. Miody kłomnickie pozyskiwane są z terenów nieskażonych zanieczyszczeniami przemysłowymi, co powoduje, że w swoim składzie posiadają najwyższej jakości mikroelementy.
- ❖ Na terenie Gminy Kłomnice oferowana jest możliwość zorganizowania spływu kajakowego, w szczególności po rzekach: Warta, Liswarta, Kocinka oraz Pilica.

Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne:

- ❖ Udział powierzchni objętej miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego w powierzchni gminy ogółem wynosi 99,5%. Wysoki stopień pokrycia powierzchni gminy MPZP świadczy o świadomym podejściu lokalnych władz do planowania przestrzeni.

⁷Gminny Ośrodek Kultury w Kłomnicach, gokkломnice.pl

Wnioski i rekomendacje dla wymiaru środowiskowo-przestrzennego:

Cechą charakterystyczną struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Kłomnice jest zabudowa w większości koncentrująca się wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Sieć osadnicza rozłożona jest równomiernie w niezalesionych częściach gminy. Najsilniej wyodrębnioną miejscowość pod względem przestrzennym na terenie gminy stanowi wieś Kłomnice, która jest ośrodkiem administracyjnym, mieszkaniowym oraz usługowym i oświatowym. Wynika to z jej funkcji centrotwórczej. Zabudowa w ww. miejscowości zlokalizowana jest w większości wzdłuż głównych ulic i stanowi przede wszystkim zabudowę mieszkaniową oraz usługową.

Ład przestrzenny w gminie powinien odpowiadać określonym zasadom, tak aby ukształtowana przestrzeń tworzyła harmonijną całość uwzględniając wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne. Wyżej wymienione zasady określają miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, tworzone dla poszczególnych obszarów w zależności od potrzeb społecznych czy ekonomicznych. Racjonalne gospodarowanie przestrzenią, w tym elementami i zasobami przyrody w gminie, zapewnia ochronę interesów publicznych oraz ochronę środowiska naturalnego. Gmina Kłomnice jest prawie w całości pokryta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Na terenie gminy wciąż jest dużo gospodarstw domowych, które są zaopatrzone w kotły na paliwo stałe. Ponadto w 2021 r. jakość powietrza na tym obszarze nie była zadowalająca, dlatego należy dążyć do stopniowego zmniejszania ilości gospodarstw ogrzewanych kotłami na paliwo stałe.

Według wyników przeprowadzonej ankiety wśród mieszkańców – jednym z ważniejszych i najwyżej ocenionych obszarów funkcjonowania gminy jest dostępność sieci wodociągowej (91% ocen dobrych i bardzo dobrych). Ankietowani wysoko oceniają również dostępność usług/możliwość zakupu artykułów codziennego użytku (88% oceniło dobrze i bardzo dobrze). Zagospodarowanie przestrzeni publicznych w gminie oceniono na wysokim poziomie (69% ocen dobrych i bardzo dobrych), a więc ważne jest, aby kontynuować działania związane z dbaniem o racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz tworzeniem nowoczesnych przestrzeni publicznych, będących elementami identyfikacji i tożsamości obszaru.

Na podstawie Monitora Rozwoju Lokalnego oceniono wskaźnik rozwoju gminy w wymiarze środowiskowym. W porównaniu do swojej grupy porównawczej (477 gmin – *Gminy wiejskie o umiarkowanej funkcji rolniczej (I4)*), wskaźnik rozwoju w wymiarze środowiskowym w każdym analizowanym roku był na takim samym poziomie, z wyjątkiem roku 2020, gdy zanotował niewielki spadek. Dodatni poziom wskaźnika oznacza, że Gmina Kłomnice wypada korzystniej na tle grupy porównawczej.

Rekomendacje dla kształtowania obszaru środowiskowo-przestrzennego Gminy Kłomnice na najbliższe lata to:

- Planowanie nowych obszarów mieszkalnych i gospodarczych z uwzględnieniem zasad rozwoju zrównoważonego i ochroną ładu przestrzennego.
- Poprawa bezpieczeństwa i funkcjonalności dróg.
- Poprawa atrakcyjności osiedleńczej.
- Promowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców.
- Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

- Ochrona środowiska naturalnego, w tym krajobrazu.
- Promowanie ekologicznego transportu.
- Bieżący monitoring oraz poprawa jakości powietrza.
- Kształtowanie kompaktowego układu świadczenia usług publicznych – koncentrowanie przestrzenne nowej zabudowy.
- Zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

2.1. Analiza SWOT

Analiza SWOT to jedno z najpopularniejszych i najskuteczniejszych narzędzi analitycznych, wykorzystywanych we wszystkich obszarach planowania strategicznego. Jej nazwa pochodzi od akronimów angielskich słów *Strengths* (mocne strony), *Weaknesses* (słabe strony), *Opportunities* (szanse) i *Threats* (zagrożenia). Polega ona na zidentyfikowaniu wymienionych wyżej czterech grup czynników, dzięki czemu można je odpowiednio wykorzystać w procesie zaplanowanego rozwoju lub zniwelować skutki ich negatywnego wpływu. Dzięki tej metodzie można również pogrupować czynniki na pozytywne (mocne strony i szanse) oraz negatywne (słabe strony i zagrożenia). Często dzieli się je również na czynniki wewnętrzne (opisujące mocne i słabe strony danej jednostki) oraz czynniki zewnętrzne (czyli szanse i zagrożenia wynikające z jej mikro- i makrootoczenia). Czynniki wewnętrzne (mocne i słabe strony) są zależne m.in. od władz lokalnych i lokalnej społeczności, natomiast czynniki zewnętrzne (szanse i zagrożenia), należące do otoczenia bliższego i dalszego, są niezależne od władz danej jednostki, a także jej mieszkańców.

Tabela 1 Schemat analizy SWOT

S	<i>Strengths</i>	Silne strony, atuty, zalety	ZASOBY
W	<i>Weaknesses</i>	Słabe strony, słabości, wady	
O	<i>Opportunities</i>	Szanse, możliwości, okazje	OTOCZENIE
T	<i>Threats</i>	Zagrożenia, trudności	

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 2 Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Dodatni poziom salda migracji na 1 000 mieszkańców. 2. Duża liczba osób w wieku produkcyjnym. 3. Rozwój budownictwa mieszkalnego – wzrost wskaźnika ilości nowych budynków mieszkalnych na 1000 ludności oraz pozwoleń wydanych na budowę i zgłoszeń budowy z projektem budowlanym na 10 tys. mieszkańców. 4. Dostępność komunikacyjna (linia kolejowa nr 1 relacji Warszawa Zachodnia – Katowice, droga krajowa nr 91). 5. Korzystna lokalizacja pomiędzy dużymi ośrodkami gospodarczymi – Częstochowa (miasto na prawach powiatu) oraz Radomsko (miasto powiatowe w województwie łódzkim). 6. Dodatnie wskaźniki rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i środowiskowym według Monitora Rozwoju Lokalnego (MRL), przygotowanego w ramach Systemu Analiz Samorządowych. 7. Niższy niż w kraju i województwie poziom bezrobocia. 8. Niezdegradowane środowisko naturalne.	1. Systematyczny spadek liczby mieszkańców – ujemny przyrost naturalny. 2. Niezadowolający poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców – niski poziom jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON. 3. Wyższy niż w województwie wskaźnik ilości gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców. 4. Niższy wskaźnik dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 000 dzieci w wieku 3–5 lat niż w województwie i kraju. 5. Niska aktywność społeczna mieszkańców, brak lokalnych liderów i inicjatyw oddolnych. 6. Braki i potrzeby modernizacyjne w zakresie infrastruktury sieci wodno-kanalizacyjnych oraz sieci gazowej. 7. Brak żłobków i miejsc świadczących usługi opieki nad dziećmi do lat 3. 8. Niezadowolające dochody mieszkańców oraz dochody własne gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca – niższe niż w gminach sąsiednich, województwie i kraju.

9. Bliskość Warty i jej dopływów. 10. Miody kłomnickie jako produkt lokalny – projekt „Słodka Gmina Kłomnice”. 11. Tożsamość kulturowa, długoletnie tradycje i szeroka działalność kulturalna. 12. Tradycje sportowe – zaangażowanie mieszkańców w zakresie aktywności sportowych. 13. Liczne grupy i zespoły działające w ramach Gminnego Ośrodka Kultury, kultywujące lokalne tradycje, muzykę oraz folklor. 14. Wysoki stopień pokrycia gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.	9. Brak obszarów chronionych i niski udział lasów w ogólnej powierzchni gminy. 10. Brak kompleksowej promocji gminy jako obszaru lokowania inwestycji przemysłowych i mieszkaniowych. 11. Brak terenów inwestycyjnych, w tym strefy przemysłowej. 12. Niski udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych – niższy niż w gminach sąsiednich, województwie i kraju. 13. Niezadowalający dostęp do atrakcyjnych miejsc pracy. 14. Niewystarczająca cyfryzacja usług w administracji. 15. Słaba dostępność szybkiego, szerokopasmowego Internetu. 16. Brak kompleksowego długofalowego wsparcia osób starszych. 17. Niewystarczająca oferta zagospodarowania czasu wolnego mieszkańców. 18. Położenie na peryferiach województwa – północna brama województwa śląskiego.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Położenie w Bezpośrednim Otoczeniu Aglomeracji Częstochowskiej. 2. Przynależność gminy do Stowarzyszenia „Razem na wyżyny”. 3. Wzrost świadomości ekologicznej i potrzeby wykorzystywania odnawialnych źródeł energii. 4. Cyfryzacja życia codziennego. 5. Członkostwo Polski w Unii Europejskiej. 6. Wzrost mobilności społeczeństwa. 7. Moda na zdrowy styl życia. 8. Wzrost możliwości i popularności pracy zdalnej.	1. Konsekwencje społeczne i gospodarcze związane z pandemią COVID-19 i sytuacją geopolityczną. 2. Wzrost kosztów życia codziennego mieszkańców. 3. Zmiany klimatu. 4. Wykluczenie cyfrowe. 5. Emigracja mieszkańców Polski.

Źródło: Opracowanie własne

Analizując wyżej zaprezentowane mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia Gminy Kłomnice możemy wyłonić te, które w największym stopniu oddziałują bądź mogą oddziaływać na gminę. Słabe strony oraz zagrożenia powinny być pokonywane przez mocne strony oraz szanse rozwoju, które stoją przed gminą. Z przeprowadzonej analizy SWOT można wysunąć następujące wnioski:

Atutami gminy są: położenie w niewielkiej odległości od Częstochowy i Radomska, posiadanie korzystnych warunków do rozwoju osiedleńczego oraz walory przyrodnicze i położenie nad rzekami Warta i Wiercica. Istotnym faktem, na który należy zwrócić uwagę, jest dodatnie saldo migracji oraz wzrost zainteresowania osiedlaniem się w gminie, o czym świadczy rosnąca liczba wydawanych pozwoleń na budowę. Na terenie gminy funkcjonują także stowarzyszenia i organizacje pozarządowe, mające bardzo pozytywny wpływ na jej sferę

społeczną. Organizują one różnorodne przedsięwzięcia kulturalne i społeczne, przyczyniają się do kultywowania lokalnych tradycji, rozwoju życia kulturalno-społecznego, propagowania idei wzajemnej pomocy oraz integracji i aktywizacji mieszkańców.

Spadek liczby mieszkańców przekłada się na rozwój gminy. Wskaźniki gospodarcze charakteryzujące obszar nie są zadowalające. Problem stanowi niska aktywność gospodarcza mieszkańców, a co za tym idzie – mała liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy oraz nowo rejestrowanych, w porównaniu do średniej krajowej. Zagrożeniem jest także znaczny wzrost kosztów życia mieszkańców – niskie dochody mieszkańców to niższe dochody własne gminy, mniejszy obieg pieniądza w gospodarce lokalnej oraz zwiększona grupa osób potrzebujących wsparcia socjalnego.

Największymi słabościami obszaru są: niska przedsiębiorczość mieszkańców i słaba kompleksowa promocja gminy zarówno jako miejsca lokalizacji inwestycji, jak i atrakcyjnego pod względem zamieszkania.

Niewątpliwie istotną barierą zauważoną również przez mieszkańców jest brak żłobka na terenie gminy. W przypadku Gminy Kłomnice szczególnie niepokojący jest fakt mocno ujemnego poziomu przyrostu naturalnego, który wystąpił w ostatnich latach oraz systematycznie malejącej liczby ludności, która może wynikać z faktu odpływu młodych osób w poszukiwaniu lepszych perspektyw życiowych. Również brak lokalnych liderów oraz inicjatyw oddolnych osłabia potencjał rozwojowy gminy, ponieważ generuje to problemy związane z przywiązaniem mieszkańców do miejsca zamieszkania.

Istotne dla dalszego rozwoju gminy są problemy środowiskowe wynikające z działalności człowieka (niska emisja, zanieczyszczanie środowiska). Zagrożenia powodowane zanieczyszczeniem środowiska powinny być niwelowane istniejącymi potencjałami i szansami (szeroka edukacja mieszkańców w zakresie ekologii, polityka krajowa i europejska ukierunkowana na poprawę jakości środowiska oraz jakości powietrza).

Szansą dla gminy jest również przynależność do Stowarzyszenia „Razem na wyżyny”. Ułatwia to gminie rozwój poprzez współpracę z innymi samorządami oraz pozwala na realizację projektów partnerskich. Stwarza też możliwość pozyskiwania dofinansowań dla stowarzyszeń oraz przedsiębiorców.

Największymi szansami na rozwój gminy są: możliwość pozyskania środków z funduszy europejskich na lata 2021–2027 oraz środków krajowych i innych środków zewnętrznych na realizację inwestycji w sektorze gospodarczym, społecznym i środowiskowym, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w sektorze prywatnym oraz publicznym, cyfryzacja życia codziennego (możliwość pracy zdalnej, podnoszenia kwalifikacji, załatwiania spraw urzędowych zdalnie itp.), a także możliwość rozwoju terenów zabudowy mieszkaniowej. Rosnące zainteresowanie aktywnym spędzaniem czasu wolnego na świeżym powietrzu oraz prowadzenie zdrowego trybu życia wskazują na potrzebę inwestycji w zakresie infrastruktury rekreacyjnej. Szansą dla gminy jest fakt coraz dłuższego życia ludzi, moda na zdrowy styl życia i ogólnościatowy rozwój idei „slow life”, a także „leczenie lasem”.

2.2. Wnioski z diagnozy

1. Rozwój usług publicznych

Jednym z największych problemów gmin jest sytuacja demograficzna: spadek liczby mieszkańców i niski przyrost naturalny. Zauważalny jest wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym. Starzejące się społeczeństwo z coraz dłuższą średnią życia, paradoksalnie dla gminy jest zdecydowanie szansą, a nie problemem, choć stanowi wyzwanie w kontekście dostosowania odpowiednich usług publicznych, infrastruktury i świadczeń (powstanie dziennych domów opieki, klubów seniora). Innym aspektem starzejącego się społeczeństwa jest pogłębiający się problem zasobów pracowników. Zmiana struktury demograficznej wiąże się z wyzwaniem jakie należy postawić w kontekście wielu obszarów życia codziennego mieszkańców jak i potencjalnych migrantów z zewnątrz. Zmiany będą musiały dotyczyć wielu gałęzi gospodarczych.

Oferta edukacyjna na obszarze gminy, szczególnie na poziomie podstawowym, jest na zadowalającym poziomie. Potwierdzeniem tego są wyniki z egzaminu ósmoklasisty w 2021 roku (język polski i matematyka). Należy dążyć do wzrostu liczby miejsc w oddziałach przedszkolnych oraz na terenie gminy powinny powstawać żłobki. Istotnym wyzwaniem jest również poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży szkolnej, jak również do pozostałych grup społecznych, co dałoby szansę do rozwoju talentów, pasji oraz zainteresowań lokalnej społeczności. Stworzenie szerokiej bazy dodatkowych zajęć może spowodować zwiększenie aktywizacji społeczności lokalnej i wzrostu poczucia przynależności do lokalnej wspólnoty. Ważne jest wsparcie szkolnictwa zawodowego na terenie gminy, w celu odpowiedniego przygotowania młodzieży pod potrzeby obecnego rynku pracy.

Oczekiwany rezultatem będzie:

- zapewnienie każdemu dziecku dostępu do żłobka oraz przedszkola;
- zapewnienie dostępu do wysokiej jakości oferty edukacyjnej;
- zapewnienie mieszkańcom odpowiedniej opieki zdrowotnej;
- włączenie w życie społeczne seniorów.

2. Wzrost atrakcyjności osiedleńczej obszaru i zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców

Ogromną szansą na rozwój gminy jest wzrost jakości życia wpływający na wzrost atrakcyjności osiedleńczej obszaru. W tym celu niezbędne jest tworzenie odpowiednich warunków do zamieszkania i rozwoju na wielu płaszczyznach, zarówno infrastruktury technicznej (w tym wodno-kanalizacyjnej), jak i usług publicznych (z zakresu edukacji, zdrowia, usług społecznych, rekreacji itp.). Działania te są ważne zarówno w kontekście rozwoju funkcji osiedleńczej, jak i zwiększenia jakości życia mieszkańców i ich zdrowia poprzez podejmowanie działań w kierunku ochrony przyrody i zapobiegania zanieczyszczenia środowiska naturalnego.

Powinno następować wzmocnienie działań ukierunkowanych na modernizację i rozbudowę infrastruktury, wzrost dostępności do nowoczesnych technologii, nowoczesnej edukacji (w tym on-line), jak również poprawa sieci komunikacyjnej wewnątrz gminy oraz połączeń z otoczeniem zewnętrznym. Poprawa tych i innych obszarów priorytetowych

pozytywnie wpłynie na wzrost jakości życia mieszkańców, przy wykorzystaniu już obecnych walorów i potencjałów.

Gmina Kłomnice wyróżnia się m.in. walorami przyrodniczymi, w tym bliskością rzeki Warty, które stwarzają warunki do rozwoju funkcji rekreacyjnej. Jednymi z kluczowych wyzwań stojących przed samorządem jest rozszerzenie działalności z zakresu agroturystyki, kultury, edukacji, rekreacji, infrastruktury i innych.

Oczekiwanym rezultatem będzie:

- poprawa ładu przestrzennego;
- zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej;
- zapewnienie mieszkańcom szerokiej oferty zajęć kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych;
- wzrost udziału w kulturze mieszkańców obszaru;
- powstanie wysokiej jakości i ilości oferty spędzania czasu wolnego;
- integracja mieszkańców.

3. Rozwój gospodarczy i budowanie oferty inwestycyjnej

Posiadane zasoby dają szansę na realizację działań przyczyniających się do pozyskania inwestorów zewnętrznych, którzy potencjalnie stworzą miejsca pracy dla mieszkańców obszaru. Atrakcyjność inwestycyjna powinna odzwierciedlać się w liczbie nowo powstających przedsiębiorstw. Sytuacja taka nie ma jednak miejsca w chwili obecnej. W kontekście posiadanych potencjałów jak i deficytów, istotne wydaje się być pobudzanie aktywności gospodarczej mieszkańców obszaru. Priorytetem na najbliższe lata powinno być wzmacnianie rozwoju przedsiębiorczości lokalnej poprzez szereg działań dążących do większego wzrostu gospodarczego. Przez działania w tym aspekcie należy rozumieć podejmowanie inicjatyw w zakresie doradztwa przez specjalistów z różnych dziedzin w zakresie podejmowania nowych działalności gospodarczych, skutecznego rozwoju i generowania coraz większych korzyści finansowych, a także ciągłej edukacji i zwiększania poziomu wiedzy lokalnej społeczności, co w przyszłości powinno się przyczynić do wzrostu potencjału i poziomu gospodarczego obszaru. Dodatkowym rozwiązaniem w tym aspekcie może być rozwój programów inkubatorów przedsiębiorczości poprzez udostępnianie na rzecz lokalnych przyszłych przedsiębiorców lokali na preferencyjnych warunkach oraz wsparcie w zakresie ubiegania się o różnego rodzaju dofinansowania na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Oczekiwanym rezultatem będzie:

- podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy;
- wzrost liczby przedsiębiorstw;
- wzrost kapitału społecznego, wzrost zatrudnienia w gminie;
- rozwój gospodarki lokalnej, przedsiębiorczości i spadek bezrobocia.

4. Wśród deficytów i barier hamujących rozwój obszaru, wynikających z przeprowadzonego procesu diagnozy, wymienić można m.in.:

- niekorzystną strukturę demograficzną – malejąca liczba mieszkańców wynikająca z ujemnego przyrostu naturalnego, a także postępujący proces starzenia się społeczeństwa;
- niedostateczny rozwój lokalnej przedsiębiorczości;

- mało atrakcyjny rynek pracy i niewykorzystane potencjały;
 - niewystarczająco zagospodarowany potencjał kulturowy i przyrodniczy;
 - niewystarczającą ilość obiektów związanych z obsługą turystyki i wypoczynku;
 - brak kompleksowego systemu e-usług publicznych dla mieszkańców;
 - niezadowalającą jakość powietrza – niska emisja, stosowanie nieekologicznych źródeł ciepła na niektórych obszarach, duże natężenie ruchu samochodowego;
 - niedostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy, co wiąże się z odpływem młodych ludzi i brakiem siły roboczej w kluczowych gałęziach gospodarki;
 - niewystarczający budżet przeznaczany na kulturę i promocję obszaru.
5. Potencjały obszaru to przede wszystkim posiadane zasoby, oferowane produkty i usługi, które przynoszą lub mogą przynosić korzyści w postaci dochodów lub wartości dodanej dla mieszkańców i innych interesariuszy, w tym lepszej jakości ich życia. Najważniejsze potencjały rozwojowe gminy to m.in.:
- współpraca samorządów gminnych na rzecz rozwoju regionu w ramach Stowarzyszenia „Razem na wyżyny”;
 - przypisanie Gminy Kłomnice w *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”* – Zielone Śląskie do obszaru strategicznej interwencji: *Bezpośrednie Otoczenie Metropolii Górnośląskiej (BOMG)* – grupa gmin zidentyfikowana w otoczeniu Metropolii Górnośląskiej wykazująca silne powiązania funkcjonalne z ośrodkiem centralnym. Na obszarze tym zachodzą i będą zachodziły w przyszłości silne procesy przepływu czynników rozwojowych z obszaru wiodącego, czyli Metropolii Górnośląskiej oraz będą postępować procesy integracji usług i planowania rozwoju.

2.3. Drzewo problemów

Wykorzystując zgromadzone dane ilościowe i jakościowe na potrzeby opracowania Diagnozy, wskazano problem kluczowy dla rozwoju Gminy Kłomnice, a więc taki, który generuje najwięcej trudności, a jego skutki są najbardziej odczuwalne dla większości interesariuszy procesu rozwojowego. Dla problemu kluczowego przeprowadzono również analizę przyczynowo-skutkową (tabela 3).

Tabela 3 Drzewo problemów

Główne przyczyny	Problem kluczowy	Główne skutki
– Brak żłobka na terenie gminy; – Niska aktywność społeczna mieszkańców; – Słaby kapitał społeczny młodych ludzi; – Brak zbudowanych narzędzi współpracy samorządu z mieszkańcami, włączania mieszkańców do współdecydowania w sprawach rozwoju gminy oraz niewystarczające zastosowanie rozwiązań partycypacyjnych; – Niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego; – Niewystarczająca jakość i dostępność usług podstawowej opieki zdrowotnej; – Niewystarczająca ilość i jakość miejsc pracy na rynku lokalnym; – Atrakcyjny rynek pracy w większych, pobliskich ośrodkach miejskich; – Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura komunalna; – Starzejące się społeczeństwo.	Niewystarczająco wykorzystany potencjał kapitału społecznego i niezadawalający poziom przedsiębiorczości mieszkańców	– Słabe przywiązanie mieszkańców do gminy; – Migracja zarobkowa młodych i wykształconych ludzi; – Niska przedsiębiorczość mieszkańców; – Niskie możliwości rozwoju zawodowego; – Niski poziom dochodów mieszkańców oraz dochodów własnych gminy; – Małe zaangażowanie mieszkańców w rozwój gminy; – Braki we współpracy międzysektorowej.

Źródło: Opracowanie własne

2.4. Drzewo celów

Poniższa tabela stanowi transformację drzewa problemów. Przedstawia ona cel główny (wizja) *Strategii Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030*, opisujący stan docelowy powstały w wyniku wdrożenia Strategii i będący efektem osiągnięcia celów strategicznych wskazujących generalny kierunek rozwoju.

Tabela 4 Drzewo celów

Główne środki	Cel główny	Główne efekty
– Zbudowanie wizerunku atrakcyjnego miejsca do życia; – Rozwój przemysłu czasu wolnego; – Cyfryzacja usług publicznych; – Wspieranie inicjatyw lokalnych; – Zapewnienie każdemu dziecku miejsca w żłobku i przedszkolu; – Wspieranie rozwoju, pasji i talentów młodych mieszkańców; – Dostosowanie usług publicznych i infrastruktury do potrzeb mieszkańców; – Wzrost dostępności i jakości podstawowej opieki zdrowotnej; – Realizacja działań wspierających integrację mieszkańców; – Wzmocnienie tożsamości gminy poprzez ochronę i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego; – Wspieranie partnerstw międzysektorowych; – Włączanie mieszkańców do współdecydowania o rozwoju gminy; – Wzmacnianie relacji i więzi społecznych; – Aktywizacja i włączenie osób starszych, utworzenie Dziennego Domu Opieki Społecznej; – Wzmocnienie funkcji Kłomnic jako lokalnego ośrodka wzrostu; – Wdrożenie idei Smart Villages w ośrodkach wzrostu gminy: Kłomnice, Garnek, Rzerzeczyce.	<i>Wysoka jakość i dostępność usług publicznych zapewnienia mieszkańcom atrakcyjne warunki życia i rozwoju</i>	– Wzrost zaangażowania mieszkańców w rozwój gminy; – Wzrost integracji i tożsamości lokalnej; – Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej; – Poprawa trendów demograficznych; – Wzrost poczucia zadowolenia z bycia mieszkańcem Gminy Kłomnice; – Zwiększona oferta i jakość usług publicznych, w tym społecznych i zdrowotnych; – Atrakcyjne warunki spędzania czasu wolnego i rozwoju; – Wysoka jakość życia mieszkańców; – Atrakcyjny lokalny rynek pracy; – Atrakcyjny wizerunek gminy; – Podniesienie poziomu przedsiębiorczości mieszkańców.

Źródło: Opracowanie własne

3. Część programowa

3.1. Wizja, misja, cele

Przedstawienie drzewa problemów (tabela 3) i celów (tabela 4) pozwoliło na określenie i zaproponowanie strategicznych kierunków działań dla Gminy Kłomnice. Określono Wizję 2030, misję i cele strategiczne, wokół których skoncentrowane zostały cele operacyjne, a następnie kierunki działań. Wyznaczone kierunki działań będą służyć realizacji celów strategicznych, do których osiągnięcia powinny dążyć zarówno władze gminy, jak i wszystkie zainteresowane jej rozwojem podmioty oraz mieszkańcy. Wykonanie zaplanowanych działań pozwoli na realizację misji gminy oraz jej trwały rozwój.

Budowa elementów *Strategii Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030* opiera się na poniższym schemacie.

Schemat 1 Programowanie rozwoju

Źródło: Opracowanie własne

Wizja i misja to nie tylko określenie kierunków rozwoju, ale także wyraz aspiracji mieszkańców. Bez misji i wizji decyzje zarządcze bywają przypadkowe, zaś codzienna praca sprowadza się do mniej lub bardziej mechanicznego realizowania procedur. Wizja jest sformułowanym w sposób najbardziej zwięzły opisem stanu gminy w perspektywie najbliższych kilku lat (obraz gminy w 2030 roku). Wizję należy zatem rozumieć jako logicznie zredagowane streszczenie poglądów o przyszłości. Misja zaś jest w pewnym sensie wyrażeniem w sposób zrozumiały i zwięzły priorytetów (obszarów priorytetowych) oraz nadrzędnych celów strategicznych, czyli dalekosiężnych zamierzeń. Należy zapamiętać, iż misja w Strategii jest elementem, który wskazuje drogę rozwoju i motywuje do działania. Jednocześnie integruje różne aspekty rozwoju gminy wokół jednej wspólnej dla mieszkańców idei.

WIZJA

Wysoka jakość i dostępność usług publicznych zapewnienia mieszkańcom atrakcyjne warunki życia i rozwoju

MISJA

Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości i aktywności społecznej, bazujących na współpracy wielosektorowej oraz dbałość o środowisko naturalne w celu zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców

W wyniku przeprowadzonych analiz oraz na podstawie zebranych informacji, sformułowano wizję, misję, trzy cele strategiczne i dla każdego z nich dwa cele operacyjne. Wyznaczone cele mają wymiar społeczny, gospodarczy oraz przestrzenno-środowiskowy. Cele opisują przejście od sytuacji zastanej, wyjściowej (zdiagnozowanej) do sytuacji pożądanej, a więc określają stan docelowy powstały w wyniku wdrożenia strategii rozwoju. Jednocześnie cele realizują wizję rozwoju. Cele strategiczne mają charakter długofalowy, wskazują generalny kierunek postępowania w realizacji założonej wizji i odpowiadają na pytanie „co chcemy osiągnąć?”. Cele operacyjne dotyczą średniego horyzontu czasowego, określają narzędzia i sposoby realizacji celów strategicznych. Tym samym odpowiadają na pytanie: „jak to chcemy osiągnąć?”.

Do każdego z celów operacyjnych przypisano kierunki działań, które oznaczają kierunki koncentracji wspólnych wysiłków podejmowanych przez samorząd oraz jego partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych. Odpowiadają na pytanie: „co jest do zrobienia?”

Do kierunków działań przypisano działania, a następnie stworzono projekty strategiczne, które dzięki zintegrowanemu charakterowi i kompleksowemu podejściu stanowią wiązkę konkretnych projektów najistotniejszych dla rozwoju gminy i realizujących kierunki działań. Kierunki działań wraz z odpowiadającymi im działaniami i konkretnymi projektami służą realizacji założonych celów i są podstawą wdrażania strategii. Realizacja działań zapewni osiągnięcie celów niższego rzędu – celów operacyjnych, co z kolei powinno przyczynić się do osiągnięcia celów wyższego rzędu, czyli celów strategicznych. Kierunki działań planowane w ramach poszczególnych celów powinny wzajemnie się przenikać i uzupełniać, dzięki czemu możliwe będzie uzyskanie efektu synergii.

3.2. Plan operacyjny rozwoju

Głównym zadaniem jakie stoi przed władzami samorządowymi jest ukształtowanie wizerunku gminy atrakcyjnego zarówno dla osób mieszkających już na jej terenie jak i dla potencjalnych przyszłych mieszkańców, jako dogodnego miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej oraz trwałego wzrostu gospodarczego, a także dającego szerokie możliwości spędzania czasu wolnego oraz wzrostu aktywności społecznej wśród mieszkańców. Podjęcie takich działań wpłynie na integrację mieszkańców z miejscem zamieszkania i da możliwości do budowania społeczeństwa obywatelskiego. Wyznaczenie priorytetów pozwoli lokalnym

władzom, a także innym instytucjom odpowiedzialnym za rozwój gminy, odpowiednio skoordynować zaplanowane do realizacji działania.

Wnioski wyciągnięte z etapu diagnostycznego stanowią bazę dla formułowania celów strategicznych. W Strategii wskazane zostały trzy cele strategiczne, a dla każdego z nich po dwa cele operacyjne, z kolei dla nich – po dwa kierunki działań (łącznie 12 kierunków działań), w ramach których zdefiniowane zostały kluczowe do realizacji działania. Działania są przedstawione w sposób ogólny. W drodze hierarchizacji wyodrębniono z działań najistotniejsze elementy i ułożono z nich projekty strategiczne. Realizacja przedstawionych w Strategii działań i projektów posłuży do zrealizowania zaplanowanych celów oraz osiągnięcia przyjętych wskaźników rozwoju Gminy Kłomnice. Plan operacyjny został wypracowany na spotkaniach warsztatowych (tabela 5).

Tabela 5 Plan operacyjny

Wizja	Wysoka jakość i dostępność usług publicznych zapewnienia mieszkańcom atrakcyjne warunki życia i rozwoju											
Misja	Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości i aktywności społecznej, bazujących na współpracy wielosektorowej oraz dbałość o środowisko naturalne w celu zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców											
Cele strategiczne	1. Efektywny rozwój gospodarczy				2. Wzmocniony kapitał społeczny i spójny wewnętrznie obszar				3. Harmonijna polityka przestrzenna i czyste środowisko			
Cele operacyjne	1.1. Zbudowanie atrakcyjności inwestycyjnej		1.2. Pobudzanie i wspieranie przedsiębiorczości		2.1. Aktywizacja i integracja lokalnej społeczności		2.2. Konkurencyjna oferta obsługi mieszkańców		3.1. Ograniczenie niskiej emisji i adaptacja do zmian klimatu		3.2. Tworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej	
Kierunki działań	1.1.1. Wykorzystanie zasobów gminy	1.1.2. Kreowanie lokalnego rynku pracy	1.2.1. Kompetencje mieszkańców	1.2.2. Cyfryzacja	2.1.1. Włączenie społeczne	2.1.2. Wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych	2.2.1. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych	2.2.2. Zagospodarowanie czasu wolnego	3.1.1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego	3.1.2. Rozwój infrastruktury komunalnej	3.2.1. Racjonalne gospodarowanie przestrzenią	3.2.2. Poprawa bezpieczeństwa publicznego i mobilności mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

Opis działań w poszczególnych kierunkach działań

1.1.1. Wykorzystanie zasobów gminy

- 1.1.1.1. Wspieranie twórczości lokalnej oraz lokalnych tradycji
- 1.1.1.2. Kreowanie i promowanie produktów wpływających na rozpoznawalność gminy
- 1.1.1.3. Wzmocnienie funkcji Kłomnic jako lokalnego ośrodka wzrostu

1.1.2. Kreowanie lokalnego rynku pracy

- 1.1.2.1. Stworzenie systemu wsparcia w założeniu i prowadzeniu działalności gospodarczej
- 1.1.2.2. Organizowanie szkoleń dla przedsiębiorców w zakresie możliwości wykorzystania i sposobu pozyskiwania źródeł finansowania inwestycji, w tym środków UE
- 1.1.2.3. Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy
- 1.1.2.4. Powstanie terenów inwestycyjnych

1.2.1. Kompetencje mieszkańców

- 1.2.1.1. Budowanie postaw przedsiębiorczości od najmłodszych lat
- 1.2.1.2. Wyrównywanie szans edukacyjnych i możliwości rozwoju młodych ludzi
- 1.2.1.3. Wdrożenie programów podnoszenia kompetencji zawodowych i kluczowych mieszkańców
- 1.2.1.4. Stworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości

1.2.2. Cyfryzacja

- 1.2.2.1. Podnoszenie kompetencji cyfrowych mieszkańców
- 1.2.2.2. Realizacja programów edukacyjnych w zakresie cyberbezpieczeństwa
- 1.2.2.3. Rozwój szybkiego, szerokopasmowego Internetu
- 1.2.2.4. Rozwój e-usług publicznych

2.1.1. Włączenie społeczne

- 2.1.1.1. Zapewnienie udziału w życiu społecznym seniorom oraz osobom z niepełnosprawnościami
- 2.1.1.2. Wspieranie działania podmiotów ekonomii społecznej
- 2.1.1.3. Wdrażanie programu grantowego wspierającego inicjatywy oddolne
- 2.1.1.4. Włączenie mieszkańców we współdecydowanie o rozwoju gminy
- 2.1.1.5. Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji

2.1.2. Wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych

- 2.1.2.1. Budowa, rozbudowa i modernizacja obiektów kultury, świetlic wiejskich i remiz strażackich
- 2.1.2.2. Podnoszenie kwalifikacji i umiejętności kadr organizacji społecznych
- 2.1.2.3. Kreowanie pozytywnych relacji pomiędzy organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami i samorządem

2.2.1. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych

- 2.2.1.1. Wzrost dostępności wysokiej jakości usług zdrowotnych
- 2.2.1.2. Zwiększenie dostępności do wysokiej jakości opieki żłobkowej i przedszkolnej
- 2.2.1.3. Zapewnienie wysokiej jakości oferty edukacyjnej, w tym inwestycje w bazę oświatową
- 2.2.1.4. Podnoszenie kwalifikacji i umiejętności kadr instytucji publicznych

2.2.2. Zagospodarowanie czasu wolnego

- 2.2.2.1. Działania inwestycyjne w zakresie publicznej infrastruktury rekreacyjnej gminy poprzez m.in. rozbudowę tras rowerowych, szlaków pieszych i ścieżek edukacyjnych
- 2.2.2.2. Wzmacnianie oferty kulturowej i sportowej
- 2.2.2.3. Organizacja cyklicznych wydarzeń kulturalnych i rekreacyjno-sportowych

3.1.1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego

- 3.1.1.1. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców
- 3.1.1.2. Wspieranie rozwiązań z zakresu małej retencji i bioretencji
- 3.1.1.3. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, mieszkalnych oraz podmiotów gospodarczych
- 3.1.1.4. Edukacja mieszkańców w zakresie oszczędnego korzystania z komponentów środowiska, w tym ograniczania ilości odpadów komunalnych
- 3.1.1.5. Zapewnienie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego poprzez współpracę w ramach Klastra Energii Powiatu Częstochowskiego

3.1.2. Rozwój infrastruktury komunalnej

- 3.1.2.1. Modernizacja i rozwój infrastruktury wodno-ściekowej
- 3.1.2.2. Przygotowanie terenów pod zabudowę jednorodzinną (osiedla domków jednorodzinnych, tworzenie warunków zabudowy)
- 3.1.2.3. Rozwój systemu gospodarki odpadami
- 3.1.2.4. Tworzenie infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej

3.2.1. Racjonalne gospodarowanie przestrzenią

- 3.2.1.1. Likwidacja barier architektonicznych
- 3.2.1.2. Wzmacnianie funkcji ośrodków lokalnych
- 3.2.1.3. Poprawa stanu przyrodniczego wsi i krajobrazu wiejskiego

3.2.2. Poprawa bezpieczeństwa publicznego i mobilności mieszkańców

- 3.2.2.1. Poprawa zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy poprzez przebudowę infrastruktury drogowej
- 3.2.2.2. Wzmacnianie funkcjonowania służb ratunkowych i poprawa porządku publicznego
- 3.2.2.3. Gospodarowanie zasobami wody i przeciwdziałanie klęskom żywiołowym

Cel strategiczny 1. Efektywny rozwój gospodarczy

Problemem kluczowym, który zdiagnozowano w wyniku pogłębionej analizy gminy, jest spadek liczby mieszkańców. Zidentyfikowano wiele przyczyn tego problemu, które mogą być zlikwidowane, jeżeli podjęte zostaną odpowiednie działania. Priorytetami powinno być wzmocnienie aktywności społecznej oraz rozwój przedsiębiorczości mieszkańców.

Cel strategiczny 1. *Efektywny rozwój gospodarczy* odnosi się do budowy gospodarki lokalnej, wykorzystującej uwarunkowania i tradycje oraz przedsiębiorczość mieszkańców. Szansą dalszego rozwoju gminy jest utrzymanie stanu środowiska naturalnego, a także zapewnienie oferty usług w zakresie przemysłu czasu wolnego. Rozwój gminy powinien odbywać się z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju, przy zachowaniu walorów krajobrazowych i przyrodniczych. W tym kontekście istotne jest prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej i działań edukacyjnych oraz ochronnych, a także podejmowanie inicjatyw z zakresu rewitalizacji.

Cel operacyjny 1.1. *Zbudowanie atrakcyjności inwestycyjnej* odnosi się do rozwoju gminy i polepszenia jakości życia mieszkańców poprzez budowanie współpracy i sprawnego zarządzania gminą. Ważnym elementem rozwoju jest szeroko pojęta współpraca samorządu gminy z organizacjami pozarządowymi, gminami sąsiednimi oraz mieszkańcami, która daje szanse pobudzenia rozwoju gospodarczego obszaru. Istotnym elementem sprawnego funkcjonowania gminy jest stworzenie możliwości załatwiania zdalnie spraw administracyjnych (szeroka gama wysokiej jakości e-usług wraz ze szkoleniem/ edukowaniem mieszkańców w tym zakresie), a także dążenie do tego, aby wszelkie sprawy administracyjne mieszkańcy mogli załatwiać on-line. Podejmowane działania będą miały na celu tworzenie nowych obszarów aktywności gospodarczej. Ważnym elementem działalności samorządu będą podejmowane działania promujące i edukacyjne z zakresu zasad gospodarki cyrkularnej oraz prezentujące dobre praktyki w obszarze produkcji i konsumpcji, co przełoży się na poprawę jakości życia i stanu środowiska.

Drugi cel operacyjny 1.2. *Pobudzanie i wspieranie przedsiębiorczości* odnosi się do podniesienia kompetencji mieszkańców oraz aktywizacji zawodowej mieszkańców. Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego jest związane ze stymulowaniem przedsiębiorczości, przygotowywaniem terenów inwestycyjnych oraz rozbudowywaniem i modernizacją infrastruktury sieciowej i technicznej. Gospodarka jako dziedzina wsparcia odwołuje się również do pokrewnych elementów, takich jak rynek pracy powiązany z obszarem społecznym.

Ważnym aspektem będzie zapewnienie wsparcia dla inwestorów, przedsiębiorców oraz mieszkańców poprzez sprawnie działającą obsługę administracyjną, promocję ich działalności, a także dostępnej oferty szkoleń, doradztwa i informacji o możliwych formach dofinansowania. Kluczowe znaczenie ma kontynuowanie prowadzonych działań inwestycyjnych, tworzenie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej oraz powiązania ich ze skutecznymi działaniami marketingowymi.

Szansą na rozwój gminy jest stworzenie warunków do pracy zdalnej. W tym celu należy dążyć do umożliwienia dostępu do szybkiego Internetu. W obecnych czasach, w wielu

zawodach pracować można w firmach znajdujących się w znacznej odległości od miejsca zamieszkania. Stworzenie warunków do pracy i nauki zdalnej to jedno – warto też dążyć do tego, aby wszelkie sprawy administracyjne mieszkańcy mogli załatwiać on-line. Wiąże się to jednak z ryzykiem wykluczenia cyfrowego niektórych z nich (m.in. osób starszych). Ważne więc będzie podjęcie działań podnoszących e-kompetencje mieszkańców, w tym pracowników instytucji publicznych.

Ostatecznie osiągnięcie pierwszego celu strategicznego pozwoli na stworzenie gminy atrakcyjnej do inwestowania, przy czym pożądanymi kierunkami inwestycji będą przedsiębiorstwa funkcjonujące w zgodzie z koncepcją zrównoważonego rozwoju, przyjazne dla środowiska i wspierające jego ochronę.

Cel strategiczny 2. Wzmocniony kapitał społeczny i spójny wewnętrznie obszar

Pierwszy cel operacyjny 2.1. *Aktywizacja i integracja lokalnej społeczności* stanowi odpowiedź na potrzeby mieszkańców dotyczące jakości życia w gminie. Osiągnięcie silnej wspólnoty lokalnej jest warunkowane wspieraniem inicjatyw społecznych i obywatelskich poprzez mechanizmy współrzędzenia, ale również standaryzację i dalszą profesjonalizację usług świadczonych przez samorząd lokalny. Podejmowane działania będą miały na celu integrację środowisk lokalnych oraz wzmacnianie tożsamości mieszkańców z Kłomnicami. Budowanie silnej wspólnoty ma ogromne znaczenie w rozwoju gminy i pozwala odczuć mieszkańcom, iż ich działania mają znaczenie i wpływ na otoczenie. Budowanie więzi powinno być oparte na świadomości i pielęgnowaniu tradycji oraz rozwijaniu postaw tolerancji. Na wysoką jakość kapitału społecznego wpływa kształcenie oraz współpraca. Kształtowanie lokalnej tożsamości to obowiązek wspólnego działania najważniejszych podmiotów funkcjonujących w sferze administracji, życia społecznego, gospodarczego, kulturalnego czy edukacyjnego. Jednym ze sposobów budowania zaangażowania mieszkańców w rozwój gminy oraz wzrostu poczucia tożsamości z tym miejscem będzie przede wszystkim rozwój działalności kulturalnej na terenie gminy.

Z punktu widzenia aktywności lokalnej bardzo duże znaczenie ma pobudzanie inicjatyw oddolnych. Poprzez inicjatywy oddolne (społeczne, lokalne, obywatelskie) rozumieć należy wszelkie formy samoorganizacji mieszkańców, zbiorowego działania zmierzającego do określonego celu i do wywołania zmiany w środowisku lokalnym, działania na rzecz dobra wspólnego. Inicjatywa oddolna powinna angażować konkretną grupę osób, a nawet całą społeczność lokalną. Chęć działania powinna być widoczna od momentu sformułowania pomysłu, poprzez realizację działań, do momentu osiągnięcia zamierzonego celu/efektu. Istotne jest dbanie o wszystkie społeczności zamieszkujące gminę zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Drugi cel operacyjny 2.2. odnosi się do wysokiej jakości usług publicznych związanych z poprawą jakości i dostępności usług publicznych i zagospodarowaniem czasu wolnego. Aby Gmina Kłomnice stała się miejscem dobrym do życia, ważne jest zapewnienie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury zaspokajającej potrzeby mieszkańców i umożliwiającej dalszy rozwój osiedleńczy. Oferowanie wysokiego standardu usług podnosi średni poziom życia mieszkańców oraz wpływa na wizerunek gminy jako zharmonizowanego i spójnego środowiska społecznego. Należy dążyć do zapewnienia wysokich standardów funkcjonowania placówek publicznych związanych z warunkami startu życiowego dzieci i młodzieży (żłobki, przedszkola, szkoły, profilaktyka zdrowotna, usługi kulturalne i sportowe) oraz opieki związanej z seniorami i osobami z niepełnosprawnościami. Ważne będzie wdrożenie działań mających na celu rozpoznanie oraz zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie działalności samorządu. Systematyczna poprawa w zakresie zarządzania i obsługi mieszkańców będzie odbywać się m.in. poprzez zastosowanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w życiu publicznym.

Realizacja Celu strategicznego 2 wpływać będzie na poprawę jakości życia poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców oraz promowanie obszarów wiejskich. Umożliwi rozwój tożsamości społeczności, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich. Jednym z głównych działań podejmowanych przez samorządy będzie kultywowanie lokalnej tradycji i historii na obszarach wiejskich oraz zwiększanie dostępu mieszkańców tych obszarów do dóbr i usług społecznych, w tym kultury i sportu, rozwijanie przemysłu kreatywnego oraz zwiększanie wykorzystania technik teleinformatycznych w dostępie do dóbr kultury mieszkańców. Konieczne jest podejmowanie adaptacji obiektów w celu tworzenia miejsc spędzania wolnego czasu mieszkańców.

Priorytetowe będą także działania promujące gminę poprzez organizowanie wydarzeń kulturalnych i rekreacyjno-sportowych. Inwestycje w obiekty oraz miejsca tworzące turystyczne szlaki tematyczne, miejsca odwołujące się do walorów historycznych, kulturowych, przyrodniczych, w połączeniu z inwestycjami w kapitał ludzki i społeczny oraz zastosowanie nowych technologii – stworzą szansę na rozwój.

Cel strategiczny 3. Harmonijna polityka przestrzenna i czyste środowisko

Na poprawę jakości życia mieszkańców mają wpływ nie tylko usługi publiczne, ale również infrastruktura, przestrzeń oraz zadbane czyste środowisko. Wokół tych właśnie trzech elementów został zbudowany cel strategiczny 3. *Harmonijna polityka przestrzenna i czyste środowisko*.

Istotną rolę pod względem rozpatrywania potencjalnego miejsca zamieszkania odgrywa środowisko przyrodnicze. W celu ochrony środowiska i ograniczania niskiej emisji, konieczne będzie wdrażanie działań mających na celu szanowanie i racjonalne wykorzystywanie zasobów środowiskowych. Dlatego działania na rzecz zapewnienia lepszych warunków środowiskowych zostały wpisane w cel operacyjny 3.1 *Ograniczenie niskiej emisji i adaptacja do zmian klimatu*. W związku z powyższym należy podjąć szereg powiązanych ze sobą działań. Jednym z nich jest ograniczenie niskiej emisji poprzez zmniejszenie zapotrzebowania na energię w budynkach użyteczności publicznej oraz budynkach podmiotów gospodarczych i w indywidualnych gospodarstwach domowych, w tym zwiększenie wykorzystania OZE. Ważna jest również termomodernizacja obiektów publicznych, jak i zachęcanie przedsiębiorstw oraz gospodarstw domowych do zastąpienia instalacji opartych na paliwach stałych – instalacjami do produkcji ciepła z odnawialnych źródeł, takich jak biomasa, promieniowanie słoneczne, biogaz, geotermia. Również istotne są inwestycje związane z błękitno-zieloną infrastrukturą, które wpływają na ograniczenie zanieczyszczenia powietrza, zwiększenie efektywności zasobów naturalnych oraz gospodarkę wodną poprzez zmniejszenie tempa w jakim opady deszczu przedostają się do sieci. Równie istotna jest ochrona wód powierzchniowych i podziemnych, gospodarowanie wodami opadowymi, a także działania na rzecz ograniczenia emisji hałasu. Oprócz zadań inwestycyjnych również ważna jest edukacja zwiększająca świadomość ekologiczną mieszkańców i budująca ich odpowiedzialność za środowisko naturalne.

Uświadamianie społeczeństwa w zakresie korzystania z technologii oszczędnych energetycznie powinno być jednym z wielu zadań realizowanych przez samorząd. Istotne jest też, aby edukować społeczeństwo szerzej w zakresie ekologii, a także świadomej konsumpcji. Tego typu działania są istotne nie tylko ze środowiskowego punktu widzenia, ale też konieczne ze względu na mieszkańców, którym należy zapewnić dostęp do podstawowej infrastruktury i usług.

Na jakość środowiska oraz życia mieszkańców ma również istotny wpływ infrastruktura komunalna. Dlatego należy dążyć do jej efektywnego rozwoju na terenie całej gminy. Istotne jest zarówno rozbudowywanie sieci wodno-ściekowej oraz gazowej, jak i modernizacja już istniejącej, tak aby każdy z mieszkańców miał zapewniony do niej dostęp. Spowoduje to poprawę ich życia poprzez zaspokojenie podstawowych potrzeb, takich jak dostęp do wody czy możliwość korzystania z kanalizacji lub innych sposobów odprowadzania ścieków. Istotna jest dbałość o dobry stan infrastruktury technicznej, zarówno sieciowej, jak i obiektów budowlanych.

Przyjazna i bezpieczna przestrzeń wpływa pozytywnie na odbiór gminy przez jej mieszkańców i podnosi ich jakość życia. Z tego względu ważne jest podjęcie działań mających na celu dostosowanie przestrzeni gminy do potrzeb pieszych, w tym rodzin z dziećmi, osób starszych i z niepełnosprawnościami. Warto również wprowadzić rozwiązania zwiększające bezpieczeństwo pieszych i rowerzystów. Polityka przestrzenna gminy powinna być prowadzona racjonalnie oraz w oparciu o rzetelny dialog z mieszkańcami. Walory architektoniczne i przyrodnicze powinny być chronione, ale jednocześnie wykorzystane w nowoczesny sposób. Kształtowana przestrzeń na terenie gminy powinna być estetyczna, inkluzywna, dostosowana do potrzeb mieszkańców i skali otoczenia, stając się miejscem spotkań. Należy podejmować działania wzmacniające funkcje ośrodków lokalnych i centrum gmin wiejskich poprzez odpowiednie zagospodarowanie nieużytków czy skwerów, przestrzeni wokół szkół oraz placów zabaw. Ważne jest, aby dbać o ład przestrzenny poprzez regulowanie procesów urbanizacyjnych umożliwiających racjonalne gospodarowanie przestrzenią. Powyższe dążenia wpisują się w cel operacyjny 3.2. *Tworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej*.

Estetyczna przestrzeń, bezpieczne układy komunikacyjne, w tym drogi, chodniki i ścieżki rowerowe są ważnym, ale nie jedynym elementem istotnym z punktu widzenia mieszkańców. Sieć drogowa na terenie gminy będzie sukcesywnie modernizowana i rozbudowywana, z uwzględnieniem zwiększenia bezpieczeństwa ruchu, w tym do zwiększenia rozwoju obszaru w kierunku gospodarki niskoemisyjnej. Szczególnie istotnym aspektem jest bezpieczeństwo, porządek i ład publiczny – to obszary, na które zostanie zwrócona szczególna uwaga, gdyż należą do podstawowych zbiorowych potrzeb społecznych, a ich zapewnienie jest priorytetowe w obecnych czasach.

Powyżej zostały opisane niektóre działania przewidziane do realizacji w ramach Strategii. Wszystkie działania, które wpisują się w cele strategiczne, będą realizowane m.in. za pomocą projektów strategicznych jak i wszelkich innych aktywności podejmowanych przez samorząd przez najbliższe lata.

Zarówno cele strategiczne jak i operacyjne, a także wynikające z nich kierunki działań, są odpowiedzią na zdiagnozowane problemy oraz planem na racjonalne wykorzystanie potencjału. Wszystkie wypracowane cele i działania są ze sobą ściśle powiązane i wpisują się w cele polityki rozwoju województwa śląskiego.

3.2.1. Projekty strategiczne

Osiągnięcie celów będzie możliwe dzięki realizacji działań i konkretnych projektów. *Strategia Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030* złożona jest m.in. z działań (opis działań z odniesieniem do każdego kierunku działania zamieszczono pod tabelą 5), które powinny być realizowane w założonym czasie. Nie są one uszczegółowione co do zakresu, kwot czy wskaźników. Istotne jest, aby samorząd, jak i ewentualni partnerzy oraz inne podmioty, realizowały projekty wpisujące się w te działania.

W ramach Strategii określono 5 zintegrowanych projektów strategicznych, a więc takich, które w pierwszej kolejności powinny być zrealizowane, gdyż są priorytetowe i ich efekty bezpośrednio przełożą się na założone cele. Projekty te mają charakter zintegrowany – dotyczą wielu sfer i różnych interesariuszy, zarówno w grupie realizatorów, jak i w grupie docelowej. Projekty przyczynią się do rozwiązania kluczowych problemów, zniwelują bariery rozwojowe i wzmocnią lokalny potencjał rozwoju.

Projekty strategiczne mają zarówno charakter inwestycyjny, jak i nieinwestycyjny. Odnoszą się do kwestii społecznych, gospodarczych i przestrzennych. Mają charakter zintegrowany i przekrojowy, są komplementarne i jednocześnie odnoszą się do największych potrzeb oraz potencjałów rozwojowych gminy, a ich realizacja spowoduje osiągnięcie efektu synergii w oddziaływaniu na rozwój tego obszaru. Poniżej, w formie tabeli, przedstawione zostały projekty wraz z podaniem szacunkowego kosztu ich realizacji, planowanego okresu realizacji i potencjalnych źródeł finansowania.

Projekty strategiczne do realizacji w ramach *Strategii Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030*:

1. Rozwój miejscowości Kłomnice, Garnek oraz Rzerzeczyce poprzez wdrożenie koncepcji Smart Village.
2. Rozwój infrastruktury komunalnej: lepsza jakość życia, niezależność energetyczna i ochrona środowiska naturalnego Gminy Kłomnice.
3. Zwiększenie dostępu i podnoszenie poziomu edukacji.
4. Wsparcie przedsiębiorczości i podniesienie kwalifikacji i kompetencji zawodowych mieszkańców gminy.
5. Cyfrowe e-usługi publiczne w Gminie Kłomnice.

Tabela 6 Projekt strategiczny nr 1

Tytuł projektu strategicznego	<i>Rozwój miejscowości Kłomnice, Garnek oraz Rzerzeczyce poprzez wdrożenie koncepcji Smart Village</i>		
Lokalizacja	Gmina Kłomnice	Okres realizacji	2023–2030
Szacowana wartość	45 mln zł		
Środki własne gminy	6,75 mln zł – 15%		
Finansowanie zewnętrzne	38,25 mln zł – 85%		
Najbardziej prawdopodobne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021–2027 (FESL)		
Dodatkowe i/lub alternatywne źródło finansowania	Zgodnie z tabelą nr 11		
Cel i zakres rzeczowy projektu (konceptja)	Projekt zakłada opracowanie koncepcji i wdrożenie idei Smart Villages w oparciu o współpracę mieszkańców, podniesienie standardu usług publicznych dla obywateli i lepsze wykorzystanie zasobów przy mniejszym wpływie na środowisko. Projekt ma na celu podniesienie jakości życia mieszkańców i zwiększenie dostępności do oferty rekreacyjnej i kulturowej, a także odnowę fizyczną przestrzeni publicznych poprzez: – powstanie estetycznej, funkcjonalnej i ogólnodostępnej infrastruktury publicznej, w tym spójnego centrum Kłomnic; – utworzenie miejsc wypoczynku poprzez rozbudowę małej architektury na terenie miejscowości Kłomnice, Garnek oraz Rzerzeczyce; – rewitalizację przestrzeni publicznej w Rzerzeczycach; – zwiększenie dostępności oferty kulturowej; – tworzenie terenów zieleni urządzonej; – budowę i rozbudowę infrastruktury sportowej; – organizację wydarzeń kulturalnych i sportowych; – rozwój i organizację infrastruktury kajakowej; – budowanie nowych form współpracy; – działania na rzecz integracji samorządu z sektorem gospodarczym i społeczeństwem; – działania na rzecz wzmocnienia więzi i tożsamości mieszkańców. Działania podejmowane w ramach projektu przyczyną się do zwiększenia możliwości spędzania czasu wolnego przez mieszkańców, co jednocześnie będzie też wspierać ich integrację. Powstaną estetyczne i funkcjonalnie zagospodarowane przestrzenie, z zapewnieniem możliwości uprawiania sportu i rekreacji. Projekt zostanie zrealizowany w całości lub w podziale na etapy, w zależności od możliwości finansowych i możliwych źródeł finansowania, które mogą być różne dla poszczególnych etapów.		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Kłomnice		

Potrzeba realizacji projektu	Realizacja projektu wynika z: – potrzeby wykorzystania potencjału rekreacyjnego gminy; – potrzeby poprawy jakości i dostępności infrastruktury i usług związanych z czasem wolnym; – potrzeby stworzenia bezpiecznych i atrakcyjnych przestrzeni publicznych, które będą dostępne dla dzieci, młodzieży, osób starszych i z niepełnosprawnościami; – potrzeby wykorzystania potencjału Gminnego Domu Kultury w Kłomnicach; – potrzeby promocji kultury; – potrzeby zagospodarowania czasu wolnego w sposób dostosowany do potrzeb mieszkańców; – potrzeby poprawy zdrowia mieszkańców poprzez oddanie do użytku nowych obiektów, zmianę stylu życia, z naciskiem na ruch i aktywny wypoczynek; – badania ankietowego przeprowadzonego w terminie 03–31.08.2023 r., w którym mieszkańcy wskazali, iż jednym z najważniejszych kierunków rozwoju gminy powinno być: wdrażanie koncepcji Smart Villages (inteligentnych wsi).
Cele operacyjne, kierunki działań, które realizuje projekt	Cele operacyjne: 1.1. Zbudowanie atrakcyjności inwestycyjnej, 2.1. Aktywizacja i integracja lokalnej społeczności, 2.2. Konkurencyjna oferta obsługi mieszkańców, 3.2. Tworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej. Kierunki działań: 1.1.1. Wykorzystanie zasobów gminy, 2.1.1. Włączenie społeczne, 2.1.2. Wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych, 2.2.2. Zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców, 3.2.1. Racjonalne zagospodarowanie przestrzeni.
Komplementarność z innymi projektami	Projekt wykazuje szczególną komplementarność z projektem strategicznym nr 2 <i>Rozwój infrastruktury komunalnej: lepsza jakość życia, niezależność energetyczna i ochrona środowiska naturalnego Gminy Kłomnice</i>. Projekt będzie komplementarny także z innymi projektami, które nie zostały wskazane jako projekty strategiczne, ale będą realizowane w ramach działań: 1.1.1.1. Wsparcie twórczości lokalnej oraz lokalnych tradycji, 1.1.1.2. Kreowanie i promowanie produktów wpływających na rozpoznawalność gminy, 1.1.1.3. Wzmocnienie funkcji Kłomnic jako lokalnego ośrodka wzrostu, 2.1.1.4. Włączenie mieszkańców we współdecydowanie o rozwoju gminy, 2.1.1.5. Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji, 2.1.2.1. Budowa, rozbudowa i modernizacja obiektów kultury, świetlic wiejskich i remiz strażackich, 2.2.2.1. Działania inwestycyjne w zakresie publicznej infrastruktury rekreacyjnej gminy poprzez m.in. rozbudowę tras rowerowych, szlaków pieszych i ścieżek edukacyjnych, 2.2.2.2. Wzmacnianie oferty kulturowej i sportowej, 3.2.1.2. Wzmacnianie funkcji ośrodków lokalnych. Projekt będzie komplementarny z projektami już zrealizowanymi bądź będącymi w trakcie realizacji, m.in.: <i>Zagospodarowanie zdewastowanej przestrzeni publicznej w centrum Kłomnic – tzw. „Pasternik”</i>.
Prognozowane rezultaty oraz produkty i ich wskaźniki	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: – stworzenie bezpiecznej, estetycznej przestrzeni publicznej służącej mieszkańcom, – rozwój oraz poprawa dostępności do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz kulturowej, – zwiększenie integracji i spójności społecznej, – zwiększenie jakości i rozszerzenie oferty spędzania czasu wolnego,

	– wzrost popytu na korzystanie z oferty Gminnego Ośrodka Kultury w Kłomnicach, – propagowanie zdrowego i aktywnego trybu życia, – zwiększenie atrakcyjności rekreacyjnej obszaru. <i>Wskaźniki produktu:</i> 1. Liczba działań podjętych w ramach koncepcji Smart Village – 3 [szt.]. <i>Wskaźniki rezultatu:</i> 1. Liczba osób korzystających z nowo powstałych usług, obiektów lub przestrzeni publicznych – 5 000 [os./rok], 2. Liczba osób biorących udział w działaniach pobudzających aktywność społeczną mieszkańców – 6 000 [os./rok], 3. Liczba osób biorących udział w wydarzeniach rekreacyjno-sportowych i kulturalnych organizowanych na terenie gminy [5 000].
--	---

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 7 Projekt strategiczny nr 2

Tytuł projektu strategicznego	<i>Rozwój infrastruktury komunalnej: lepsza jakość życia, niezależność energetyczna i ochrona środowiska naturalnego Gminy Kłomnice</i>		
Lokalizacja	Gmina Kłomnice	Okres realizacji	2023–2030
Szacowana wartość	100 mln zł		
Środki własne gminy	15 mln zł – 15%		
Finansowanie zewnętrzne	85 mln zł – 85%		
Najbardziej prawdopodobne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021–2027 (FESL)		
Dodatkowe i/lub alternatywne źródło finansowania	Zgodnie z tabelą nr 11		
Cel i zakres rzeczowy projektu (konceptcja)	Projekt ma na celu poprawę jakości życia mieszkańców w celu wzmocnienia funkcji osiedleńczej gminy. Infrastruktura powinna być dostosowana do zasad jej zrównoważonego rozwoju, który sprzyja funkcjom gospodarczym i społecznym. Projekt ma również na celu ograniczenie zanieczyszczenia powietrza, zwalczanie smogu i niskiej emisji, a także podniesienie świadomości i wiedzy mieszkańców w zakresie działań na rzecz niskoemisyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym efektywności energetycznej i wykorzystania OZE. Ponadto projekt zakłada likwidację źródeł niskiej emisji w budynkach mieszkalnych, przedsiębiorstwach oraz budynkach użyteczności publicznej i ich zastąpienie rozwiązaniami proekologicznymi, takimi jak m.in. pompa ciepła, podłączenie do sieci gazowej, budowa instalacji OZE itp. Realizacja zadań przyczyni się do rozwoju energetyki rozproszonej oraz poprawy bezpieczeństwa energetycznego. ➤ Rozwój infrastruktury komunalnej: – budowa kanalizacji i sieci wodociągowej oraz modernizacja sieci istniejących; – wytyczenie, zaprojektowanie i budowa ścieżek rowerowych;		

	– budowa trasy rowerowej nr 17 na terenie Subregionu Północnego Województwa Śląskiego, która będzie przebiegać przez gminy: Kłomnice, Mstów, Olsztyn, Żarki, Niegowa oraz przez Miasto Częstochowa; – rozwój i modernizacja infrastruktury drogowej i towarzyszącej; – rewitalizacja przestrzeni ogólnodostępnych przy szkole w Witkowicach; – rozwój infrastruktury i usług odpowiadających na wyzwania związane ze zmianami demograficznymi; – likwidacja barier architektonicznych w obiektach i przestrzeniach publicznych. ➤ Poprawa stanu środowiska i zapewnienie bezpieczeństwa publicznego i energetycznego: – wymiana źródeł ciepła i poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych, przedsiębiorstwach oraz w obiektach użyteczności publicznej, a w niektórych przypadkach ich rozbudowa, w szczególności: remonty i termomodernizacja obiektów szkolnych, przedszkoli, remiz strażackich, świetlic wiejskich itp.; – rozbudowa istniejących instalacji do produkcji energii i ciepła z OZE o magazyny energii na potrzeby istniejącego źródła oraz budowa nowych instalacji do produkcji energii elektrycznej i ciepła wraz z przyłączami i możliwością budowy magazynów energii na potrzeby danego źródła; – montaż OZE; – wykorzystanie geotermii do ogrzewania; – budowa farm fotowoltaicznych; – budowa gminnego systemu magazynowania energii; – wymiana oświetlenia ulicznego na LED wraz z systemem zarządzania; – doradztwo indywidualne dla mieszkańców w zakresie bioretencji; – kompleksowe odwodnienie istniejących dróg i miejsc zalewowych, budowa kanalizacji deszczowej, budowa ogrodów deszczowych, ukierunkowanie spływu wód do istniejących cieków wodnych; – budowa i modernizacja ujęć powierzchniowych wody oraz stacji uzdatniania wody; – budowa zbiorników retencyjnych w miejscowościach Kłomnice i Zawada; – doposażenie jednostek OSP w zakresie rozwoju lokalnego systemu ratownictwa. Projekt obejmuje swym zakresem kwestie związane z infrastrukturą komunalną zarówno drogową, kanalizacyjną oraz wodociągową. Projekt zostanie zrealizowany w całości lub w podziale na etapy, w zależności od możliwości finansowych i możliwych źródeł finansowania, które mogą być różne dla poszczególnych etapów. Może być on realizowany w partnerstwie i/lub osobno przez różne podmioty.
Podmioty realizujące projekt	Gmina Kłomnice
Potrzeba realizacji projektu	Realizacja projektu wynika z: – zwiększenia atrakcyjności miejsca do życia, – poprawy stanu istniejących obiektów, – zwiększenia estetyki i funkcjonalności zagospodarowania przestrzeni, – wzrostu dostępu do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, – potrzeby inwestycji w zakresie efektywności energetycznej, – potrzeby ograniczania zanieczyszczeń powietrza, – potrzeby dostosowania infrastruktury i przestrzeni do osiedlania się mieszkańców, – badania ankietowego przeprowadzonego w terminie 03–31.08.2023 r., w którym mieszkańcy wskazali, iż jednym z najważniejszych kierunków rozwoju gminy powinno być: ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu.

	W analizowanym w Diagnozie 2021 roku stwierdzono przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu w Gminie Kłomnice. Jednym z głównych zagrożeń dla rozwoju gminy jest zanieczyszczanie środowiska poprzez niską emisję. Wyzwania środowiskowe związane z utrzymaniem przyjaznego dla środowiska i czystego obszaru, wymagają odpowiedniej polityki energetycznej.
Cele operacyjne, kierunki działań, które realizuje projekt	Cele operacyjne: 3.1. Ograniczenie niskiej emisji i adaptacja do zmian klimatu, 3.2. Tworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej. Kierunki działań: 3.1.1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego, 3.1.2. Rozwój infrastruktury komunalnej, 3.2.1. Racjonalne gospodarowanie przestrzenią, 3.2.2. Poprawa bezpieczeństwa publicznego i mobilności mieszkańców.
Komplementarność z innymi projektami	Projekt wykazuje szczególną komplementarność z projektem strategicznym nr 1 <i>Rozwój miejscowości Kłomnice, Garnek oraz Rzerzeczyce poprzez wdrożenie koncepcji Smart Village</i> oraz projektem strategicznym nr 3 <i>Zwiększenie dostępu i podnoszenie poziomu edukacji</i>. Projekt będzie komplementarny także z innymi projektami, które nie zostały wskazane jako projekty strategiczne, ale będą realizowane w ramach działań: 3.1.1.2. <i>Wspieranie rozwiązań z zakresu małej retencji i bioretencji,</i> 3.1.1.3. <i>Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, mieszkalnych oraz podmiotów gospodarczych,</i> 3.1.2.1. <i>Modernizacja i rozwój infrastruktury wodno-ściekowej,</i> 3.2.2.2. <i>Poprawa zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy poprzez przebudowę infrastruktury drogowej,</i> 3.2.2.3. <i>Gospodarowanie zasobami wody i przeciwdziałanie klęskom żywiołowym.</i> Projekt będzie komplementarny z projektami już zrealizowanymi bądź będącymi w trakcie realizacji, m.in.: <i>Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Rzerzeczyce, Adamów – etap III</i> oraz <i>Kompleksowa termomodernizacja 3 budynków użyteczności publicznej w Gminie Kłomnice</i>.
Prognozowane rezultaty oraz produkty i ich wskaźniki	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: – poprawa efektywności zagospodarowania ścieków komunalnych, – uzupełnienie luk infrastrukturalnych oraz poprawa stanu technicznego, – wzrost odsetka ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej, – poprawa jakości środowiska naturalnego, – poprawa estetyki i ładu przestrzennego, – rozwój funkcji osiedleńczej, – zwiększenie małej retencji, – wzrost zdolności retencyjnej oraz rozwój małej retencji, – uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej, – wzrost atrakcyjności gminy. <i>Wskaźniki produktu:</i> 1. Długość nowo powstałej sieci wodno-kanalizacyjnej – 30 [km], 2. Liczba powstałych obiektów małej retencji i bioretencji – 6 [szt.], 3. Liczba budynków o udoskonalonej charakterystyce energetycznej – 15 [szt.], 4. Długość zmodernizowanej infrastruktury drogowej – 8 [km], 5. Liczba podjętych działań w ramach Klastra Energii Powiatu Częstochowskiego – 5 [szt.], 6. Liczba przeprowadzonych działań mających na celu zapobieganie klęskom żywiołowym – 6 [szt.]. <i>Wskaźniki rezultatu:</i>

	1. Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – 1 500 ton równoważnika CO ₂].
--	--

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 8 Projekt strategiczny nr 3

Tytuł projektu strategicznego	Zwiększenie dostępu i podnoszenie poziomu edukacji		
Lokalizacja	Gmina Kłomnice	Okres realizacji	2023–2030
Szacowana wartość	20 mln zł		
Środki własne gminy	3 mln zł – 15%		
Finansowanie zewnętrzne	17 mln zł – 85%		
Najbardziej prawdopodobne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021–2027 (FESL)		
Dodatkowe i/lub alternatywne źródło finansowania	Zgodnie z tabelą nr 11		
Cel i zakres rzeczowy projektu (konceptcja)	W gminie występują luki w zakresie wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem. Pomimo dobrych wyników w zakresie niektórych wskaźników kształcenia, nadal utrzymują się duże wyzwania dotyczące jakości i wyników systemu kształcenia i szkolenia. Projekt zakłada zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wsparcie w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz on-line. W ramach projektu na obszarze gminy nastąpi podniesienie jakości edukacji, szczególnie w zakresie nauczania kompetencji kluczowych oraz wyrównywania szans poprzez wprowadzenie dodatkowych zajęć. Oferta edukacyjna dla dzieci została wzbogacona o różnorodne zajęcia. W ramach projektu wsparciem objęci zostaną również nauczyciele, którzy będą mieli możliwość uczestniczenia w dofinansowanych szkoleniach lub specjalistycznych kursach podnoszących ich kwalifikacje zawodowe. Zakres rzeczowy projektu: – Adaptacje obiektów (np. świetlic) pośród istniejącej bazy lokalowej na potrzeby punktów przedszkolnych oraz modernizacje istniejących przedszkoli na terenie gminy. – Utworzenie żłobka w miejscowości Kłomnice. – Zapewnienie dostępności do opieki przedszkolnej w każdej miejscowości gminnej. – Organizacja zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży szkolnej, w tym szczególnie rozwijających postawy przedsiębiorczości od najmłodszych lat oraz rozwijających talenty i wspierających pasje. – Inwestycje w infrastrukturę dydaktyczną istniejących budynków szkolnych wraz z wyposażeniem w nowoczesny sprzęt ICT i materiały dydaktyczne oraz obiektów służących wzmocnieniu sprawności fizycznej uczniów.		

	Na każdym etapie modernizacji infrastruktury edukacyjnej uwzględnione zostaną potrzeby w zakresie dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
Podmioty realizujące projekt	Gmina Kłomnice
Potrzeba realizacji projektu	W badaniu ankietowym (27.06–07.07.2023 r.) respondenci zaznaczyli, że jednym z priorytetów, które mają lub mogłyby mieć największy wpływ na rozwój Gminy Kłomnice jest zwiększenie dostępności opieki żłobkowej i przedszkolnej (odpowiedź wskazało 44% ankietowanych). Realizacja projektu wynika z: – badania ankietowego przeprowadzonego w terminie 27.06–07.07.2023 r., w którym mieszkańcy oceniali obszary funkcjonowania gminy. Jakość i dostępność opieki żłobkowej została przez 58% respondentów oceniona źle i bardzo źle; – potrzeby utworzenia żłobka na terenie gminy – na terenie gminy nie funkcjonuje żadna placówka oferująca możliwość opieki nad dziećmi do 3 lat; – potrzeby dostępu do wysokiej jakości edukacji podstawowej i opieki przedszkolnej.
Cele operacyjne, kierunki działań, które realizuje projekt	Cele operacyjne: 1.2. <i>Pobudzanie i wspieranie przedsiębiorczości,</i> 2.2. <i>Konkurencyjna oferta obsługi mieszkańców.</i> Kierunki działań: 1.2.1. <i>Kompetencje mieszkańców,</i> 2.2.1. <i>Poprawa jakości i dostępności usług publicznych.</i>
Komplementarność z innymi projektami	Projekt wykazuje szczególną komplementarność z projektem strategicznym nr 2 <i>Rozwój infrastruktury komunalnej: lepsza jakość życia, niezależność energetyczna i ochrona środowiska naturalnego Gminy Kłomnice.</i> Projekt będzie komplementarny także z innymi projektami, które nie zostały wskazane jako projekty strategiczne, ale będą realizowane w ramach działań: 1.2.1.2. <i>Wyrównywanie szans edukacyjnych i możliwości rozwoju młodych ludzi,</i> 2.2.1.2. <i>Zwiększenie dostępności do wysokiej jakości opieki żłobkowej i przedszkolnej,</i> 2.2.1.3. <i>Zapewnienie wysokiej jakości oferty edukacyjnej, w tym inwestycje w bazę oświatową,</i> 2.2.1.4. <i>Podnoszenie kwalifikacji i umiejętności kadr instytucji publicznych.</i> Projekt będzie komplementarny z projektami już zrealizowanymi bądź będącymi w trakcie realizacji, m.in.: <i>Aktywnie i kreatywnie przez świat – wspieramy rozwój przedszkolaków z Gminy Kłomnice.</i>
Prognozowane rezultaty oraz produkty i ich wskaźniki	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: – zmniejszenie dysproporcji w dostępie do edukacji przedszkolnej i żłobkowej, – rozwój kompetencji kluczowych i społeczno-emocjonalnych uczniów, – podniesienie kwalifikacji uczniów, – podniesienie jakości świadczonych usług przez szkoły, – stworzenie możliwości rodzicom do podjęcia zatrudnienia, – przygotowanie wykwalifikowanych pracowników. <i>Wskaźniki produktu:</i> 1. Liczba utworzonych lub zmodernizowanych przedszkoli i żłobków – 6 [szt.], 2. Liczba placówek edukacyjnych objętych wsparciem – 7 [szt.], 3. Liczba działań podjętych w celu podniesienia kompetencji zawodowych nauczycieli – 4 [szt.]. <i>Wskaźniki rezultatu:</i> 1. Liczba osób korzystających z nowo powstałych usług, obiektów lub przestrzeni publicznych – 2 000 [os.].

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 9 Projekt strategiczny nr 4

Tytuł projektu strategicznego	<i>Wsparcie przedsiębiorczości i podniesienie kwalifikacji i kompetencji zawodowych mieszkańców gminy</i>		
Lokalizacja	Gmina Kłomnice	Okres realizacji	2023–2030
Szacowana wartość	5 mln zł		
Środki własne gminy	0,75 mln zł – 15%		
Finansowanie zewnętrzne	4,25 mln zł – 85%		
Najbardziej prawdopodobne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021–2027 (FESL)		
Dodatkowe i/lub alternatywne źródło finansowania	Zgodnie z tabelą nr 11		
Cel i zakres rzeczowy projektu (koncepcja)	Jednym z głównych problemów hamujących rozwój przedsiębiorczości gminy jest niska atrakcyjność inwestycyjna obszaru, co ma bezpośrednie przełożenie na poziom migracji i wysoką stopę bezrobocia. Barierą stojącą na drodze przyspieszenia procesu rozwoju gospodarczego są niewystarczające inwestycje w infrastrukturę i nowe powierzchnie przeznaczone pod działalność gospodarczą, w tym brak odpowiednio zagospodarowanych terenów inwestycyjnych. Celem projektu jest wprowadzenie systemu profesjonalnego wsparcia mającego na celu podniesienie kwalifikacji i kompetencji zawodowych mieszkańców gminy. Działania będą w szczególności skierowane na wsparcie osób dorosłych w zakresie umiejętności i kompetencji podstawowych, w tym cyfrowych. Realizacja projektu przyczyni się do upowszechniania idei uczenia się przez całe życie, zmniejszenia bezrobocia na terenie gminy, a tym samym wpłynie na zmniejszenie wykluczenia społecznego na terenie gminy. Projekt obejmuje: – utworzenie terenów inwestycyjnych; – wprowadzenie systemu profesjonalnego wsparcia mającego na celu podniesienie kwalifikacji i kompetencji zawodowych mieszkańców gminy; – zbudowanie na bazie istniejącej infrastruktury publicznej zasobu lokali i infrastruktury wspierającej aktywności mieszkańców oraz wsparcie rozwoju lokalnego wolontariatu, a także wzmacnianie istniejących organizacji (głównie KGW, Klubów Seniora i OSP); – stworzenie systemu wsparcia w założeniu i prowadzeniu działalności gospodarczej. W ramach projektu może też być zapewniony udział w spotkaniach z doradcą zawodowym oraz psychologiem w celu pogłębienia wiedzy na temat m.in. własnych cech osobowościowych, mocnych i słabych stron, umiejętności radzenia sobie w sytuacjach stresowych. Indywidualne i grupowe zajęcia z doradcą zawodowym umożliwiają określenie szkoleń zawodowych, które są zgodne z preferencjami oraz kwalifikacjami uczestników projektu z deficytowych zawodów na lokalnym rynku pracy. Projekt zostanie zrealizowany w całości lub w podziale na etapy, w zależności od możliwości finansowych i możliwych źródeł finansowania, które mogą być różne dla poszczególnych etapów. Może być on realizowany w partnerstwie i/lub osobno przez różne podmioty.		

Podmioty realizujące projekt	Gmina Kłomnice
Potrzeba realizacji projektu	Realizacja projektu wynika z: – potrzeby zwiększenia atrakcyjności gminy pod względem zatrudnienia; – potrzeby dostępności terenów inwestycyjnych na terenie gminy; – potrzeby pobudzenia przedsiębiorczości wśród mieszkańców; – potrzeby zmniejszenia liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym. W badaniu ankietowym (27.06–07.07.2023 r.) respondenci zaznaczyli, że jednym z priorytetów, które mają lub mogłyby mieć największy wpływ na rozwój Gminy Kłomnice jest wspieranie przedsiębiorczości na obszarze gminy (odpowiedź wskazało 58% respondentów). „Źle” i „bardzo źle” został oceniony dostęp do miejsc pracy (28% ankietowanych) oraz warunki do rozwoju działalności gospodarczej (25% respondentów). Ważne jest uczenie się przez całe życie – bez względu na wiek i doświadczenie, należy stale podnosić swoje kwalifikacje i poszerzać kompetencje. Realizowane będą działania przyczyniające się do zmniejszenia liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym.
Cele operacyjne, kierunki działań, które realizuje projekt	Cele operacyjne: 1.1 <i>Zbudowanie atrakcyjności inwestycyjnej,</i> 1.2 <i>Pobudzanie i wspieranie przedsiębiorczości.</i> Kierunki działań: 1.1.2. <i>Kreowanie lokalnego rynku pracy,</i> 1.2.1. <i>Kompetencje mieszkańców.</i>
Komplementarność z innymi projektami	Projekt wykazuje szczególną komplementarność z projektem strategicznym nr 3 <i>Zwiększenie dostępu i podnoszenie poziomu edukacji</i> oraz z projektem nr 5 <i>Cyfrowe e-usługi publiczne w Gminie Kłomnice.</i> Projekt będzie komplementarny także z innymi projektami, które nie zostały wskazane jako projekty strategiczne, ale będą realizowane w ramach działań: 1.1.2.1. <i>Stworzenie systemu wsparcia w założeniu i prowadzeniu działalności gospodarczej,</i> 1.1.2.3. <i>Aktywizacja osób pozostających bez pracy,</i> 1.2.1.3. <i>Wdrożenie programów podnoszenia kompetencji zawodowych i kluczowych mieszkańców,</i> 1.2.1.4. <i>Stworzenie inkubatora przedsiębiorczości.</i> Projekt będzie komplementarny z projektami już zrealizowanymi bądź będącymi w trakcie realizacji, m.in.: <i>Pracuje się lepiej!</i>
Prognozowane rezultaty oraz produkty i ich wskaźniki	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: – utworzenie nowych miejsc pracy; – wzrost przedsiębiorczości mieszkańców; – zwiększenie udziału osób dorosłych w kształceniu i podnoszeniu kwalifikacji, kompetencji i umiejętności; – zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy; – wzrost poziomu życia mieszkańców; – wzrost poziomu zadowolenia mieszkańców. <i>Wskaźniki produktu:</i> 1. Liczba porad udzielonych w ramach wsparcia w założeniu i prowadzeniu działalności gospodarczej – 12 [szt.], 2. Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie – 300 [os./rok], 3. Powierzchnia powstałych terenów inwestycyjnych – 3 [ha],

	4. Liczba osób korzystających z doradztw – 60 [os./rok]. <i>Wskaźniki rezultatu:</i> 1. Liczba osób, które podjęły pracę lub założyły działalność gospodarczą na skutek prowadzonych działań – 100 [os./rok], 2. Liczba osób, które skorzystały z programów w zakresie kompetencji zawodowych i przedsiębiorczości mieszkańców – 500 [os./rok].
--	---

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 10 Projekt strategiczny nr 5

Tytuł projektu strategicznego	Cyfrowe e-usługi publiczne w Gminie Kłomnice		
Lokalizacja	Gmina Kłomnice	Okres realizacji	2023–2030
Szacowana wartość	5 mln zł		
Środki własne gminy	0,75 mln zł – 15%		
Finansowanie zewnętrzne	4,25 mln zł – 85%		
Najbardziej prawdopodobne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021–2027 (FESL)		
Dodatkowe i/lub alternatywne źródło finansowania	Zgodnie z tabelą nr 11		
Cel i zakres rzeczowy projektu (koncepcja)	Zmiana sposobu funkcjonowania instytucji publicznych, placówek edukacyjnych, czy podmiotów leczniczych w kierunku pracy zdalnej (w szczególności uwypuklona poprzez wystąpienie pandemii COVID-19), stanowi uzasadnienie dla wsparcia rozwoju usług cyfrowych opartych na wykorzystaniu danych. Konieczne jest zatem podjęcie działań w zakresie tworzenia nowych e-usług sektora publicznego lub podnoszenia ich jakości i użyteczności (w tym wspieranie działań m.in. z zakresu e-administracji, e-zdrowia), a także w zakresie rozszerzania zakresu docierania instytucji publicznych i tym samym świadczonych przez nie usług (np. przez instytucje kultury) do klientów/ odbiorców usług poprzez zastosowanie nowoczesnych technologii cyfrowych. Zakres rzeczowy projektu obejmuje: – Zwiększanie dostępu do szybkiego, szerokopasmowego Internetu na terenie gminy; – Rozwój i zapewnienie kompleksowości e-usług dla mieszkańców w zakresie e-administracji, e-zdrowia oraz informacji sektora publicznego, zasobów nauki, kultury (budowa szeroko dostępnych dla obywateli platform umożliwiających dostęp przez Internet do usług publicznych, budowa, przebudowa lub zakup systemów teleinformatycznych służących digitalizacji zasobów, w tym kulturowych lub naukowych, będących w posiadaniu instytucji publicznych, a także zapewnienie powszechnego, otwartego dostępu do tych zasobów w postaci cyfrowej, budowa, przebudowa lub zakup systemów teleinformatycznych służących rozwojowi usług medycznych); – Organizacja szkoleń, kursów, kampanii, doradztwa w celu zapobiegania wykluczeniu cyfrowemu i podnoszenia kompetencji cyfrowych mieszkańców.		

Podmioty realizujące projekt	Gmina Kłomnice
Potrzeba realizacji projektu	Szansą na rozwój gminy i polepszenie jakości życia mieszkańców jest stworzenie możliwości załatwiania zdalnie spraw administracyjnych (szeroka gama wysokiej jakości e-usług wraz ze szkoleniem/ edukowaniem mieszkańców w tym zakresie), a także stworzenie warunków do pracy zdalnej. Jak wskazano w analizie SWOT, jedną ze słabych stron gminy jest „niewystarczająca cyfryzacja usług w administracji” oraz „słaba dostępność szybkiego, szerokopasmowego Internetu”. Jako jedną z szans na rozwój gminy wskazano „cyfryzację życia codziennego”. Realizacja projektu wynika z potrzeby zwiększenia możliwości uzyskania informacji i załatwiania administracyjnych spraw nie tylko osobiście, ale też on-line.
Cele operacyjne, kierunki działań, które realizuje projekt	Cele operacyjne: 1.2. <i>Pobudzanie i wspieranie przedsiębiorczości.</i> Kierunki działań: 1.2.2. <i>Cyfryzacja.</i>
Komplementarność z innymi projektami	Projekt wykazuje szczególną komplementarność z projektem strategicznym nr 2 <i>Rozwój infrastruktury komunalnej: lepsza jakość życia, niezależność energetyczna i ochrona środowiska naturalnego Gminy Kłomnice</i>, z projektem strategicznym nr 3 <i>Zwiększenie dostępu i podnoszenie poziomu edukacji</i> oraz projektem strategicznym nr 4 <i>Wsparcie przedsiębiorczości i podniesienie kwalifikacji i kompetencji zawodowych mieszkańców gminy</i>. Projekt będzie komplementarny także z innymi projektami, które nie zostały wskazane jako projekty strategiczne, ale będą realizowane w ramach działań: 1.2.2.1. <i>Podnoszenie kompetencji cyfrowych mieszkańców,</i> 1.2.2.4. <i>Rozwój e-usług publicznych.</i> Projekt będzie komplementarny z projektami już zrealizowanymi bądź będącymi w trakcie realizacji, m.in.: <i>Centrum Integracji Społecznej w Kłomnicach – szansą na skuteczną reintegrację społeczno-zawodową.</i>
Prognozowane rezultaty oraz produkty i ich wskaźniki	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: – podniesienie komfortu życia mieszkańców, – zwiększenie zaawansowania cyfrowego, – rozszerzenia zakresu i poprawy jakości e-usług publicznych, – wzrost dostępności do wysokiej jakości usług publicznych na obszarze gminy, – rozwój e-społeczeństwa i upowszechnienie wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w administracji, – włączenie społeczne osób zagrożonych marginalizacją. <i>Wskaźniki produktu:</i> 1. Liczba przeprowadzonych działań mających na celu podniesienie e-kompetencji mieszkańców – 12 [szt.], 2. Dodatkowe gospodarstwa domowe objęte szerokopasmowym dostępem do sieci o prędkości 100 Mb/s – 100 [szt.], 3. Liczba nowo powstałych e-usług publicznych – 5 [szt.], 4. Liczba przeprowadzonych działań w zakresie cyberbezpieczeństwa – 8 [szt.]. <i>Wskaźniki rezultatu:</i> 1. Liczba osób korzystających z nowo powstałych usług, obiektów lub przestrzeni publicznych – 7 000 [os./rok].

Źródło: Opracowanie własne

Wskazane w tabelach 6–10 projekty strategiczne zostały wybrane do realizacji jako najważniejsze, ze względu na to, że wykorzystują endogeniczne potencjały gminy w taki sposób, aby posiadane zasoby wzmocniły lokalną gospodarkę i skuteczny rozwój społeczny, z uwzględnieniem wymiaru środowiskowego i przestrzennego. Ostateczny kształt projektów został wypracowany we współpracy przedstawicieli władz gminy (zarówno organu wykonawczego jak i stanowiącego), eksperta zewnętrznego współpracującego z gminą przy opracowaniu dokumentu, mieszkańców gminy i ich przedstawicieli oraz przedstawicieli sektora gospodarczego i społecznego, podczas spotkań oraz procesu konsultacji społecznych.

Oparcie niniejszej Strategii na wykorzystaniu lokalnych zasobów, w połączeniu z działaniami z zakresu rozwoju przedsiębiorczości, kapitału społecznego i aktywności społecznej, z zastosowaniem nowych technologii (m.in. cyfryzacja), jest szansą na rozwój lokalnej przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy. Projekty strategiczne opierają się nie tylko na potencjałach rozwojowych, ale są również odpowiedzią na wynikające z Diagnozy i zgłaszane przez mieszkańców potrzeby.

3.2.2. Szacunkowe ramy finansowe i potencjalne źródła finansowania

Indykatywne ramy finansowe *Strategii Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030* obejmują projekty strategiczne, które wynikają z planów projektowych Gminy Kłomnice, podległych jej jednostek organizacyjnych, jak również projektów zgłoszonych przez mieszkańców. Ponadto plany projektowe odpowiadają na możliwości ich sfinansowania z uwzględnieniem sytuacji budżetowej gminy, ponieważ „wskaźnik G – podstawowych dochodów podatkowych na 1 mieszkańca gminy przyjęty do obliczania subwencji wyrównawczej na 2023 r.” wynosi 1 495,89 zł (przy wskaźniku dla Polski – 2 246,66 zł), co oznacza niedostateczną samodzielność finansową jednostki i w istotny sposób determinuje zdolność realizacji długookresowych zadań rozwojowych inwestycyjnych i nieinwestycyjnych.

Podsumowanie podanych wartości brutto poszczególnych projektów pozwoliło określić szacunkowe ramy finansowe dokumentu, z podziałem na różne źródła finansowania (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2021–2027 – publiczne i prywatne środki krajowe, w celu realizacji zasady dodatkowości środków Unii Europejskiej). Realizacja Strategii i dobór źródeł finansowania będzie procesem dynamicznym, jednak kluczowymi źródłami finansowania projektów, poza budżetem gminy, będą programy polityki spójności i polityki rolnej UE na lata 2021–2027 oraz Krajowy Plan Odbudowy.

Polityka spójności na lata 2021–2027 ma obejmować następujące fundusze: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) oraz Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Wspólna polityka rybołówstwa obejmuje Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR). Fundusze te wzajemnie się uzupełniają. W odniesieniu do Krajowego Planu Odbudowy należy zauważyć, że środki dostępne w ramach Instrumentu na Rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności traktowane są na poziomie unijnego budżetu jako oddzielny element nowej architektury wspólnotowych finansów, a ich celem jest ograniczenie negatywnego wpływu pandemii COVID-19 na gospodarkę Unii Europejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeby wzmocnienia jej odporności na podobne tego typu sytuacje w przyszłości. Fundusze te podlegają nieco innym zasadom podziału niż ma to miejsce w przypadku polityki spójności, gdzie pewnym standardem jest podejście regionalne. W związku z wojną w Ukrainie wprowadzono pakiet zmian w rozporządzeniach polityki spójności, działania w ramach polityki spójności na rzecz uchodźców w Europie (CARE) wprowadziło zmiany do zasad polityki spójności, aby wesprzeć państwa członkowskie w dostępie do finansowania pomocy osobom uciekającym z Ukrainy.

W zakresie programów polityki rolnej Unii Europejskiej 2021–2027 nastąpiło przesunięcie w programowaniu Wspólnej Polityki Rolnej (wydłużenie PROW 2014–2020 o dwa lata, przy jednocześnie zwiększonej alokacji na niektóre działania).

Poza wskazanymi powyżej źródłami i instrumentami finansowania, jako źródła finansowania Strategii należy wziąć pod uwagę także różne programy krajowe, takie jak Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych czy Program Inwestycji Strategicznych i inne środki z budżetu państwa, pozostające do dyspozycji poszczególnych ministerstw, dedykowane fundusze i programy. Istotne mogą też być, inne niż w ramach Unii Europejskiej, fundusze ze źródeł europejskich, np. fundusze norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Przy tworzeniu ram finansowych warto wziąć pod uwagę analizę dochodów i wydatków gminy z ostatnich kilku lat oraz aktywność gminy w pozyskiwaniu pozabudżetowych źródeł finansowania działań.

Należy zwrócić uwagę, że zgodnie z wynikami Diagnozy, dochody własne gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w ostatnich latach stale rosły. Na podstawie dochodów ogółem, a także dochodów własnych, można określić sprawność finansową danej jednostki – obrazuje ją procentowy wskaźnik dochodów własnych w dochodach ogółem. Udział tych dochodów w dochodach ogółem gminy maleje (w 2021 roku spadek o 0,5 punktu procentowego w stosunku do 2017 roku). Dochody budżetu ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie w 2021 roku wynosiły 5 552 zł. W Gminie Kłomnice występuje korzystne zjawisko wzrostu udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa w postaci wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych, które z roku na rok ulegały zwiększaniu (w 2020 roku nastąpił nieznaczny spadek wartości wskaźnika), a w 2021 roku osiągnęły poziom 950 zł. Poza dochodami, odzwierciedleniem sytuacji finansowej gminy są jej wydatki. W Gminie Kłomnice wielkość wydatków ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca z roku na rok wzrasta. W roku 2017 wydatki gminy ogółem na 1 mieszkańca wynosiły 3 631 zł, natomiast w 2021 roku wzrosły do poziomu 5 217 zł. Ważnym aspektem zdolności inwestycyjnych Gminy Kłomnice jest wykorzystanie środków unijnych na realizację zadań przez gminę. Aktywność w tym zakresie odzwierciedla liczba umów/decyzji o dofinansowanie. Ilość umów/decyzji o dofinansowanie z programów operacyjnych podpisanych przez Beneficjentów z terenu Gminy Kłomnice (w tym sam samorząd) corocznie rośnie – w 2021 roku wyniosła 30 (w tym 26 w ramach RPO Województwa Śląskiego na lata 2014–2020), co było wynikiem o wiele wyższym w stosunku do roku 2017 (7 umów, w tym 6 w ramach RPO Województwa Śląskiego na lata 2014–2020)⁸.

Pracownicy Urzędu Gminy Kłomnice, jednostek organizacyjnych, a także instytucji kultury i innych podmiotów, posiadają dużą bazę wiedzy i doświadczeń w wyniku realizacji różnego typu inwestycji w ostatnich latach, m.in.:

- *Kompleksowa termomodernizacja 3 budynków użyteczności publicznej w Gminie Kłomnice*, wartość projektu: 1 378 620,53 zł, dofinansowanie z UE: 968 184,77 zł, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014–2020, Działanie 4.3. *Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii w infrastrukturze publicznej i mieszkaniowej*;
- *Radosna młodzież, szczęśliwi seniorzy z terenu Gminy Kłomnice*, wartość projektu: 548 922,50 zł, dofinansowanie z UE: 466 584,12 zł, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014–2020, Działanie 9.2. *Dostępne i efektywne usługi społeczne i zdrowotne*;
- *Aktywnie i kreatywnie przez świat – wspieramy rozwój przedszkolaków z Gminy Kłomnice*, wartość projektu: 378 400,00 zł, dofinansowanie z UE: 321 640,00 zł, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014–2020, Działanie 11.1. *Ograniczenie przedwczesnego kończenia nauki*

⁸ Dane GUS.

- szkolnej oraz zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości edukacji elementarnej, kształcenia podstawowego i średniego;*
- *Usługi społeczne na rzecz ograniczenia skutków kryzysu wywołanego konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy – Gmina Kłomnice, wartość projektu: 71 834,00 zł, dofinansowanie z UE: 61 058,90 zł, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014–2020, Działanie 9.2. Dostępne i efektywne usługi społeczne i zdrowotne;*
 - *Zagospodarowanie zdewastowanej przestrzeni publicznej w centrum Kłomnic – tzw. „Pasternik”, wartość projektu: 3 224 206,78 zł, dofinansowanie z UE: 2 740 575,76 zł, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014–2020, Działanie 10.3. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych;*
 - *Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Rzerzeczyce, Adamów – etap III, wartość projektu: 11 377 800,65 zł, dofinansowanie z UE: 6 628 578,45 zł, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014–2020, Działanie 5.1. Gospodarka wodno-ściekowa;*
 - *Kłomnicki Klub Seniora, wartość projektu: 641 860,35 zł, dofinansowanie z UE: 545 581,29 zł, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014–2020, Działanie 9.2. Dostępne i efektywne usługi społeczne i zdrowotne;*
 - *Pracuje się lepiej!, wartość projektu: 183 800,00 zł, dofinansowanie z UE: 156 230,00 zł, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014–2020, Działanie 8.3. Poprawa dostępu do profilaktyki, diagnostyki i rehabilitacji leczniczej ułatwiającej pozostanie w zatrudnieniu i powrót do pracy⁹.*

W latach 2017–2021 wydatki majątkowe Gminy Kłomnice wyniosły łącznie ponad 6 413 059,11 mln zł, czyli ok. 1 282 611 mln zł/rok (dane GUS). Szacowana do poniesienia przez wszystkich realizatorów planowanych projektów kwota wkładu własnego (tabela 12) w latach 2023–2027 jest więc realna i nie przekracza możliwości finansowych gminy.

W tabeli 11 przedstawiono najbardziej prawdopodobne źródła finansowania projektów strategicznych i zadań w ramach celów operacyjnych. Projekty mogą być realizowane w całości z jednego źródła lub częściowo z kilku źródeł, obecnie nie jest możliwe przypisanie z pewnością konkretnego źródła finansowania do konkretnego projektu. W tabeli 12 przedstawiono generalną, przewidywaną kwotę wydatków w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych – koszt realizacji całego planu operacyjnego.

⁹ Mapa dotacji UE, mapadotacji.gov.pl

Tabela 11 Możliwe źródła finansowania projektów strategicznych i zadań w ramach *Strategii Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030*

Lp.	Źródło finansowania	Obszary wsparcia w ramach zidentyfikowanego źródła finansowania
1.	<i>Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS)</i>	FEnIKS to następca <i>Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko</i> (POIiŚ). Program przyczyni się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu. FEnIKS wesprze również inwestycje transportowe oraz dofinansuje ochronę zdrowia i dziedzictwo kulturowe. W ramach FEnIKS będzie można inwestować w: – obniżenie emisyjności gospodarki i transformację w kierunku gospodarki przyjaznej środowisku i w obiegu zamkniętym, – budowę efektywnego i odpornego systemu transportowego, o jak najniższym negatywnym wpływie na środowisko naturalne, – dokończenie realizacji sieci bazowej TEN-T do roku 2030, – poprawę bezpieczeństwa transportu, – zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej oraz poprawę odporności systemu ochrony zdrowia, – wzmocnienie roli kultury w rozwoju społecznym i gospodarczym.
2.	<i>Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)</i>	Program jest kontynuacją dwóch wcześniejszych programów: <i>Innowacyjna Gospodarka 2007–2013</i> (POIG) oraz <i>Inteligentny Rozwój 2014–2020</i> (POIR). FENG będzie wspierał realizację projektów badawczo-rozwojowych, innowacyjnych oraz takich, które zwiększają konkurencyjność polskiej gospodarki. Z programu będą mogli skorzystać m.in. przedsiębiorcy, instytucje z sektora nauki, konsorcja przedsiębiorstw oraz instytucje otoczenia biznesu, w szczególności ośrodki innowacji.
3.	<i>Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027 (FERS)</i>	Następca <i>Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój</i> (POWER). W programie FERS będzie realizowane wsparcie na rzecz m.in. poprawy sytuacji osób na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia. Program ten będzie szczególnie istotny dla realizacji kierunków działań Strategii: 2.1.1. <i>Włączenie społeczne</i> i 2.1.2. <i>Wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych</i> oraz częściowo także dla innych działań.
4.	<i>Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)</i>	Następca <i>Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa</i> (POPC), który w latach 2014–2020 wspierał cyfryzację w Polsce. FERC będzie koncentrował się przede wszystkim na: zwiększeniu dostępu do ultraszybkiego Internetu szerokopasmowego, udostępnieniu zaawansowanych e-usług pozwalających w pełni na elektroniczne załatwienie spraw obywateli i przedsiębiorców, zapewnieniu cyberbezpieczeństwa w ramach nowego dedykowanego obszaru interwencji, rozwoju gospodarki opartej na danych, wykorzystującej najnowsze technologie cyfrowe, rozwoju współpracy międzysektorowej na rzecz tworzenia cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych, wsparciu rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych, w tym również w obszarze cyberbezpieczeństwa dla jednostek samorządu terytorialnego (JST) i przedsiębiorców. Program ten będzie szczególnie istotny dla realizacji kierunku działania Strategii: 1.2.2. <i>Cyfryzacja</i> oraz częściowo także dla innych działań.
5.	<i>Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021–2027 (FESL)</i>	Następca <i>Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014–2020</i> , środki w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego + i Funduszu Sprawiedliwej Transformacji.

	W programie <i>Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021–2027</i> zostało określonych 13 obszarów wsparcia tzw. priorytetów, które zostały podzielone z kolei na cele szczegółowe, w ramach których przewidziano finansowanie działań mających na celu rozwój województwa śląskiego. Przewiduje się, że znaczna część projektów i zadań realizowana będzie właśnie z dofinansowaniem w ramach tego programu. W ramach FESL możliwe będzie finansowanie na m.in.: – tworzenie i rozwój e-usług oraz podniesienie jakości i dostępności cyfrowych danych, – wzmocnienie konkurencyjności, innowacyjności i internacjonalizacji małych, średnich i mikro- przedsiębiorstw, – kompleksową modernizację energetyczną, – budowę i rozbudowę oraz zakup i montaż infrastruktury do wytwarzania, dystrybucji i magazynowania energii elektrycznej i ciepłej pochodzącej z odnawialnych źródeł, – wdrażanie błękitno-zielonej infrastruktury oraz wsparcie dla służb ratowniczych, – kompleksowe działania na rzecz ochrony siedlisk przyrodniczych oraz rekultywacji terenów zniszczonych działalnością człowieka, – zakup bezemisyjnego taboru kolejowego do przewozów pasażerskich oraz modernizację niezbędnej infrastruktury kolejowej, – aktywizację zawodową osób pozostających bez pracy, – poprawę sytuacji kobiet na rynku pracy, – działania na rzecz usług rozwojowych dla przedsiębiorców, pracodawców i ich pracowników (w oparciu o Bazę Usług Rozwojowych – BUR), – adaptację lub modernizację bazy lokalowej i wyposażenia placówek oświatowych, – aktywizację społeczno-zawodową osób biernych zawodowo i wykluczonych społecznie, – tworzenie Centrów Usług Społecznych, – aktywizację społeczności lokalnej, – wzmocnienie niższych poziomów opieki zdrowotnej, poprawę stanu zdrowia społeczeństwa oraz łatwiejszy dostęp do lekarza POZ i AOS, – upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej w postaci Centrów Zdrowia Psychicznego, – rozwój cyfryzacji w opiece zdrowotnej, – tworzenie i adaptację budynków do realizacji oferty kulturalno-edukacyjnej, – zwiększenie udziału mieszkańców w kulturze, integracji społecznej i rozwoju potencjału społecznego na rzecz budowania gospodarki opartej na wiedzy, – zintegrowany rozwój całego województwa w ramach czterech subregionów, – wykorzystanie potencjału przyrodniczego, krajobrazowego i kulturowego na rzecz rozwoju ponadlokalnych i subregionalnych produktów kulturowych i turystycznych,
--	---

		– tworzenie nowych i rozwój istniejących szlaków dziedzictwa kulturowego, – wyprowadzanie ze stanu kryzysowego wiejskich obszarów zdegradowanych objętych rewitalizacją, – rozwój energetyki rozproszonej opartej o odnawialne źródła energii, – niwelowanie skutków działalności przemysłowej (w tym górniczej) na środowisko, – ponowne wykorzystanie terenów poprzemysłowych na cele rozwojowe regionu, – wzmocnienie zrównoważonej mobilności lokalnej, – zachowanie tożsamości regionalnej i dziedzictwa przemysłowego z poszanowaniem tradycji regionu, – utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego instytucji, – dbanie o prawidłową realizację zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację.
6.	<i>Rozwój Lokalny Kierowany Przez Społeczność (RLKS)</i>	Działania wynikające z Lokalnych Strategii Rozwoju będą realizowane za pomocą instrumentu terytorialnego – <i>Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność</i>. Szczegółowy zakres wsparcia zostanie uszczegółowiony w SzOOP i będzie wynikał z LSR, niemniej jednak mając na względzie wstępne informacje uzyskane od lokalnej społeczności (LGD), IZ zakłada, że wsparcie w szczególności obejmie: • odnawialne źródła energii; • przestrzeń publiczną, likwidację barier architektonicznych; • infrastrukturę edukacyjną, rekreacyjną, turystyczną i kulturalną. W obszarach wsparcia w ramach instrumentu RLKS zostanie zachowana demarkacja ze wsparciem w ramach inicjatywy LEADER (budżet EFRROW). Główne grupy docelowe: • mieszkańcy województwa śląskiego obszarów objętych IIT; w tym GPR; • mieszkańcy obszarów objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju.
7.	<i>Plan Strategiczny Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (PS WPR 2023–2027)</i>	Dziewięć celów PS WPR to: – wspieranie godziwych dochodów gospodarstw rolnych i ich odporności w całej Unii w celu zwiększenia bezpieczeństwa żywnościowego; – zwiększenie zorientowania na rynek i konkurencyjności, w tym większe ukierunkowanie na badania naukowe, technologię i cyfryzację; – poprawa pozycji rolników w łańcuchu wartości; – przyczynianie się do łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej, a także do zrównoważonej produkcji energii; – wspieranie zrównoważonego rozwoju i wydajnego gospodarowania zasobami naturalnymi, takimi jak woda, gleba i powietrze; – przyczynianie się do ochrony różnorodności biologicznej, wzmacnianie usług ekosystemowych oraz ochrona siedlisk i krajobrazu;

		– przyciąganie młodych rolników i ułatwianie rozwoju działalności gospodarczej na obszarach wiejskich; – promowanie zatrudnienia, wzrostu, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, w tym biogospodarki i zrównoważonego leśnictwa; – poprawa reakcji rolnictwa UE na potrzeby społeczne dotyczące żywności i zdrowia, w tym bezpiecznej, bogatej w składniki odżywcze i zrównoważonej żywności, jak też dobrostanu zwierząt.
8.	<i>Krajowy Plan Odbudowy (KPO) – w ramach Funduszu Odbudowy</i>	Dokument programowy określający cele związane z odbudową i tworzeniem odporności społeczno-gospodarczej Polski po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 oraz służące ich realizacji reformy strukturalne i inwestycje. KPO koncentruje swoje działania na sześciu europejskich filarach odpowiedzi na kryzys i budowy odporności: 1) zielona transformacja, 2) transformacja cyfrowa, 3) inteligentny i trwały wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, 4) spójność społeczna i terytorialna, 5) opieka zdrowotna oraz odporność gospodarcza, społeczna i instytucjonalna, 6) polityki na rzecz następnego pokolenia, takie jak edukacja i umiejętności.
9.	<i>Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych (RFIL)</i>	RFIL to program, w ramach którego rządowe środki trafiają do gmin, powiatów i miast w całej Polsce na inwestycje bliskie ludziom. Wsparcie jest bezzwrotne i pochodzi z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19. Środki przekazane przez rząd będzie można wykorzystać na bliskie ludziom inwestycje, m.in. budowę żłobków, przedszkoli czy drogi – a także inne niezbędne lokalnie działania.
10.	<i>Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych</i>	Program Inwestycji Strategicznych ma na celu zwiększenie skali inwestycji publicznych przez bezzwrotne dofinansowanie inwestycji realizowanych przez JST. Program realizowany jest poprzez promesy inwestycyjne udzielane przez BGK. Program skierowany na wsparcie w ramach 4 priorytetów inwestycyjnych, z których największy nacisk położono na działania związane z: – budową lub modernizacją infrastruktury drogowej; – budową lub modernizacją infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, w tym oczyszczalni; – budową lub modernizacją źródeł ciepła sieciowego zeroemisyjnego; – budową lub modernizacją indywidualnych źródeł ciepła zeroemisyjnego; – budową lub modernizacją infrastruktury gospodarki odpadami, w tym spalarnie, przetwarzanie biologiczne, segregacja; – odnawialnymi źródłami energii.
11.	<i>Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg</i>	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg (dawniej Fundusz Dróg Samorządowych) ma na celu poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego i parametrów technicznych lokalnej sieci drogowej, a także poprawę oraz zwiększenie atrakcyjności i dostępności terenów inwestycyjnych. Rozwój lokalnej infrastruktury drogowej stanowi przy tym działanie komplementarne do inicjatyw podejmowanych na szczeblu krajowym w odniesieniu do budowy systemu autostrad i dróg ekspresowych, przyczyniając się do stworzenia spójnego i zintegrowanego systemu transportowego. Źródła finansowania Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg to

		wpłaty pochodzące z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW), dotacje z budżetu państwa (w tym z części budżetu, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej), Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe oraz z zysku jednoosobowych spółek Skarbu Państwa i spółek, w których wszystkie akcje (udziały) są własnością Skarbu Państwa.
12.	Ewentualne inne fundusze i programy międzynarodowe, europejskie i krajowe.	

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 12 Generalna, przewidywana kwota wydatków na realizację Strategii, w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych

Lp.	Cel operacyjny	Szacowana kwota wydatków	Wkład własny Realizatorów	Dofinansowanie
Cel strategiczny 1. Efektywny rozwój gospodarczy				
1.1.	Zbudowanie atrakcyjności inwestycyjnej	40 mln zł	6 mln zł	34 mln zł
1.2.	Pobudzanie i wspieranie przedsiębiorczości	10 mln zł	1,5 mln zł	8,5 mln zł
Cel strategiczny 2. Wzmocniony kapitał społeczny i spójny wewnętrznie obszar				
2.1.	Aktywizacja i integracja lokalnej społeczności	20 mln zł	3 mln zł	17 mln zł
2.2.	Konkurencyjna oferta obsługi mieszkańców	20 mln zł	3 mln zł	17 mln zł
Cel strategiczny 3. Harmonijna polityka przestrzenna i czyste środowisko				
3.1.	Ograniczenie niskiej emisji i adaptacja do zmian klimatu	60 mln zł	9 mln zł	51 mln zł
3.2.	Tworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej	80 mln zł	12 mln zł	68 mln zł
SUMA		230 mln zł	34,5 mln zł	195,5 mln zł
W tym projekty strategiczne		175 mln zł	26,25 mln zł	148,75 mln zł

Źródło: Opracowanie własne

3.3. Ocena spójności celów strategicznych z dokumentami wyższego rzędu

Strategia rozwoju odnosząc się w swych założeniach (celach strategicznych, operacyjnych i kierunkach działań) do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na obszarze gminy, uwzględnia kontekst innych dokumentów strategicznych na szczeblu lokalnym (stanowiąc istotny element całościowej wizji rozwoju jednostki), a także dokumentów wyższego szczebla, regulujących działania w przedmiotowym obszarze. W związku z tym komplementarność z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji Strategii. Zestawienie tych dokumentów wraz z nawiązaniem do ich założeń przedstawiono w tabeli 13.

Tabela 13 Wykaz powiązań celów Strategii z dokumentami strategicznymi i planistycznymi wyższego rzędu

Lp.	Nazwa dokumentu	Nawiązanie Strategii do zapisów dokumentu strategicznego i/lub planistycznego ¹⁰
POZIOM MIĘDZYNARODOWY I KRAJOWY		
1.	Umowa Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021–2027 w Polsce ¹¹	Umowa Partnerstwa określa strategiczne kierunki programowania i ustalenia dotyczące skutecznego i efektywnego korzystania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), Funduszu Spójności (FS), Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST) i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury (EFMRA) na okres od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2027 r. Dokument ten zawiera 6 celów, są to: – <i>Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki promowaniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej;</i> – <i>Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa;</i> – <i>Lepiej połączona Europa;</i> – <i>Europa o silniejszym wymiarze społecznym;</i> – <i>Europa bliższa obywatelom;</i> – <i>Umożliwienie regionom i obywatelom łagodzenia społecznych, gospodarczych i środowiskowych skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu.</i> Założenia Strategii Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030 wpisują się bezpośrednio lub pośrednio w każdy z powyższych wskazanych celów. Szczególna spójność zauważalna jest dla celu <i>Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa</i> z założeniami w Strategii: cel operacyjny 3.1. Ograniczenie niskiej emisji i adaptacja do zmian klimatu – kierunek działań 3.1.1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego. W obu tych dokumentach kładzie się nacisk na efektywność energetyczną i redukcję emisji gazów cieplarnianych, przystosowanie do zmian klimatu, zrównoważoną gospodarkę wodną i ściekową, gospodarkę o obiegu zamkniętym oraz wzmocnienie ochrony dziedzictwa przyrodniczego. Równie komplementarnym i spójnym z założeniami Strategii celem Umowy Partnerstwa jest cel 5 <i>Europa bliższa obywatelom</i>. Istotą tego celu jest: <i>zwiększenie wpływu wspólnot lokalnych na kształt działań nakierowanych na rozwój terytoriów i rozwiązywanie ich problemów w oparciu o endogeniczne potencjały. W ramach celu wspierana będzie realizacja przygotowanych na poziomie ponadlokalnym i lokalnym strategii ukierunkowanych na zmiany strukturalne danego obszaru</i>. Niniejsza Strategia stanowi właśnie jedną z takich

¹⁰ Zapis założeń dokumentów przytoczono w niezmienionej formie.

¹¹ Umowa Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021–2027 w Polsce, Warszawa, czerwiec 2022 r.

		lokalnych strategii, które będą realizowane m.in. za pomocą Innych Instrumentów Terytorialnych (IIT).
2.	Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju	<i>Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju</i>, przyjęta w 2015 r. przez 193 państwa Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ), to program działań o bezprecedensowym zakresie i znaczeniu, definiujący model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach, przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych. Analiza spójności dokumentów strategicznych z Agendą ONZ 2030 stanowi swego rodzaju novum w polskiej polityce rozwoju. Zobowiązanie do realizacji Agendy jest dobrowolne i nie umocowane w instrumentach finansowych, z których mogłaby korzystać Polska lub polskie regiony. Niemniej układ celów Agendy wyznacza uniwersalny, globalny model zrównoważonego rozwoju, a sygnatariusze Agendy, w tym Polska, solidarnie zobowiązali się do aktywnej realizacji i monitorowania jej postępu. Cele Agendy, w które bezpośrednio wpisują się założenia Strategii, to: – <i>Cel 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt;</i> – <i>Cel 4. Zapewnić wszystkim wysokiej jakości edukację oraz promować uczenie się przez całe życie;</i> – <i>Cel 6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi;</i> – <i>Cel 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzyjny wzrost gospodarczy, pełne i produktywnie zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi;</i> – <i>Cel 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom;</i> – <i>Cel 15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustoszczenie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej.</i> Spójność założeń Strategii z wyżej wymienionymi celami, przejawia się bezpośrednio lub pośrednio we wszystkich jej celach: – Cel operacyjny 1.1. <i>Zbudowanie atrakcyjności inwestycyjnej</i> poprzez wykorzystanie zasobów gminy oraz kreowanie lokalnego rynku pracy – spójność w szczególności z celami 4, 8 Agendy; – Cel operacyjny 1.2. <i>Pobudzanie i wspieranie przedsiębiorczości</i> poprzez kompetencje mieszkańców oraz cyfryzację – spójność w szczególności z celami 4 i 8 Agendy; – Cel operacyjny 2.1. <i>Aktywizacja i integracja lokalnej społeczności</i> poprzez włączenie społeczne oraz wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych – spójność w szczególności z celami 3 i 8 Agendy; – Cel operacyjny 2.2. <i>Konkurencyjna oferta obsługi mieszkańców</i> poprzez poprawę jakości i dostępności usług publicznych oraz zagospodarowanie czasu wolnego – spójność w szczególności z celami 3 i 4 Agendy; – Cel operacyjny 3.1. <i>Ograniczenie niskiej emisji i adaptacja do zmian klimatu</i> poprzez zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz rozwój infrastruktury komunalnej – spójność w szczególności z celami 3, 6, 13, 15 Agendy; – Cel operacyjny 3.2. <i>Tworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej</i> poprzez racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz poprawę bezpieczeństwa i mobilności mieszkańców – spójność w szczególności z celami 13 i 15 Agendy.

3.	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR) jest dokumentem przyjętym przez Radę Ministrów we wrześniu 2019 r. i jest on w pełni komplementarny do zapisów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) w wymiarze terytorialnym oraz zgodny z rozstrzygnięciami funkcjonalno-przestrzennymi zawartymi w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030. KSRR przewiduje realizację trzech głównych celów: 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym; 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych; 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk publicznych. W zakresie komplementarności z merytorycznymi celami KSRR, Strategia Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030 wykazuje najsilniejszą komplementarność z celami szczegółowymi: – Celu 1., tj. cel 1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją oraz cel 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów; – Celu 2., tj. cel 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego oraz cel 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym; – Celu 3., tj. cel 3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem oraz cel 3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.
4.	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Głównym celem Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (SOR) jest: <i>tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski, przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym</i>. Cel ten uwypukla zatem aspekty związane z jakością życia i dobrobytem ludności, stawiając wymiar społeczny na pierwszym miejscu. Cel ten w sposób bezpośredni koreluje z wizją Gminy Kłomnice: „Wysoka jakość i dostępność usług publicznych zapewnienia mieszkańcom atrakcyjne warunki życia i rozwoju”. Poniżej przedstawiono najważniejsze założenia dokumentu, w które bezpośrednio lub pośrednio wpisują się założenia niniejszej Strategii: <i>Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.</i> <i>Obszar: Przemiany strukturalne sektora. Nowe formy działania i współpracy. Nowoczesne instrumenty wsparcia.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: Małe i średnie przedsiębiorstwa.</i> W kontekście powyższego należy zwrócić szczególną uwagę na spójność z celem strategicznym 1. <i>Efektywny rozwój gospodarczy – cel operacyjny 1.2. Pobudzanie i wspieranie przedsiębiorczości.</i> <i>Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.</i> <i>Obszar: Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne. Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: Spójność społeczna.</i> <i>Obszar: Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe. Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: Rozwój zrównoważony terytorialnie.</i>

		W kontekście powyższego należy zwrócić szczególną uwagę na spójność z celem strategicznym 2. <i>Wzmocniony kapitał społeczny i spójny wewnętrznie obszar</i> – cel operacyjny: 2.1. <i>Aktywizacja i integracja lokalnej społeczności</i>. <i>Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.</i> <i>Obszar: Uproszczenie prawa zapewniające lepsze warunki dla działalności gospodarczej i realizacji potrzeb obywateli.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce.</i> <i>Obszar: Inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne – dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorców. Budowa zintegrowanego systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem.</i> <i>Obszar: Cyfrowe państwo usługowe.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: E-państwo.</i> <i>Obszar: Wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: Efektywność wykorzystania środków UE.</i> W kontekście powyższego należy zwrócić szczególną uwagę na spójność z celem strategicznym 2. <i>Wzmocniony kapitał społeczny i spójny wewnętrznie obszar</i> – cel operacyjny 2.2. <i>Konkurencyjna oferta obsługi mieszkańców</i> oraz celem strategicznym 1. <i>Efektywny rozwój gospodarczy</i> – cel operacyjny 1.2. <i>Pobudzanie i wspieranie przedsiębiorczości</i>. Obszary wpływające na osiągnięcie celów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.): – <i>Poprawa jakości kapitału ludzkiego. Zwiększenie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju;</i> – <i>Wzmocnienie cyfrowego rozwoju kraju;</i> – <i>Zrównoważenie systemu energetycznego Polski;</i> – <i>Rozwój potencjału środowiska naturalnego na rzecz obywateli i przedsiębiorców.</i> Analizując plan operacyjny (tabela 5) stwierdza się, że powyższe obszary wpływają również na osiągnięcie celów Strategii Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030 – szczególnie na wzrost przedsiębiorczości, wzmocnienie cyfrowe oraz tworzenie możliwości rozwoju i współdziałania mieszkańców.
5.	<i>Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej</i>	W systemie dokumentów strategicznych <i>Polityka Ekologiczna Państwa 2030</i> – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej (PEP2030) stanowi doprecyzowanie i operacjonalizację zapisów SOR. W związku z powyższym, cel główny PEP2030, tj. <i>Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców</i>, został przeniesiony wprost z SOR. Cele szczegółowe zostały doprecyzowane i określone w odpowiedzi na najważniejsze trendy w obszarze środowiska: <i>Cel I: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego;</i> <i>Cel II: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska;</i> <i>Cel III: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.</i> Na cele te, w sposób bezpośredni lub pośredni, odpowiada w szczególności następujący kierunek działań w Strategii:

		Cel operacyjny: 3.1. Ograniczenie niskiej emisji i adaptacja do zmian klimatu, kierunek działań: 3.1.1 Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego.
6.	Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030	Cele i kierunki działań <i>Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2030</i>, z którymi <i>Strategia Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030</i> jest najmocniej powiązana, to: <i>Cel szczegółowy 1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne:</i> 1.1.1. Wzmocnienie i upowszechnienie mechanizmów dialogu i współpracy, 1.1.2. Wspieranie rozwoju partnerstwa i innych form współpracy w obszarze realizacji zadań publicznych, 1.1.3. Doskonalenie rozwiązań instytucjonalno-prawnych umożliwiających rozwój sektora obywatelskiego, 1.2.4. Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej i solidarnej, 1.2.5. Przeciwdziałanie wykluczeniu przez edukację włączającą. <i>Cel szczegółowy 2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości postaw obywatelskich:</i> 2.1. Tworzenie warunków oraz budowanie kompetencji dla wzmacniania uczestnictwa w kulturze, 2.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz gromadzenie i zachowywanie dzieł kultury, 2.3. Digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie dóbr kultury, 2.4. Umacnianie tożsamości i postaw obywatelskich przez kulturę. W kontekście powyższego należy zwrócić uwagę, że jednym z celów operacyjnych <i>Strategii Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030</i> jest cel operacyjny 2.1. <i>Aktywizacja i integracja lokalnej społeczności</i>, który w wielu aspektach wpisuje się w powyższe założenia. Wdrożenie <i>Strategii</i> przyczyni się do zwiększenia zaangażowania obywateli w życie publiczne, szczególnie poprzez wspieranie lokalnej aktywności i zachęcanie do realizacji wspólnych inicjatyw czy rozwinięcie partycypacyjnego zarządzania gminą. Wdrażanie <i>Strategii</i> będzie sprzyjać włączeniu społecznemu, szczególnie poprzez zapewnienie udziału w życiu społecznym seniorom i osobom niepełnosprawnym oraz aktywizację zawodową osób pozostających bez pracy, a także poprzez wspieranie rozwoju wolontariatu i ekonomii społecznej.
7.	Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030	<i>Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030</i> jest jedną ze strategii rozwoju, o których mowa w Ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2023 r. poz. 1259 z późn. zm.) i zastępuje <i>Strategię zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020</i>, przyjętą uchwałą nr 163 Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 2012 r. (M.P. poz. 839). W <i>Strategii</i> przedstawiono pogłębioną analizę możliwości rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa w wymiarze regionalnym, co umożliwiło określenie kluczowych kierunków ich rozwoju do 2030 r. Cele i kierunki interwencji, w które bezpośrednio wpisują się założenia <i>Strategii Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030</i>: <i>Cel szczegółowy II Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska:</i> – Kierunek interwencji II.1 Rozwój liniowej infrastruktury technicznej; – Kierunek interwencji II.2 Dostępność wysokiej jakości usług publicznych; – Kierunek interwencji II.3 Rozwój infrastruktury społecznej i rewitalizacja wsi i małych miast; – Kierunek interwencji II.4 Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska; – Kierunek interwencji II.5 Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom. <i>Cel szczegółowy III Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa:</i> – Kierunek interwencji III.1. Odpowiedź na zmiany demograficzne i ich następstwa;

		– Kierunek interwencji III.2. <i>Rozwój przedsiębiorczości i nowych miejsc pracy;</i> – Kierunek interwencji III.3. <i>Wzrost umiejętności i kompetencji mieszkańców wsi;</i> – Kierunek interwencji III.4. <i>Budowa i rozwój zdolności do współpracy w wymiarze społecznym i terytorialnym;</i> – Kierunek interwencji III.5 <i>Rozwój ekonomii i solidarności społecznej na obszarach wiejskich.</i> Jednym z elementów przewidzianych do realizacji w ramach <i>Strategii Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030</i> jest budowa lub modernizacja infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich, która będzie prowadzona w sposób zintegrowany z działaniami uzupełniającymi, służącymi zwiększeniu dostępności cyfrowej obszarów wiejskich. Zwiększona będzie dostępność cyfrowa, która coraz silniej warunkuje możliwość upowszechnienia wielu nowych technologii i modeli biznesowych opartych na cyfryzacji i sieci internetowej, w tym Internetu rzeczy, technologii satelitarnych. Planuje się inwestycje z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, a także wspieranie gospodarki o obiegu zamkniętym. Najważniejsze pozarolnicze wyzwania o charakterze społeczno-gospodarczym, przed którymi stoją obszary wiejskie niebędące wiejskimi strefami podmiejskimi dużych miast, to m.in. inwestycje służące poprawie jakości usług podstawowych na obszarach wiejskich, do których zaliczono: edukację, opiekę zdrowotną, opiekę nad matką z dzieckiem, osobami niepełnosprawnymi i seniorami, rozwój kapitału społecznego, jak też poprawę jakości działania instytucji publicznych i kultury – inwestycje takie zostały wskazane jako priorytetowe w <i>Strategii Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030</i>. Planowany jest m.in. rozwój e-usług, zwiększenie dostępu do wysokiej jakości opieki żłobkowej, wspieranie rozwoju i uczenia się mieszkańców przez całe życie, w tym w zakresie podnoszenia kompetencji zawodowych, wzmacnianie tożsamości, poczucia wspólnoty i więzi międzypokoleniowych. Wdrażanie Strategii przyczyni się też do dynamizacji przedsięwzięć na rzecz likwidacji niskiej emisji z systemów grzewczych.
8.	<i>Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry¹² oraz Mapy zagrożenia powodziowego i Aktualizacja Programu Wodno-Środowiskowego Kraju (aPWŚK)</i>	Według danych z programu ISOK¹³, biorąc pod uwagę zagrożenie powodziowe, na terenie gminy występują negatywne skutki dla środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej. Jest to spowodowane występowaniem obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie, czyli wynoszące raz na 100 lat (Q1%). <i>Aktualizacja Programu Wodno-Środowiskowego Kraju (aPWŚK)</i> jest jednym z dokumentów planistycznych opracowanych w celu programowania i koordynowania działań zmierzających do realizacji celów środowiskowych, tj.: • nie pogarszanie stanu części wód; • osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla naturalnych części wód powierzchniowych, dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny dla sztucznych i silnie zmienionych części wód oraz dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych; • spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawodawstwie, w odniesieniu do obszarów chronionych (w tym m.in. narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie);

¹² Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2023 r. poz. 335).

¹³ Informatyczny System Osłony Kraju, isok.gov.pl

		• zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczenie zrzutu tych substancji. Poniżej przedstawiono dane o stanie jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) i podziemnych (JCWPd) obszaru dorzecza Odry, w obrębie których położona jest Gmina Kłomnice: 1. Wody powierzchniowe¹⁴: I. Kod JCWP: RW6000111813399 • Nazwa JCWP: Warta od zb. Poraj do Rudniczanki; • Stan/potencjał ekologiczny: umiarkowany; • Stan chemiczny: poniżej dobrego; • Stan ogólny: zły stan wód; • Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona; • Przypisane cele środowiskowe: dobry potencjał ekologiczny; stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), fluoranten(w)] poniżej dobrego, dla pozostałych wskaźników stan dobry; • Działania podstawowe z aktualizacji programu wodno-środowiskowego: Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie dopływu zanieczyszczeń, Kontrola gospodarowania wodami oraz przeglądy pozwoleń wodnoprawnych, • Działania uzupełniające z aktualizacji programu wodno-środowiskowego: Aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP. II. Kod JCWP: RW60000918134 • Nazwa JCWP: Rudniczanka; • Stan/potencjał ekologiczny: umiarkowany; • Stan chemiczny: brak danych; • Stan ogólny: zły stan wód; • Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona; • Przypisane cele środowiskowe: umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [fosfor ogólny, fosforany], pozostałe wskaźniki – II klasa jakości), dobry stan chemiczny; • Działania podstawowe z aktualizacji programu wodno-środowiskowego: Uporządkowanie i poprawa infrastruktury związanej z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracjami, Analizy techniczno-ekonomiczne gospodarowania ściekami w obszarze gminy poza aglomeracjami; • Działania uzupełniające z aktualizacji programu wodno-środowiskowego: dla JCW nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań uzupełniających. III. Kod JCWP: RW6000101813699 • Nazwa JCWP: Wiercica; • Stan/potencjał ekologiczny: słaby; • Stan chemiczny: poniżej dobrego; • Stan ogólny: zły stan wód; • Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona; • Przypisane cele środowiskowe: dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny; • Działania podstawowe z aktualizacji programu wodno-środowiskowego: Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w aglomeracji PRZYRÓW
--	--	--

¹⁴ Baza danych aPGW (aktualizacja Planów Gospodarowania Wodami), apgw.gov.pl/pl/II-cykl-materialy-do-pobrania.

		w celu poprawy jakości odprowadzanych ścieków (ID oczyszczalni: PLSL5100), Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta; • Działania uzupełniające z aktualizacji programu wodno-środowiskowego: Ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCWP, Analiza możliwości przebudowy budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienie celów środowiskowych. IV. Kod JCWP: RW600009181569 • Nazwa JCWP: Pijawka; • Stan/potencjał ekologiczny: umiarkowany; • Stan chemiczny: brak danych; • Stan ogólny: zły stan wód; • Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona; • Przypisane cele środowiskowe: dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny; • Działania podstawowe z aktualizacji programu wodno-środowiskowego: realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, uporządkowanie i poprawa infrastruktury związanej z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracjami, analizy techniczno-ekonomiczne gospodarowania ściekami w obszarze gminy poza aglomeracjami; • Działania uzupełniające z aktualizacji programu wodno-środowiskowego: dla JCW nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań uzupełniających. V. Kod JCWP: RW60001118153 • Nazwa JCWP: Warta od Rudniczanki do Widzówki; • Stan/potencjał ekologiczny: dobry potencjał ekologiczny; • Stan chemiczny: brak danych; • Stan ogólny: brak danych; • Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona; • Przypisane cele środowiskowe: dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny; • Działania podstawowe z aktualizacji programu wodno-środowiskowego: przekazanie informacji do PGW WP o braku przepływu lub braku wody w korycie cieku przy przeprowadzeniu badań monitoringowych JCWP w ramach strategicznego programu PMS. oraz remont istniejących, regularny wywóz nieczystości płynnych; • Działania uzupełniające z aktualizacji programu wodno-środowiskowego: dodatkowy przegląd pozwoleń wodnoprawnych. VI. Kod JCWP: RW600009181549 • Nazwa JCWP: Widzówka; • Stan/potencjał ekologiczny: umiarkowany stan ekologiczny; • Stan chemiczny: brak danych; • Stan ogólny: zły stan wód; • Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona; • Przypisane cele środowiskowe: dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny; • Działania podstawowe z aktualizacji programu wodno-środowiskowego: realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych; • Działania uzupełniające z aktualizacji programu wodno-środowiskowego: ograniczenie zanieczyszczenia wód związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa oraz ograniczenie zanieczyszczenia pestycydami. VII. Kod JCWP: RW600010181389 • Nazwa JCWP: Bystra;
--	--	---

		• Stan/potencjał ekologiczny: umiarkowany stan ekologiczny; • Stan chemiczny: brak danych; • Stan ogólny: zły stan wód; • Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona; • Przypisane cele środowiskowe: dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny; • Działania podstawowe z aktualizacji programu wodno-środowiskowego: dla JCW nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań podstawowych; • Działania uzupełniające z aktualizacji programu wodno-środowiskowego: Dla JCW nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań uzupełniających. VIII. Kod JCWP: RW60001018149 • Nazwa JCWP: Kanał Warty ze Starą Wiercią i Kanałem Lodowym; • Stan/potencjał ekologiczny: umiarkowany stan ekologiczny; • Stan chemiczny: poniżej dobrego; • Stan ogólny: zły stan wód; • Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona; • Przypisane cele środowiskowe: umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [OWO], pozostałe wskaźniki – II klasa jakości), dobry stan chemiczny; • Działania podstawowe z aktualizacji programu wodno-środowiskowego: realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych; • Działania uzupełniające z aktualizacji programu wodno-środowiskowego: dla JCW nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań uzupełniających. 2. Wody podziemne¹⁵: I. Kod JCWPd: GW6000999 • Nazwa/numer JCWPd: 99; • Stan chemiczny: dobry; • Stan ilościowy: dobry; • Stan ogólny: dobry; • Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: niezagrożona; • Przypisane cele środowiskowe: dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy; • Działania podstawowe z aktualizacji programu wodno-środowiskowego: opracowanie dokumentacji na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP), opracowanie projektu rozporządzenia na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP), wydanie rozporządzenia na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP), przegląd pozwoleń wodnoprawnych związanych z poborem wód podziemnych, coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/ użytkownika ujęcia. • Działania uzupełniające z aktualizacji programu wodno-środowiskowego: brak. Gmina Kłomnice położona jest w zasięgu dwóch Głównych Zbiorników Wód Podziemnych: GZWP nr 326 Częstochowa oraz GZWP nr 408 Niecka Miechowska. Wśród ośmiu jednolitych części wód powierzchniowych znajdujących się w granicach Gminy Kłomnice, siedem odznacza się stanem ogólnym złym, a odnośnie jednej JCW nie wykazano danych. Natomiast jednolita część wód podziemnych znajdująca się w granicach przedmiotowej gminy odznacza się stanem ogólnym dobrym.
--	--	--

¹⁵ Baza danych aPGW (aktualizacja Planów Gospodarowania Wodami) oraz baza danych aPWŚK (aktualizacja Programu Wodno-Środowiskowego Kraju), apgw.gov.pl/pl/II-cykl-materialy-do-pobrania

		Większość działań wskazanych do realizacji w aktualizacji Programu Wodno-Środowiskowego Kraju (aPWŚK) dotyczy przede wszystkim realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, przekazania informacji do PGW WP o braku przepływu lub braku wody w korycie cieku przy przeprowadzeniu badań monitoringowych JCWP w ramach strategicznego programu PMŚ oraz remontu istniejących, a także regularnego wywozu nieczystości płynnych. Działania te wpisują się w cel strategiczny Strategii: 3. <i>Harmonijna polityka przestrzenna i czyste środowisko.</i>
9.	<i>Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry oraz Mapy zagrożenia powodziowego¹⁶</i>	Zgodnie z art. 173 ust. 16 Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2023 r. poz. 1478): <i>Minister właściwy do spraw gospodarki wodnej, w drodze rozporządzenia, przyjmuje plany zarządzania ryzykiem powodziowym oraz ich aktualizacje, kierując się koniecznością zapewnienia skutecznej ochrony przed powodzią.</i> Plany zarządzania ryzykiem powodziowym aktualizowane są co 6 lat. 23 marca 2023 r. weszła w życie najnowsza aktualizacja <i>Planu zarządzania ryzykiem powodziowym na obszarze dorzecza Odry.</i> Biorąc pod uwagę zagrożenie powodziowe, na terenie Gminy Kłomnice stwierdzono obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia jest średnie, czyli wynoszące raz na 100 lat (Q1%). Obszary te występują we wschodniej oraz południowej części gminy, wzdłuż dolin rzecznych rzek Warta i Wiercica. Działania określone w Strategii, które najmocniej korelują z zapisami <i>Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry</i>, to: 3.1.1.1. <i>Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców;</i> 3.1.1.2. <i>Wspieranie rozwiązań z zakresu małej retencji i bioretencji;</i> 3.2.2.3. <i>Gospodarowanie zasobami wody i przeciwdziałanie klęskom żywiołowym.</i> Zaplanowane do realizacji działania i projekty w ramach Strategii, w ramach których konieczne będzie zagospodarowanie terenów położonych w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, nie będą stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi, naruszać planu zarządzania ryzykiem powodziowym, czy też utrudniać zarządzanie ryzykiem powodziowym. W gospodarce rolnej i leśnej wdrażane będą metody zwiększenia retencji powierzchniowej i podziemnej w celu zapobiegania i niwelowania negatywnych skutków suszy atmosferycznej oraz deficytu wód podziemnych i powierzchniowych.
10.	<i>Plan przeciwdziałania skutkom suszy¹⁷</i>	Zgodnie z zapisami Planu: <i>Działania mające na celu wzmocnienie oraz przywrócenie zdolności retencyjnych danego obszaru, takie jak:</i> 1) <i>ochrona oraz odbudowa ekosystemów;</i> 2) <i>ochrona oraz odbudowa bioróżnorodności m.in. poprzez renaturyzację i renaturalizację ekosystemów wodnych i od wód zależnych oraz terenów podmokłych, zalesienia, biologizację gleby;</i> 3) <i>wdrażanie zasady zrównoważonego planowania i projektowania obszarów miejskich (tzw. smart city, wprowadzanie elementów błękitno-zielonej infrastruktury);</i> 4) <i>zmiany na rzecz ograniczania wodochłonności gospodarki – skutecznie przeciwdziałają skutkom suszy, ale także mają swój pozytywny wpływ na tworzenie gospodarki neutralnej dla klimatu. Zatem działania adaptacyjne stosowane w przeciwdziałaniu skutkom suszy nie tylko minimalizują skutki wystąpienia suszy, ale również przyczyniają się do obniżania zagrożenia występowania tego zjawiska.</i> Kierunek działań określony w Strategii, który najmocniej koreluje z zapisami Planu przeciwdziałania skutkom suszy, to 3.1.2. <i>Rozwój infrastruktury komunalnej poprzez</i>

¹⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (Dz. U. z 2022 r. poz. 2714).

¹⁷ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1615).

		realizację działania: 3.1.1.2. <i>Wspieranie rozwiązań z zakresu małej retencji i bioretencji, oraz 3.2.2. Poprawa bezpieczeństwa publicznego i mobilności mieszkańców</i> poprzez realizację działania: 3.2.2.3. <i>Gospodarowanie zasobami wody i przeciwdziałanie klęskom żywiołowym.</i> Na zarządzanie ryzykiem suszy przełożenie mają wyniki zagrożenia występowania trzech z czterech typów suszy: rolniczej, hydrologicznej i hydrogeologicznej. Gmina Kłomnice znajduje się w obszarze zaklasyfikowanym do klasy I (słabo zagrożone) zagrożenia suszą rolniczą na terenach rolnych i leśnych. W zakresie zagrożenia suszą hydrologiczną gmina zlokalizowana jest na obszarze klasy II (umiarkowanie zagrożone), a w kontekście zagrożenia suszą hydrogeologiczną – klasy II (umiarkowanie zagrożone). Natomiast suszą łączną teren Gminy Kłomnice jest zagrożony umiarkowanie.
POZIOM REGIONALNY		
11.	Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie (SRWS)	W <i>Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie</i> została określona wizja rozwoju województwa: <i>Województwo śląskie będzie nowoczesnym regionem europejskim o konkurencyjnej gospodarce, będącej efektem odpowiedzialnej transformacji, zapewniającym możliwości rozwoju swoim mieszkańcom i oferującym wysoką jakość życia w czystym środowisku.</i> Wizja ta zostanie osiągnięta poprzez realizację czterech celów strategicznych: CEL STRATEGICZNY A: <i>Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej</i> Cel operacyjny A.1. <i>Konkurencyjna gospodarka</i> Cel operacyjny A.2. <i>Innowacyjna gospodarka</i> Cel operacyjny A.3. <i>Silna lokalna przedsiębiorczość</i> W cel strategiczny A wpisują się cele operacyjne <i>Strategii Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030</i>: 1.1. <i>Zbudowanie atrakcyjności inwestycyjnej</i> oraz 1.2. <i>Pobudzanie i wspieranie przedsiębiorczości.</i> CEL STRATEGICZNY B: <i>Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca</i> Cel operacyjny B.1. <i>Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych</i> Cel operacyjny B.2. <i>Aktywny mieszkaniec</i> Cel operacyjny B.3. <i>Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki</i> W cel strategiczny B wpisują się cele operacyjne <i>Strategii Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030</i>: 2.1. <i>Aktywizacja i integracja lokalnej społeczności</i> oraz 2.2. <i>Konkurencyjna oferta obsługi mieszkańców.</i> CEL STRATEGICZNY C: <i>Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni</i> Cel operacyjny C.1. <i>Wysoka jakość środowiska</i> Cel operacyjny C.2. <i>Efektywna infrastruktura</i> Cel operacyjny C.3. <i>Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu</i> W cel strategiczny C wpisuje się cel operacyjny <i>Strategii Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030</i>: 3.1. <i>Ograniczenie niskiej emisji i adaptacja do zmian klimatu.</i> CEL STRATEGICZNY D: <i>Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym</i> Cel operacyjny D.1. <i>Zrównoważony rozwój terytorialny</i> Cel operacyjny D.2. <i>Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu</i> Cel operacyjny D.3. <i>Nowoczesna administracja publiczna</i> W cel strategiczny D wpisują się cele operacyjne <i>Strategii Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030</i>: 1.1. <i>Zbudowanie atrakcyjności inwestycyjnej</i> oraz 1.2. <i>Pobudzanie i wspieranie przedsiębiorczości.</i> <i>Strategia Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030</i> wskazuje, że wyznaczone w niej cele strategiczne, cele operacyjne oraz planowane w ich ramach kierunki działań zgodne są z zapisami <i>Strategii Rozwoju Województwa</i>

		Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie. W szczególności wpisują się one w sposób bezpośredni lub pośredni m.in. w ww. wymienione cele strategiczne i operacyjne. W <i>Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie</i> wyznaczono: - OSI w ujęciu funkcjonalnym z punktu widzenia organizacji procesów rozwojowych oraz podstawowych typów ośrodków osadniczych: - Subregiony, - Obszary miejskie i obszary wiejskie. - OSI w ujęciu tematycznym, czyli obszary szczególnie ważne z punktu widzenia zidentyfikowanych wyzwań rozwojowych województwa: - OSI konkurencyjne: - Obszary cenne przyrodniczo, - Ośrodki wzrostu. - OSI problemowe: - Gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze, - Gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza, - Gminy w transformacji górniczej. Wśród Obszarów Strategicznej Interwencji wskazanych na poziomie regionalnym znalazły się m.in.: Subregiony – Bezpośrednie Otoczenie Aglomeracji (BOA) – wyróżnione zostały cztery subregiony: północny, południowy, centralny oraz zachodni. Gmina Kłomnice znajduje się w subregionie północnym, który jest drugim największym (po regionie centralnym) pod względem powierzchni i jednocześnie najmniejszym pod względem liczby ludności. Wśród Obszarów Strategicznej Interwencji wskazanych na poziomie regionalnym znalazły się również Obszary wiejskie, do których została zaliczona Gmina Kłomnice. W odniesieniu do OSI obszary wiejskie, w <i>Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie</i> wskazuje się następujące kierunki działań: - wsparcie utrzymania rolniczego charakteru i produkcji w tych obszarach, - poprawa możliwości zatrudnienia i mobilności zawodowej, - stworzenie warunków do zwiększenia inwestycji okołorolniczych i pozarolniczych, - rozbudowa lokalnej infrastruktury transportowej i poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego, umożliwiającego dostęp do korzystania z usług publicznych wyższego rzędu. - działania aktywizujące społeczności wiejskie oraz ukierunkowane na poprawę jakości edukacji i kształcenia ustawicznego, zachowanie ich różnorodności i spuścizny kulturowej, zachowanie i kształtowanie krajobrazu, ochrona i wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego.
12.	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ ¹⁸	<i>Plan Zagospodarowania Województwa Śląskiego 2020+</i> jest dokumentem określającym politykę przestrzenną województwa śląskiego w zakresie podstawowych elementów układu przestrzennego, ich zróżnicowania i wzajemnej relacji. W dokumencie została określona wizja: <i>Województwo śląskie będzie regionem o nowoczesnej gospodarce, wykorzystującym kreatywność jego mieszkańców i wzmacniającym istniejące potencjały gospodarcze i środowiskowe, zapewniającym równość życiowych i rozwojowych szans przy poszanowaniu zasady zrównoważonego i trwałego rozwoju</i>. Uzupełnieniem wizji są cztery cele polityki przestrzennej: - Nowoczesna gospodarka – promocja gospodarczego wzrostu i innowacji; - Szanse rozwojowe mieszkańców – zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług publicznych;

¹⁸ Załącznik do Uchwały Nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r.

		3. <i>Przestrzeń</i> – zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego; 4. <i>Relacje z otoczeniem</i> – infrastrukturalne powiązania regionu. Gmina Kłomnice znajduje się w Miejskim obszarze funkcjonalnym ośrodka regionalnego – Aglomeracji Częstochowskiej. Rozwój obszaru powinien być ukierunkowany na wzmocnienie funkcji wielkomiejskich o znaczeniu krajowym i międzynarodowym – zgodnie z potencjałem, zahamowanie nadmiernej migracji ludzi wykształconych i przedsiębiorczych, zmniejszenie poziomu bezrobocia oraz poprawę jakości środowiska. Gmina Kłomnice została również zaliczona do: 1. <i>Wiejskiego obszaru funkcjonalnego</i>. W procesach harmonijnego rozwoju obszarów wiejskich wskazane jest: • kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej na obszarach o najwyższym potencjale glebowym oraz wielofunkcyjny rozwój na obszarach o niskim potencjale glebowym przy zachowaniu walorów przyrodniczych i tradycyjnego krajobrazu rolniczego; • powstrzymanie żywiołowego podziału terenów otwartych oraz rozprzestrzeniania się zabudowy podmiejskiej, jednorodzinnej, celem zachowania różnorodności i spuścizny kulturowej terenów wiejskich; • Kształtowanie krajobrazu, ochrona i wykorzystanie środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. 2. <i>Obszaru terenów zamkniętych</i>, który został zaliczony do <i>Obszarów funkcjonalnych szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej</i>. W województwie śląskim są to tereny wojskowe i kolejowe określone w decyzjach ministrów właściwych ds. obrony narodowej i ds. transportu. Rozwój terenów zamkniętych winien być ukierunkowany na zachowanie ich funkcji podstawowych bezpośrednio związanych z obronnością i bezpieczeństwem państwa, z jednoczesnym wykorzystaniem cech tych obszarów do rozwoju regionu. 3. <i>Obszaru narażonego na niebezpieczeństwo powodzi</i>, który został zaliczony do <i>Obszarów funkcjonalnych szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej</i>. Główne działania w obszarze funkcjonalnym: • podnoszenie stopnia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego poprzez optymalne zagospodarowanie terenów; • działania przeciwpowodziowe dla terenów obecnie zurbanizowanych lub przeznaczonych do zabudowy w obowiązujących gminnych dokumentach planistycznych – ochrona zabudowy, natomiast dla obszarów niezabudowanych i nieprzeznaczonych do zabudowy – zakaz zabudowy; • dla obszarów szczególnego zagrożenia – uwzględnianie obowiązujących zakazów, nakazów, dopuszczenie i ograniczenie wynikające z przepisów odrębnych dotyczących ochrony przed powodzią. 4. <i>Obszaru ochrony krajobrazów kulturowych</i>. W skład obszaru ochrony krajobrazów kulturowych wchodzi gminy, na terenie których zlokalizowane są poszczególne elementy dziedzictwa. Rozwój obszaru powinien być ukierunkowany na ochronę zasobów dziedzictwa kulturowego, zarówno materialnych jak i niematerialnych, mających szczególne znaczenie dla zachowania tożsamości regionu, kształtowania turystycznej i gospodarczej atrakcyjności województwa oraz tworzenia nowych miejsc pracy. 5. <i>Obszaru udokumentowanych złóż kopalin</i>. Rozwój obszaru powinien być ukierunkowany na ochronę terenów złóż umożliwiającą ich przyszłą eksploatację z uwzględnieniem minimalizacji kosztów związanych z ochroną środowiska. W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ na terenie Gminy Kłomnice:
--	--	--

		- nie wyznaczono zadań samorządowych służących realizacji inwestycji celu publicznego, przyjętych przez Sejmik Województwa Śląskiego; - do inwestycji celu publicznego postulowanych przez samorząd województwa, ustalonych w dokumentach przyjętych przez Sejmik Województwa Śląskiego, zaliczono: przebudowę, odbudowę i remont linii kolejowych – odcinki: Częstochowa–Radomsko oraz budowę spójnej sieci dróg/tras rowerowych o zasięgu ponadlokalnym wg jednolitych standardów; - do inwestycji celu publicznego zależnych od podmiotów innych niż samorząd województwa, ustalonych w dokumentach przyjętych przez Sejm RP, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, zaliczono modernizację i rewitalizację linii kolejowej – poprawę stanu technicznego linii kolejowej nr 1 na odcinku Koluszki–Częstochowa; - do inwestycji celu publicznego postulowanych przez podmioty inne niż samorząd województwa, ustalonych w dokumentach przyjętych przez Sejm RP, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, zaliczono gazociąg Gustorzyn – Łódź – Piotrków Trybunalski – Tworóg. Planowany w granicach Gminy Kłomnice gazociąg został wymieniony w art. 38 pkt 2 lit. s <i>Ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu</i> (Dz. U. z 2023 r. poz. 924 z późn. zm.), jako inwestycja towarzysząca inwestycjom w zakresie terminalu, realizowana przez Operatora Gazociągów Przesyłowych Gaz-System S.A. Inwestycja ta nie ma ustalonego przebiegu, ani ustalonych parametrów technicznych – dla gazociągu nie wydano decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji na zasadach określonych w przywołanej ustawie; inwestycja nie jest wymieniona w Planie Rozwoju Operatora Gazociągów Przesyłowych Gaz-System S.A. w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na paliwa gazowe na lata 2014–2023. Realizacja inwestycji wymienionych w przywołanej ustawie następuje z wyłączeniem przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Dla gmin w tym zakresie wiążące są wyłącznie decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji w zakresie terminalu, które obligatoryjnie muszą być uwzględniane m.in. przy sporządzaniu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Do inwestycji celu publicznego służących ponadlokalnym celom publicznym, które mogą być realizowane w granicach Gminy Kłomnice, można zaliczyć ponadto: przebudowę i rozbudowę dróg powiatowych, budowę i przebudowę przesyłowych linii elektroenergetycznych, budowę zbiorników i innych urządzeń wodnych służących regulacji przepływów i ochronie przed powodzią.
POZIOM PONADLOKALNY I LOKALNY		
13.	<i>Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Kłomnice</i>	Studium Gminy Kłomnice przyjęte Uchwałą nr 307.XLI.2018 Rady Gminy Kłomnice z dnia 23 marca 2018 r., zmienione uchwałami Rady Gminy Kłomnice: nr 137/XVII/2020 z dnia 27 lutego 2020 r., nr 201/XXIV/2020 z dnia 4 grudnia 2020 r., nr 313/XXXVI/2022 z dnia 28 stycznia 2022 r. Biorąc pod uwagę występujące uwarunkowania i potrzeby zagospodarowania, w granicach Gminy Kłomnice wyznaczone zostały obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym: 1) OBSZAR DOLINY RZEKI WARTY – WSKAZANY DO OCHRONY KRAJOBRAZU. Obejmuje on dolinę rzeki Warty i Starej Warty – od granicy z Gminą Mstów do ujścia rzeki Wiercicy do Warty, z unikatowymi odcinkami meandrujących cieków wodnych. W granicach obszaru: a) obowiązuje zachowanie cieków wodnych w maksymalnie możliwym zakresie w stanie naturalnym, z zachowaniem unikatowych labiryntowych krajobrazów roślinnych wzdłuż meandrującej doliny Warty i Starej Warty, z ochroną starorzeczy, rozlewisk, oczek wodnych;

	b) obowiązuje zakaz zabudowy i zalesiania rozlewisk Warty i Starej Warty; c) zachowuje się specyficzny krajobraz, z tradycyjnymi podziałami geodezyjnymi w obrębie gruntów rolnych, z wspieraniem funkcji rolniczych w sąsiedztwie rozlewisk; d) zachowuje się drobnopowierzchniowe lub liniowe formy zieleni łąk; e) ogranicza się możliwość lokalizacji nowej zabudowy, z zachowaniem istniejącej zabudowy (pojedynczych siedlisk, zabudowy produkcyjnej w Rzekach Małych, małych elektrowni wodnych na jazie w Skrzydlowie i jazie w Rzekach Wielkich); f) wyklucza się lokalizację obiektów stanowiących dominanty, o jaskrawej kolorystyce; g) dopuszcza się lokalizację stawów i zagospodarowanie rekreacyjne; h) warunkiem lokalizacji obiektów kubaturowych jest ich usytuowanie poza: granicami obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, rozlewiskami, terenami podmokłymi, przy maksymalnym ograniczeniu ich gabarytów (powierzchni zabudowy i wysokości). 2) OBSZARY DOLINY RZEKI WARTY – Z WYSTĘPUJĄCYMI ZADRZEWIENIAMI LUB ZALESIENIAMI. Obejmują one: 2 wydzielone obszary położone między zabudowaniami Karczewic i rzeką Wartą, w znaczącej części zalesione (jako nasadzenia), obszar zadrzewiony położony wzdłuż cieku Bystra (głównie wskutek naturalnej sukcesji) oraz obszar istniejących zalesień i zadrzewień przy Kanale Warty. Dla obszarów wprowadza się następujące ustalenia: a) tereny wskazane do wykorzystania jako niezabudowane tereny rolne lub leśne; b) zachowuje się istniejące zalesienia i zadrzewienia, z dopuszczeniem wycinki drzew i zakrzaceń uzasadnionej ochroną przeciwpowodziową (na zasadach określonych w Prawie wodnym); c) do zalesienia wskazuje się tereny położone poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzią; d) przy zalesieniu i zadrzewianiu należy stosować gatunki drzew dostosowanych do podłoża, z maksymalnym wprowadzeniem różnorodności gatunków, w sposób zwiększający naturalną retencję, z wprowadzeniem zakazu wprowadzania zadrzewień monokulturowych; e) obowiązuje ochrona istniejących terenów podmokłych, gleb organicznych, oczek wodnych. 3) OBSZAR DOLINY RZEKI WARTY WSKAZANY DO ZAGOSPODAROWANIA ZWIĄZANEGO Z REKREACJĄ I LOKALIZACJĄ ZBIORNIKÓW WODNYCH. Obejmuje on obszar doliny rzeki Warty, od rozwidlenia z Kanalem Warty do jazu w Zawadzie – w większości są to tereny łąk, z licznymi rowami i kanałami odwadniającymi, a także z występującymi zadrzewieniami lub zalesieniami. W granicach tego obszaru występuje kilka niewielkich zbiorników wodnych a także dwa jazy wodne – w Śliwakowie i Zawadzie, z małymi elektrowniami wodnymi; wokół tych zbiorników i jazów istnieje zagospodarowanie rekreacyjne – tereny te wykorzystywane są dla wypoczynku i rekreacji. Dla obszaru wprowadza się następujące ustalenia: a) obszar wskazany dla lokalizacji stawów lub zbiorników wodnych, w tym dla zbiorników pełniących funkcje retencyjne, rekreacyjne lub wykorzystywanych dla prowadzenia hodowli ryb; b) obszar wskazany dla zagospodarowania rekreacyjnego, w szczególności poprzez realizację obiektów i urządzeń terenowych. W niniejszej Strategii oraz w Studium kładzie się nacisk na tworzenie dodatkowej przestrzeni przy zachowaniu ładu oraz poprzez ochronę dziedzictwa kulturowego i naturalnego do aktywizacji publicznej, społecznej i gospodarczej dla mieszkańców całej gminy.
--	---

Źródło: Opracowanie własne

4. Wymiar przestrzenny polityki rozwoju – podejście zintegrowane w strategii rozwoju

Jak wspomniano we Wstępie niniejszego opracowania, w dniu 13 listopada 2020 r. wszedł w życie nowy pakiet przepisów dotyczących polityki rozwoju – *Ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2020 r. poz. 1378 z późn. zm.), której celem jest realizacja postanowień *Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)* w zakresie konsolidacji systemu zarządzania rozwojem Polski i etapowego wprowadzania systemu zintegrowanych strategii. Poza integracją strategii rozwoju na różnych poziomach administracji, celem nowelizacji przepisów była także integracja w dokumentach strategicznych wymiaru społecznego i gospodarczego z przestrzennym.

Ustawodawca jasno określił elementy strategii rozwoju gminy. Są wśród nich takie, które nie występowały w dotychczasowych strategiach:

1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej;
2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
3. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań;
4. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań.

Przestrzeń stanowi kluczowy zasób, dlatego ujęcie przestrzenne interwencji planowanych w sferze gospodarczej lub społecznej ma priorytetowe znaczenie dla rozwoju. W przestrzeni przebiegają lub na nią oddziałują wszystkie procesy społeczne, gospodarcze, przyrodnicze. Z jednej strony stanowi więc uwarunkowanie rozwoju, z drugiej jednak podlega licznym zmianom, które wynikają z prowadzonych działań. Nasze oddziaływanie na przestrzeń, kształtowanie jej w sposób planowy lub mimowolny, wpływa na warunki życia i gospodarowania i warunkuje życie przyszłych pokoleń. Człowiek, niezależnie od miejsca zamieszkania, właśnie na danym terytorium doświadcza występujących tam procesów. Konsekwencją niewłaściwie zaprogramowanych i realizowanych działań rozwojowych mogą być różnego rodzaju konflikty przestrzenne, których wyeliminowanie może okazać się trudniejsze w momencie, kiedy już zaistnieją. Dlatego tak istotne jest zwrócenie uwagi na aspekty przestrzenne przy przygotowywaniu zarówno dokumentów strategicznych, jak i wdrożeniowych. Przestrzeń powinna być traktowana nie tylko jako oczywiste uwarunkowanie dla rozwoju sfery społecznej i gospodarczej, ale jako kluczowa wartość publiczna. Jest ona podstawą do formułowania celów rozwojowych z uwzględnieniem interesu publicznego, w tym ładu przestrzennego.

Niniejsza Strategia zapewnia koordynację przestrzenną wszelkich planowanych działań w zgodzie ze zrównoważonym rozwojem i ładem przestrzennym.

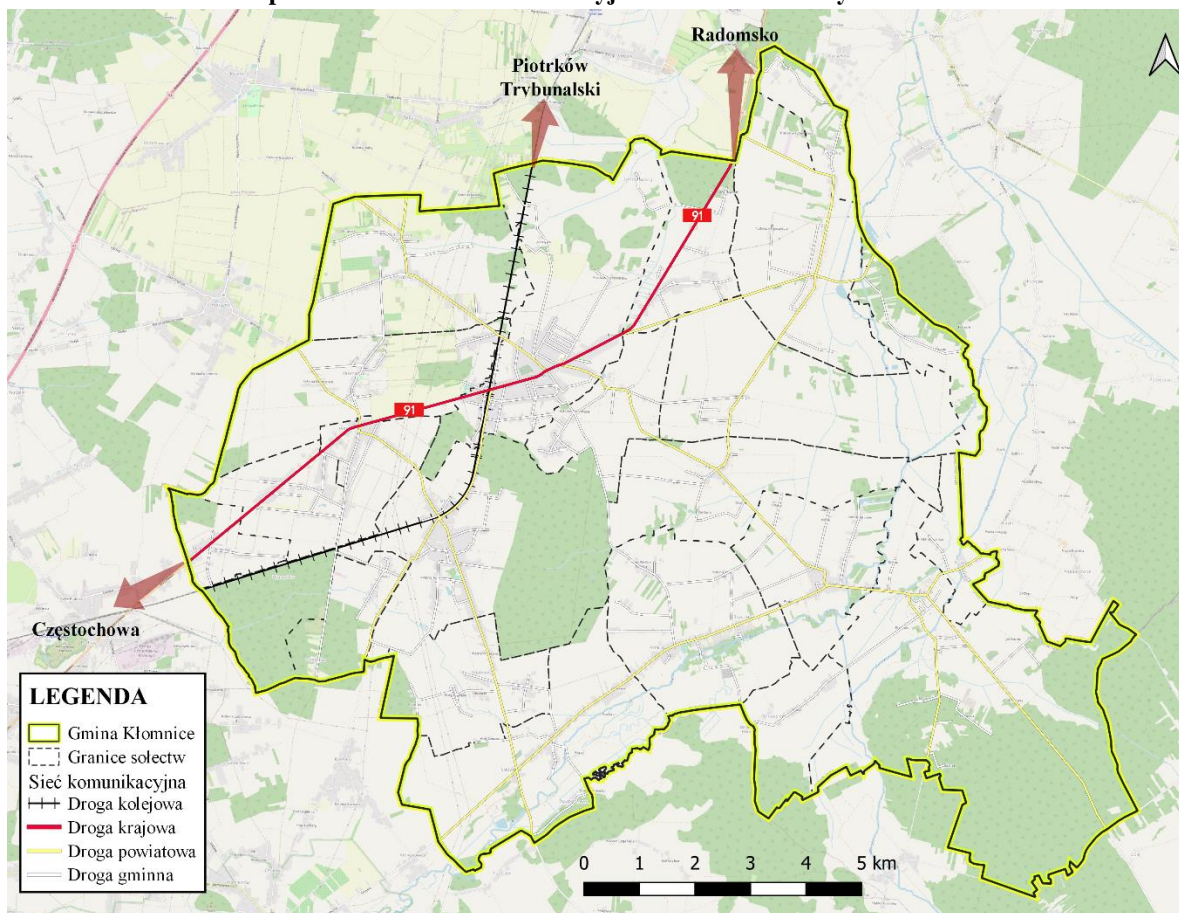
4.1. Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy Kłomnice wynika głównie z jej położenia geograficznego, środowiska naturalnego, a także otoczenia i powiązań z jednostkami sąsiednimi.

Gmina Kłomnice, która jest gminą wiejską, położoną w powiecie częstochowskim, w północnej części województwa śląskiego i graniczy: od północy z Gminą Kruszyna (powiat częstochowski), od zachodu z Gminą Mykanów oraz Gminą Rędziny (powiat częstochowski), od południa z Gminą Mstów oraz Gminą Dąbrowa Zielona (powiat częstochowski), natomiast od wschodu z Gminą Gidle (powiat radomszczański, województwo łódzkie). Gmina Kłomnice położona jest w połowie drogi między Radomskiem a Częstochową i posiada dogodne połączenia komunikacyjne z regionem – poprzez istniejącą drogę krajową. Bardzo dobrze rozwinięta jest sieć dróg lokalnych – powiatowych i gminnych. Łączna długość dróg publicznych na terenie Gminy Kłomnice wynosi 240,362 km w tym drogi krajowe – 12,7 km, powiatowe – 61,166 km, gminne – 130,496 km (w tym drogi bitumiczne – 104,612 km, drogi tłuczniowe – 1,103 km, drogi utwardzone kostką – 0,737 km, drogi gruntowe wzmocnione żwirem, żużlem – 24,044 km). Gmina posiada połączenie kolejowe, o znaczeniu państwowym (linia magistralna, dwutorowa, zelektryfikowana, normalnotorowa) nr 1 Warszawa Zachodnia – Katowice. W granicach gminy znajdują się przejazdy kolejowe: 1 bezkolizyjny (w Kłomnicach – wiadukt), 2 strzeżone (w Rzerzyczycach i Nieznanicach), 2 niestrzeżone (w Janaszowie i na drodze Witkowice–Przybyłów). W Kłomnicach znajduje się stacja kolejowa, a w Rzerzyczycach przystanek osobowy. Układ kolejowy pełni obecnie niewielką rolę w rozwoju gospodarczym.

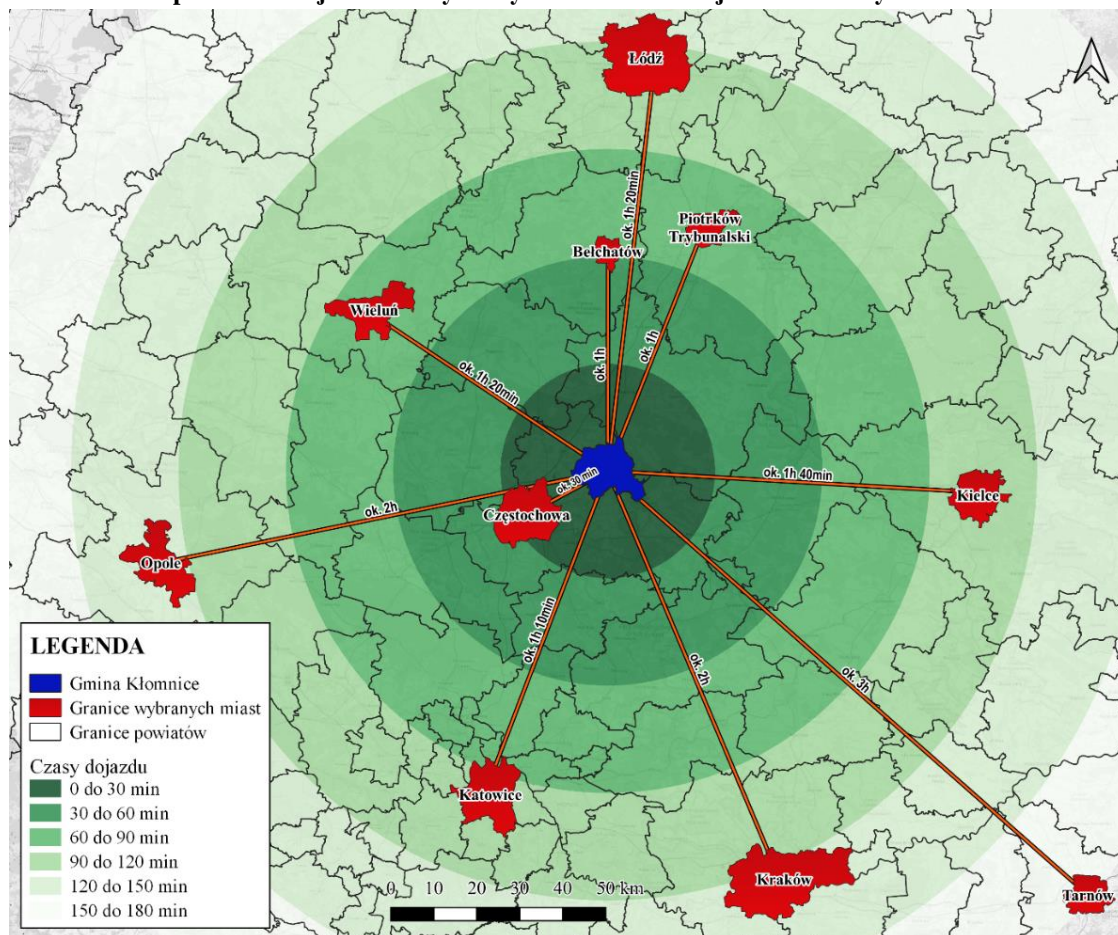
Położenie Gminy Kłomnice względem większych ośrodków miejskich jest korzystne – czas dojazdu do Częstochowy wynosi pół godz., do Bełchatowa, Piotrkowa Trybunalskiego, Katowic wynosi około 1 godz., do Wielunia, Łodzi i Kielc wynosi około 1,5 godz., natomiast do pozostałych przedstawionych miast – ponad 2 godz. Takie położenie gminy powoduje łatwy dojazd zarówno jego mieszkańców do większych ośrodków miejskich (dostępność usług, rynku pracy, rynku zbytu). Na mapie 2 przedstawiono główną sieć komunikacyjną na terenie Gminy Kłomnice, natomiast na mapie 3 czas dojazdu do wybranych najbliższych ośrodków miejskich.

Mapa 2 Główna sieć komunikacyjna na terenie Gminy Kłomnice

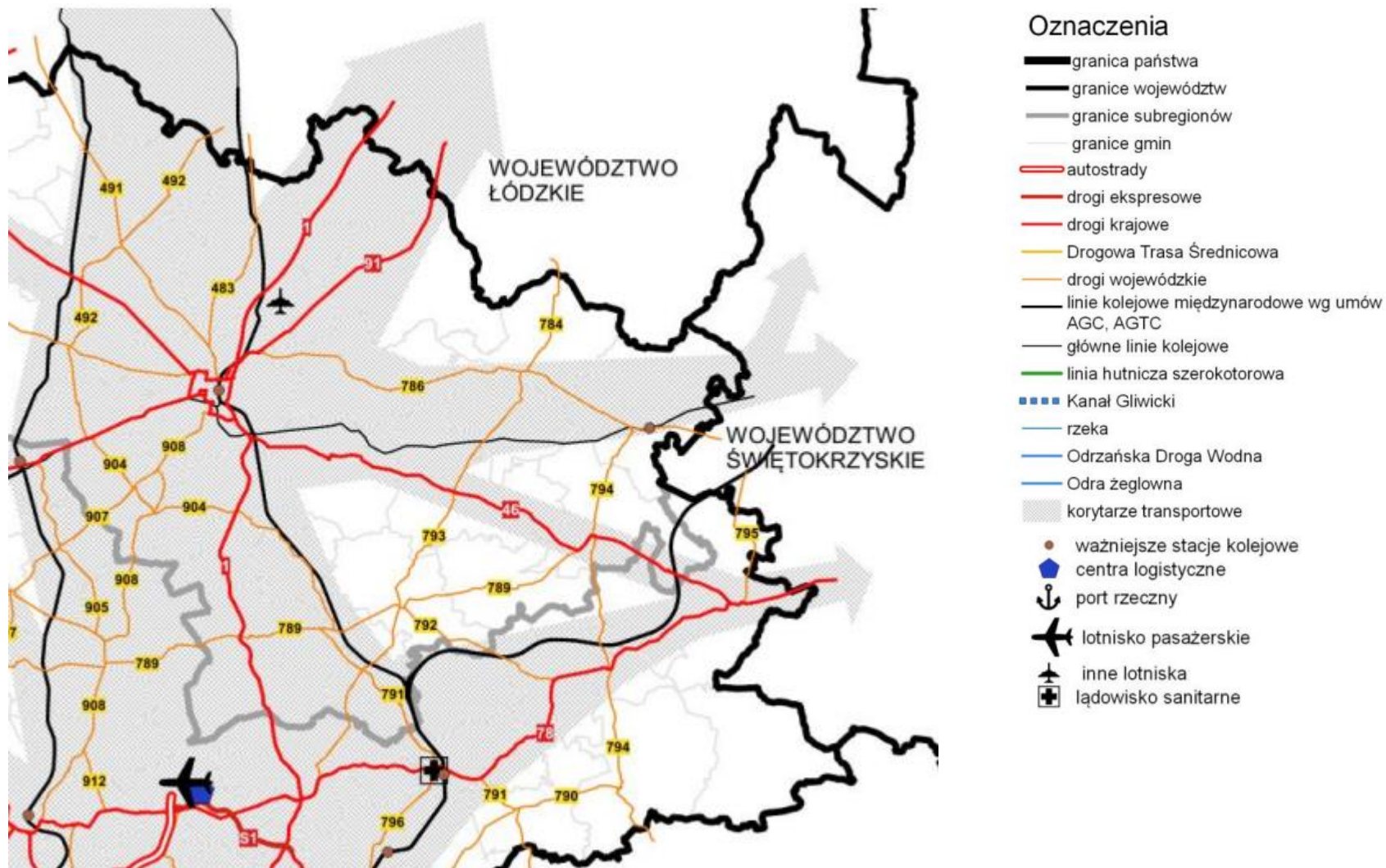
Źródło: Opracowanie własne na podstawie geoportal.gov.pl

Mapa 3 Czas dojazdu do wybranych ośrodków miejskich z Gminy Kłomnice

Źródło: Opracowanie własne z wykorzystaniem programu QGIS 3.16.6 – Hannover

Rysunek 1 Fragment mapy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+: system transportowy

Źródło: Załącznik do Uchwały Nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r., str. 51

Według podziału fizyczno-geograficznego J. Kondrackiego, Gmina Kłomnice na przeważającym obszarze leży na Wyżynie Środkowo-Małopolskiej, w Niece Włoszczowskiej (stanowiącej północną część Niecki Miechowskiej zwanej również Niecką Nidziańską), w części północnozachodniej znajduje się na granicy Wyżyny Śląsko-Krakowskiej. W granicach gminy rozpoznano utwory jury, kredy i czwartorzędu. Znaczący wpływ na budowę geologiczną ma położenie w stosunku do kopalnej doliny rzeki Warty. Dominującym typem rzeźby terenu na obszarze gminy jest rzeźba niskofalista i niskopagórkowata zajmująca 68% powierzchni gminy. Rzeźba płaskorówninna zajmuje 32% powierzchni gminy. W ukształtowaniu terenu Niecki Włoszczowskiej dominują rozległe obniżenia położone na wysokości od 210 m n.p.m. do ok. 260 m n.p.m. w zachodnim rejonie Witkowic i Nieznanic. Ponad połowę obszaru gminy (ok. 72%) zajmują użytki rolne, około 35% zajmują grunty leśne, z czego większość to grunty leśne publiczne. Tereny zainwestowane i zurbanizowane – około 5%.

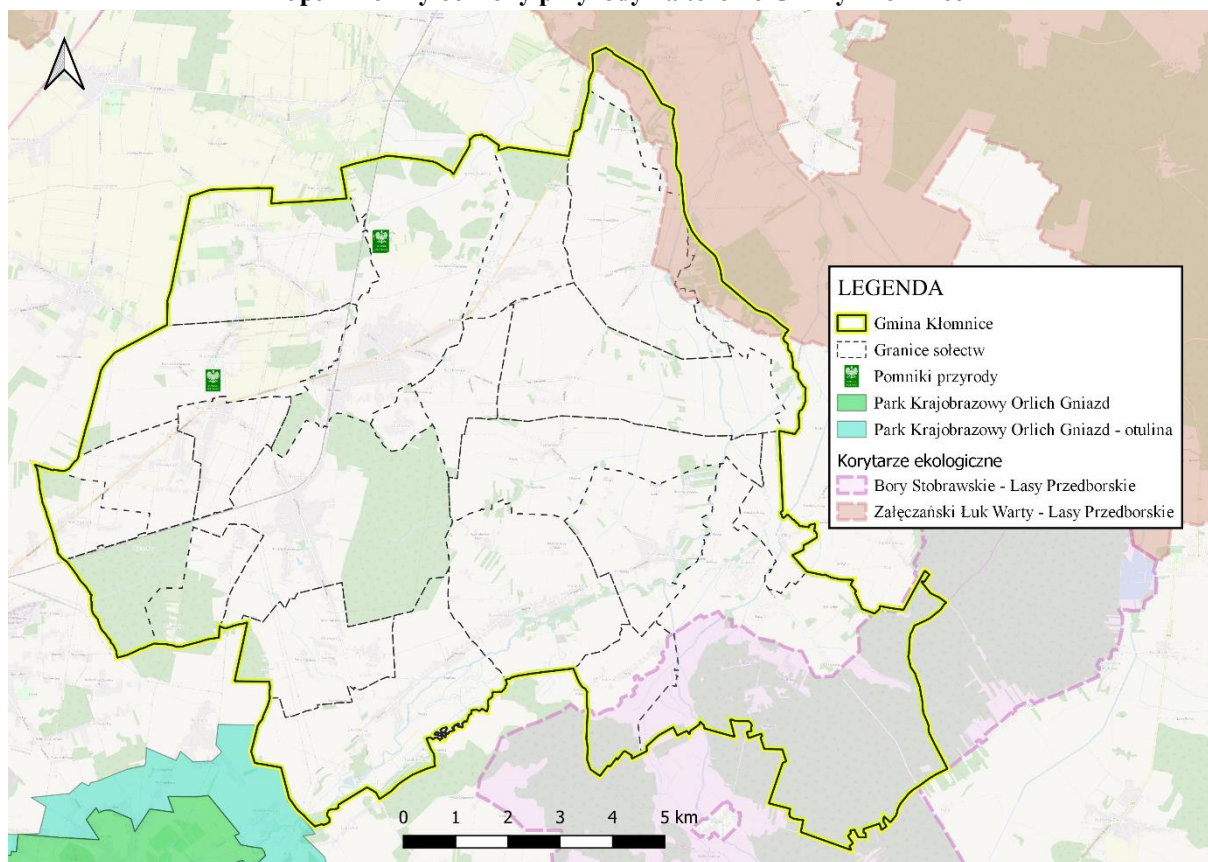
Podstawową funkcją użytkowania terenów, ze względu na powierzchnię, jest rolnictwo. Ma ono jednak malejące znaczenie, ze względu na przeciętne warunki dla prowadzenia produkcji rolniczej. Tereny rolne są niekorzystne dla kontynuowania produkcji rolnej, ze względu na istniejący rozłóg i klasę gruntów ulegają szybkiej renaturalizacji (zadrzewieniu). Duża ilość gruntów rolnych jest zalesiana. Stopniowemu zwiększeniu ulega też udział gruntów zurbanizowanych i zabudowanych. Wśród terenów zainwestowanych dominują tereny wykorzystywane na cele mieszkaniowe, w tym głównie tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz zabudowy zagrodowej, nielicznie występuje zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna. Wśród terenów wykorzystywanych na cele usługowe dominują usługi publiczne: szkoły, przedszkola, remizy strażackie, tereny sakralne, tereny sportowe. Największe skupienia zabudowy usługowej o charakterze komercyjnym znajdują się w Kłomnicach (sklepy, hurtownie, stacje paliw, restauracje, usługi rzemieślnicze, gminne targowisko). Również największe skupienie zabudowy produkcyjnej zlokalizowane jest w Kłomnicach, po zachodniej stronie linii kolejowej, w tym jest to teren odlewni stopów odlewniczych aluminium. Większe tereny zabudowy produkcyjnej zlokalizowane są też w innych miejscowościach w gminie: w Garnku przy ul. Rolniczej, w Lipiczach przy ul. Stawowej, w Nieznanicach przy ul. Nieznaniczkiej i ul. Mstowskiej, w Rzekach Wielkich przy ul. Głównej, w Rzekach Małych (teren dawnej fabryki tektury przy rzece Warcie), w Rzerzęczycach przy ul. Leśnej. Na terenie gminy w większości miejscowości funkcjonują liczne obiekty produkcyjne o różnej wielkości – jako funkcja uzupełniająca zabudowę mieszkaniową lub zagrodową.

W granicach Gminy Kłomnice tereny rolne są wykorzystywane dla funkcji związanej z rekreacją i wypoczynkiem poprzez lokalizację zabudowy agroturystycznej, stawów rybnych, niewielkich stadnin koni, a także prowadzenie hodowli zwierząt obcych w rodzimej faunie (alpak, bizonów) czy też danieli. Zagospodarowanie tego rodzaju rozwija się w Garnku, Karczewicach, Rzerzęczycach, Zawadzie.

Gmina Kłomnice nie wyróżnia się pod względem przyrodniczym, nie jest objęta powierzchniowymi prawnymi formami ochrony przyrody – jedynie prawnie chronione są pomniki przyrody ożywionej: grupa dwóch dębów szypułkowych w Janaszowie oraz 2 dęby szypułkowe w Nieznanicach. Obszarem wymagającym szczególnej ochrony jest obszar doliny

rzeki Warty, od granicy z Gminą Mstów do ujścia rzeki Wiercicy ze względu na występowanie unikatowych labiryntowych krajobrazów meandrującej doliny. Mapa 4 stanowi graficzne zobrazowanie form ochrony przyrody na terenie Gminy Kłomnice.

Mapa 4 Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Kłomnice

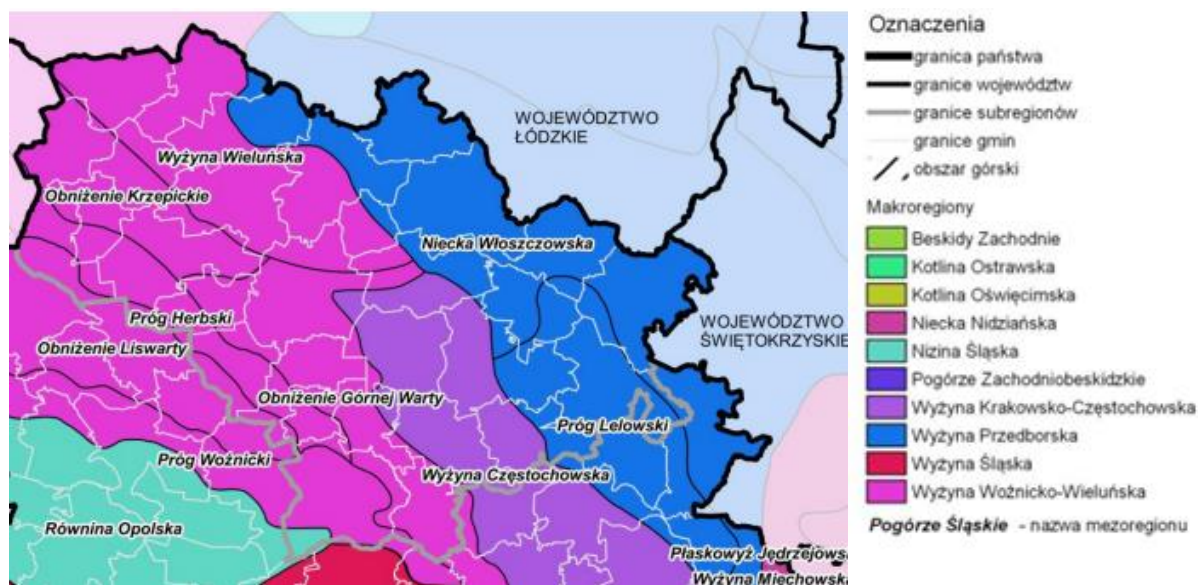

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, crfop.gdos.gov.pl oraz gdos.gov.pl/dane-i-metadane

Gmina Kłomnice na przeważającym obszarze leży na Wyżynie Przedborskiej, w Niece Włoszczowskiej (stanowiącej północną część Niecki Miechowskiej zwanej również Niecką Nidziańską) – rysunek 2. Znaczący wpływ na budowę geologiczną ma położenie w stosunku do kopalnej doliny rzeki Warty.

Pokrywą geologiczną gminy stanowią utwory powierzchniowe pochodzące z okresu triasu, jury i kredy. Z okresu trzeciorzędu występują tu iły oraz piaski żeliste. Na terenie Gminy Kłomnice występuje duża różnorodność gleb. Zachodnia część gminy to gleby cięższe – rędziny, natomiast wschodnia część gminy to gleby bielcowe lekkie. W dolinach rzek Warty i Wiercicy znajdują się gleby przeważnie mineralne, choć część tych terenów położona jest na glebach płytkich torfowych i murszowych. Charakter gleb położonych w dolinach obu rzek spowodował wykorzystywanie tych terenów na łąki. Dziś obszary te w dużym stopniu są nieużytkowane rolniczo. W związku z powyższym poczyniono kroki, aby w dokumentach planistycznych gminy przeznaczyć znaczną część tych terenów pod zalesienie, w tym wyodrębniło blisko 380 ha w bezpośrednim sąsiedztwie sołectwa Zawada i Konary pod tereny związane z rekreacją i pod lokalizację zbiorników wodnych.

**Rysunek 2 Fragment mapy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+:
Podział na regiony fizyczno-geograficzne**

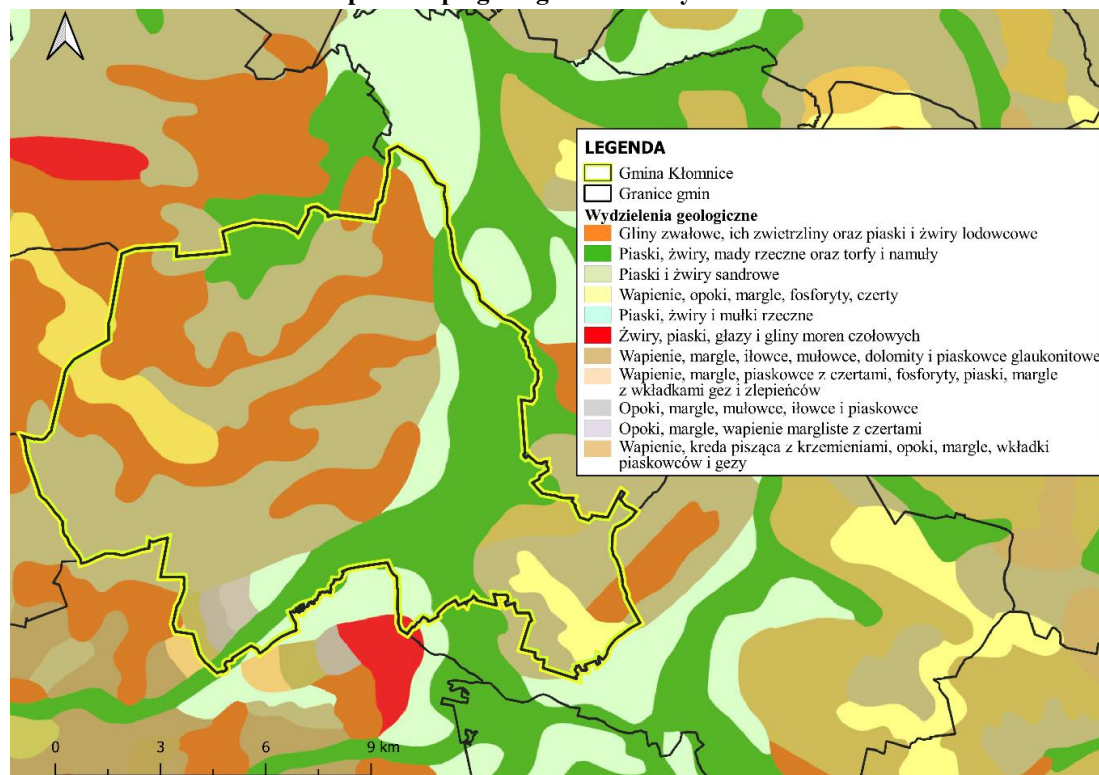
Źródło: Załącznik do Uchwały Nr V/26/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r., str. 29

Obszar Gminy Kłomnice nie jest narażony na ruchy masowe ziemi. Uwarunkowaniem dla lokalizacji zabudowy jest występowanie miejscowo zagłębień bezodpływowych o genezie krasowej. Formy krasu powierzchniowego rozwinęły się w marglistym podłożu i są widoczne na powierzchni, mimo zasypiania utworami czwartorzędowymi. Wskazuje to na możliwość dalszego rozwoju zjawisk krasowych pod przykryciem czwartorzędowym, osiadania powierzchni i destabilizacji podłoża (w miejscach istniejących miejscowo bezodpływowych zagłębień terenowych).

W Gminie Kłomnice występują udokumentowane złoża kopalin – kruszywa naturalnego (piasku):

- Karczewie I (złoże KN 17489) – w Karczewicach, na pow. 1,991 ha w granicach działki nr ew. 175, o zasobach bilansowych w złożu w ilości ok. 272,9 tys. ton. Dokumentacja geologiczna złoża zatwierdzona została *Decyzją Nr OŚ.6528.2.2014-VI.KŁ-1 Starosty Częstochowskiego z 22 stycznia 2015 r.*
- Karczewie II (złoże KN 17973) – w Rzekach Małych, na pow. 1,0984 ha, w granicach działki nr ew. 164, o zasobach bilansowych ok. 146,6 tys. ton. Dokumentacja geologiczna złoża zatwierdzona została *Decyzją Nr OŚ.6528.3.2015/2016-VI.KŁ-1 Starosty Częstochowskiego z 25 stycznia 2016 r.*

Mapa 5 Mapa geologiczna Gminy Kłomnice

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ogólnodostępnych danych ze strony, geologia.pgi.gov.pl

Przez teren Gminy Kłomnice przebiegają napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia:

- 400 kV, dwutorowa relacji Tucznawa–Rogowiec i Joachimów–Rogowiec 3;
- 220 kV relacji Joachimów–Rogowiec 1;
- 220 kV relacji Joachimów–Rogowiec 2;
- 110 kV relacji Wrzosowa–Sobiecko (Radomsko), z odgałęzieniem do stacji SE Kłomnice;
- 110 kV relacji Kłomnice–Gidle.

Lokalizacja linii nie koliduje z zabudową mieszkaniową. Gmina Kłomnice jest w całości zelektryfikowana. W granicach gminy rozbudowana jest sieć średnich i niskich napięć oraz stacji transformatorowych. W granicach miejscowości Kłomnice, przy ul. Kolejowej zlokalizowana jest stacja 110/15kV SE Kłomnice.

W granicach Gminy Kłomnice znajduje się elektrownia wiatrowa w Rzekach Małych, o mocy do 250 kW, o ustalonej w decyzji o warunkach zabudowy wysokości całkowitej do 45 m. Wymagana odległość od elektrowni do terenów, na których istnieją lub jest dopuszczona realizacja budynków mieszkalnych wynosi nie więcej niż 463 m. Najbliższy istniejący budynek mieszkalny jest usytuowany w odległości ok. 480 m, a odległość terenów przeznaczonych w obowiązującym planie dla lokalizacji budynków mieszkalnych wynosi ponad 465 m od tej elektrowni wiatrowej.

Gmina Kłomnice charakteryzuje się zabudową jednorodzinną, która przede wszystkim koncentruje się wzdłuż ciągów komunikacyjnych – zabudowa większości miejscowości to

typowe ulicówki. W zależności od szerokości działek budowlanych – zabudowa ta jest skupiona lub rozproszona, zagęszczenie zabudowy następuje w przypadku lokalizacji zabudowy wzdłuż prostopadłych lub równoległych dróg do głównej drogi – pierwotnie gospodarczych lub wydzielonych dla obsługi działek budowlanych. Na obszarze dominuje głównie zabudowa wielofunkcyjna – mieszkaniowa i zagrodowa, z uzupełniającą zabudową usługową lub produkcyjną. W Kłomnicach oraz w poszczególnych miejscowościach gminy brak jest wykształconego centrum usługowego. Zabudowa usługowa jest rozproszona, wzdłuż dróg (głównie sklepy). Większe obiekty usługowe należą do usług publicznych (Urząd Gminy, posterunek Policji, szkoły, remizy OSP, zabudowa sakralna). W przestrzeni gminy dominują tereny płaskie, o małym zróżnicowaniu krajobrazowym. Znaczący wpływ na krajobraz odgrywają napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia. W granicach Gminy Kłomnice brak jest charakterystycznych cech sposobu kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenów wymagających szczególnej ochrony.

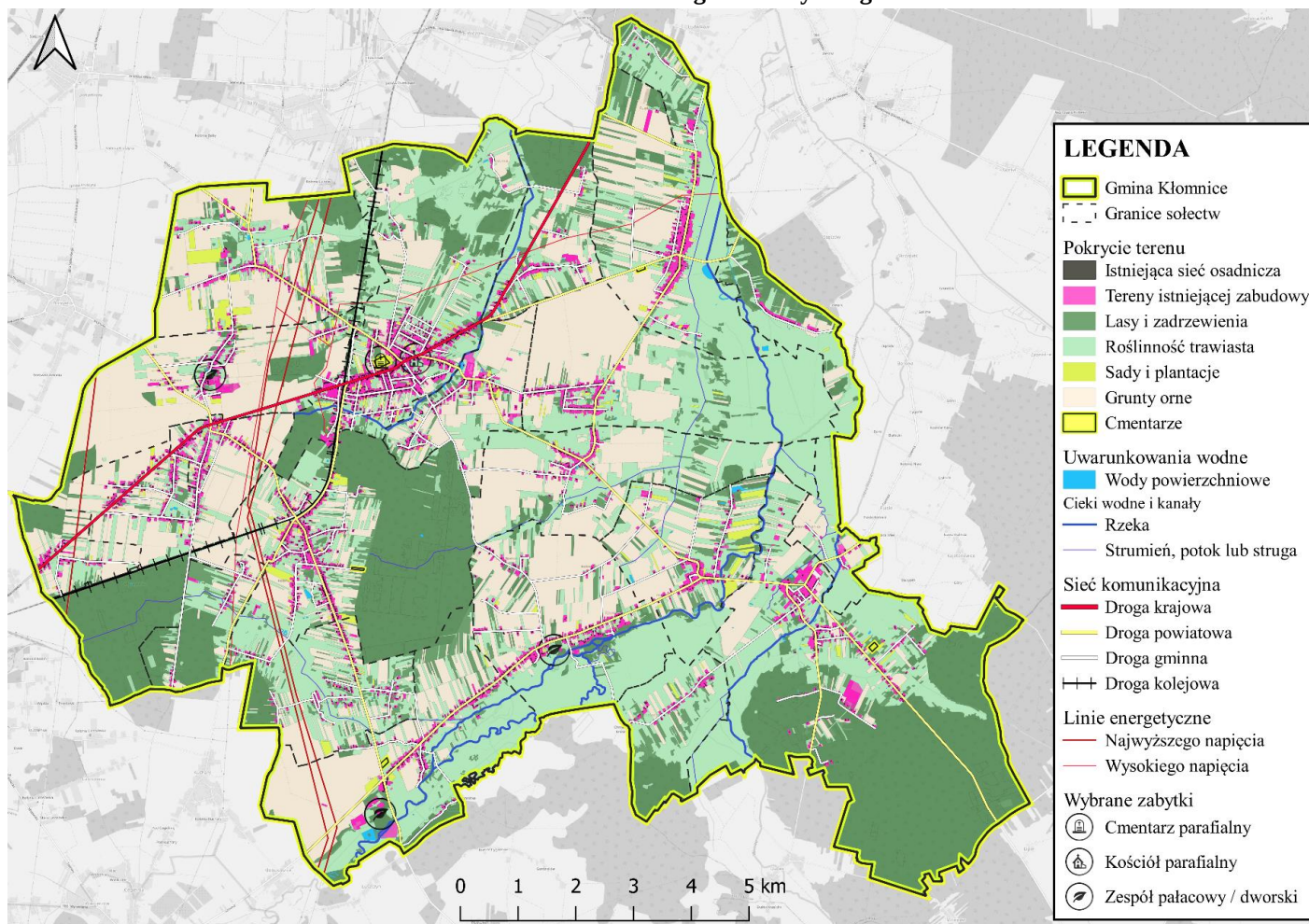
Gmina Kłomnice ze względu na swoje położenie posiada potencjał do rozwoju funkcji osiedleńczej, a występowanie urokliwego krajobrazu daje możliwości rozwoju w kierunku rekreacji. Dlatego główną aspiracją rozwojową gminy jest zapewnienie wysokiej jakości życia swoim mieszkańcom oraz stanie się miejscem, w którym ludzie chcą mieszkać i być aktywni zarówno w sferze społecznej, jak i gospodarczej. Realizacja tej aspiracji jest możliwa przy zachowaniu ładu przestrzennego, m.in.: poszanowania dla ochrony środowiska przyrodniczego oraz krajobrazu (rezerwa terenów zielonych/ niezabudowanych), ale także przez rozwój usług społecznych oraz stworzenie warunków do rozwoju osobistego mieszkańców gminy oraz rozwoju gospodarczego.

Polityka przestrzenna oparta na zasadzie zrównoważonego rozwoju Gminy Kłomnice przez właściwe przeznaczenie i użytkowanie terenu dla prawidłowego, efektywnego funkcjonowania systemu społeczno-gospodarczego obszaru, jest jednym z kluczowych wyzwań strategicznych jakie stoją przed gminą w najbliższych latach. Interwencja polityki przestrzennej ukierunkowana będzie na zwiększenie integracji przestrzennej, społecznej i gospodarczej, zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej, rozwój rynku pracy poprzez wspomaganie przedsiębiorczości oraz rozwój funkcji gospodarczych o ponadlokalnym obszarze oddziaływania. Ważnym aspektem tworzenia miejsca atrakcyjnego do zamieszkania będzie rozwijanie oferty wysokiej jakości usług publicznych świadczonych na obszarze, w tym szczególnie w Kłomnicach, gdyż miejscowość ta stanowi centrum i ośrodek wzrostu dla całego obszaru gminy. Kłomnice są ośrodkiem rozwojowym, ważnym dla otaczających go terenów, dlatego istotne jest wzmacnianie potencjału tej miejscowości i rozwijanie funkcji centrotwórczych. Jednym z najsilniejszych atrybutów jakości życia jest dostępność do szeroko rozumianej infrastruktury komunalnej, w tym technicznej, dlatego też działania i projekty strategiczne są w niniejszej Strategii mocno akcentowane. Ważnym elementem rozwoju tego obszaru jest wspieranie aktywności i integracji mieszkańców. Tworzenie wysokiej jakości przestrzeni publicznych zawierających komponenty rekreacyjne jest istotnym elementem dla rozwoju Gminy Kłomnice, wpływającym na jego atrakcyjność nie tylko dla mieszkańców gminy, ale także dla mieszkańców pobliskich ośrodków miejskich, dlatego też ważne jest, aby takie przestrzenie kształtowane były na terenie gminy, przy jednoczesnym zachowaniu różnorodnych walorów historycznych i przyrodniczych.

Gmina Kłomnice jak większość gmin w powiecie częstochowskim boryka się z problemem niedostatecznej jakości powietrza, szczególnie w sezonie grzewczym, za sprawą dużej emisji CO₂ i pyłów PM₁₀ oraz PM_{2,5} poprzez spalanie węgla i paliw węglopochodnych w piecach budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej. Alternatywą dla paliw stałych jest paliwo gazowe i rozbudowa sieci gazowniczej, która obecnie swoim zasięgiem obejmuje miejscowości: Kłomnice, Michałów Rudnicki i Chorzenice. Należy podkreślić, że stopień zgazyfikowania gminy jest wciąż niewystarczający. Aby zapobiec nadmiernemu zanieczyszczeniu powietrza, należy propagować odnawialne źródła energii, tj. instalacje fotowoltaiczne, pompy ciepła.

Na mapie 6 przedstawiono uwarunkowania Gminy Kłomnice z wyszczególnieniem sieci osadniczej, sieci komunikacyjnej, pokrycia terenu, sieci wodnej oraz wybranych elementów dziedzictwa kulturowego i historycznego.

Mapa 6 Gmina Kłomnice – uwarunkowania: sieć osadnicza, sieć komunikacyjna, pokrycie terenu, sieć wodna, wybrane elementy dziedzictwa kulturowego i historycznego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ogólnodostępnych danych i portalów mapowych

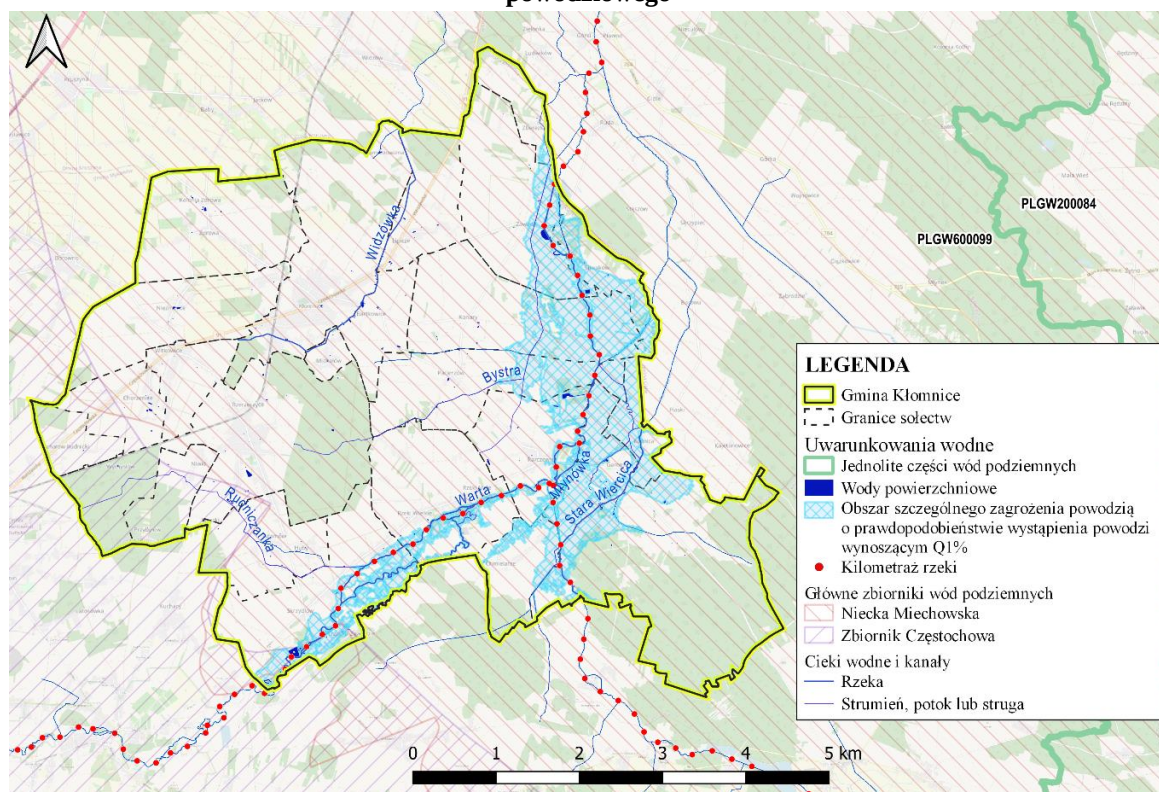
Gmina Kłomnice jest położona w obszarze dorzecza rzeki Odry, w regionie wodnym rzeki Warty. Obszar gminy odwadnia sieć rzeczna: Warta od zb. Poraj do Rudniczanki, Rudniczanka, Wiercica, Pijawka, Warta od Rudniczanki do Widzówki, Widzówka, Bystra oraz Kanał Warty ze Starą Wiercią i Kanałem Lodowym. W granicach gminy, oprócz wód płynących, występują wody powierzchniowe stojące – liczne zbiorniki wodne na ciekach wodnych lub stawy – pełniące funkcje melioracyjne, hodowlane, rekreacyjne.

Według mapy hydrologicznej Polski, teren Gminy Kłomnice należy do jednostki hydrogeologicznej Region Nidziański z głównym poziomem wodonośnym szczelinowo-krasowym kredy górnej, połączonym z poziomem czwartorzędowym. Gmina położona jest w środkowej części JCWPd nr 99 (kod: GW6000999). Stan ilościowy i chemiczny wód podziemnych jest oceniany jako dobry, niezagrożony. Gmina Kłomnice jest położona w granicach dwóch Głównych Zbiorników Wód Podziemnych – GZWP nr 326 Częstochowa (E) i GZWP 408 Niecka Miechowska (NW).

Gmina Kłomnice eksploatuje ujęcia z górnokredowego poziomu wodonośnego w obrębie użytkowego GZWP nr 408 Niecka Miechowska (NW). Pobór wody następuje studniami głębinowymi zlokalizowanymi w miejscowościach: Witkowiec, Kłomnice, Garnek oraz Zdrowa. Położenie Gminy Kłomnice w strukturach geologicznych i hydrogeologicznych stwarza korzystne warunki dla poboru wód podziemnych. Udokumentowane zasoby wód podziemnych w pełni zaspokajają istniejące i perspektywiczne potrzeby gminy w wodę pitną i przemysłową.

Biorąc pod uwagę zagrożenie powodziowe, na terenie Gminy Kłomnice stwierdzono obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie – czyli wynoszące raz na 100 lat (Q1%). Obszary te położone są wzdłuż dolin rzecznych rzek Warty i Wiercicy (mapa 7). Obszary położone w dolinach rzek w granicach gminy stanowią obszar o największej powierzchni występujących zagrożeń powodziowych w północnej części województwa śląskiego. Obejmują one w większości niezbudowane grunty rolne, tereny zadrzewione lub tereny leśne, a także tereny zabudowane o funkcjach: produkcyjnej, usługowej, mieszkaniowej lub zagrodowej. W granicach Gminy Kłomnice występuje wysokie ryzyko powodziowe, ze względu na powierzchnię terenów zajętych przez wody powodziowe i prawdopodobieństwo długiego utrzymywania się wód powodziowych. Jak wynika z map ryzyka powodziowego, na większości obszarów występuje zagrożenia wodami powodziowymi o bardzo niskiej lub niskiej głębokości i o małej szybkości przepływu wód. W *Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry*, Gmina Kłomnice nie została określona jako obszar o najwyższym, bardzo wysokim i wysokim poziomie ryzyka powodziowego (biorąc pod uwagę kryteria – stopień występowania zintegrowanego ryzyka powodziowego, zagrożenia zdrowia i życia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego i prowadzenia działalności gospodarczej). W granicach Gminy Kłomnice nie występują wały przeciwpowodziowe i obszary narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wałów przeciwpowodziowych. Na głównych ciekach wodnych zlokalizowane są obiekty oddziałujące na przepływy wód w ciekach, w tym obiekty hydrotechniczne (jazy, śluzy, progi), małe elektrownie wodne i obiekty mostowe.

Mapa 7 Gmina Kłomnice – uwarunkowania, położenie gminy względem JCWPd i obszarów zagrożenia powodziowego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Centralnej Bazy Danych Geologicznych i Hydroportalu, isok.gov.pl

Ustalenia i rekomendacje dla kształtowania polityki przestrzennej Gminy Kłomnice na najbliższe lata to m.in.:

- Ochrona środowiska naturalnego – ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych, w tym ochrona pasa terenu wzdłuż Warty i Wiercicy jako obszar ustanawiania prawnych form ochrony przyrody dla obszarów i obiektów cennych przyrodniczo, w tym korytarzy ekologicznych.
- Ochrona zasobów wód powierzchniowych i podziemnych, ze szczególnym uwzględnieniem wód przeznaczonych dla zaopatrzenia mieszkańców i regionu.
- Uwzględnienie przy zagospodarowaniu terenów ograniczeń związanych z położeniem na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią oraz na terenach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi.
- Realizacja przedsięwzięć infrastrukturalnych wzmacniających bezpieczeństwo przeciwpowodziowe.
- Ochrona gleb o najwyższej bonitacji przed przeznaczeniem na cele niezwiązane z produkcją rolną oraz ochrona gleb przed zanieczyszczeniem.
- Kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej na obszarach o wysokim potencjale glebowym.
- Podniesienie poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój i modernizację bazy usług publicznych, bazy rekreacyjnej oraz infrastruktury przeciwpowodziowej.

- Zapobieganie procesom suburbanizacji i rozpraszania zabudowy, powodującym degradację otwartych terenów wiejskich przydatnych dla rolnictwa przez intensyfikację użytkowania terenów zainwestowanych.
- Ochrona terenów rolnych i leśnych, terenów położonych wzdłuż cieków wodnych i jezior oraz obszarów na przebiegu zielonych korytarzy ekologicznych przed zabudową (wyjątkiem mogą być obiekty gospodarcze związane z gospodarką rolną lub leśną, niezbędne obiekty infrastruktury i urządzenia związane z regulacją i retencją wód oraz wyspecjalizowane urządzenia obsługi turystyki).
- Rozwój powiązań komunikacyjnych drogowych i kolejowych, poprawiający wewnętrzną i zewnętrzną dostępność obszaru.
- Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej przy uwzględnieniu integralności wewnętrznej obszaru oraz powiązań ponadlokalnych, służących wzmocnieniu konkurencyjności i spójności regionu.
- Rozwój przedsiębiorczości, innowacyjności gospodarczej i transferu technologii poprzez powstawanie inkubatorów przedsiębiorczości.
- Wyznaczenie terenów przeznaczonych dla rozwoju różnego rodzaju działalności gospodarczej jako terenów ofertowych (dla rozwoju funkcji produkcyjnej, usługowej, rolniczej oraz zabudowy rekreacyjnej związanej z rolnictwem) – poza terenami zabudowy mieszkaniowej, w szczególności w oparciu o istniejący układ dróg ponadlokalnych (drogi krajowe i powiatowe).
- Kreowanie warunków zmierzających do poprawy jakości życia lokalnej społeczności – wszystkich mieszkańców gminy.
- Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni wiejskiej poprzez planowanie i wspieranie projektów mających na celu urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku.
- Rozwój funkcji mieszkaniowej opartej o istniejący układ drogowy i tereny już uzbrojone lub przewidziane do uzbrojenia (w sposób uwzględniający możliwości budżetowe gminy).
- Promocja ładu przestrzennego oraz budowa świadomości społecznej na temat kosztów i skutków rozpraszania zabudowy.
- Rewitalizacja zdegradowanych obszarów zabudowy mieszkaniowej.
- Utrzymanie ciągłości kulturowej poprzez zachowanie tożsamości kulturowo-krajobrazowej z zachowaniem identyfikatorów krajobrazu charakterystycznych dla danego obszaru wraz z ich adaptacją do nowych funkcji.
- Kreowanie przestrzeni publicznych umożliwiających wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców i integrację społeczności lokalnych oraz ich wyposażanie w odpowiednią infrastrukturę.
- Rozwijanie i podnoszenie jakości usług wspierających funkcjonowanie: osób starszych, osób z dysfunkcjami oraz rodzin (opieka nad dziećmi).
- Eliminacja barier urbanistycznych i architektonicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami.

- Wyznaczenie odpowiednio oznakowanych szlaków drogowych (tras widokowych) i budowa miejsc zatrzymania w obszarach atrakcyjnych krajobrazowo, a także rozwój szlaków i infrastruktury uprawiania turystyki pieszej i rowerowej.
- Budowanie poczucia lokalnej tożsamości, pozytywnej identyfikacji i dumy z miejsca zamieszkania, oparte na wspólnym systemie wartości i zasobach kulturowych.
- Rozwój energetyki rozproszonej opartej na odnawialnych źródłach energii.
- Integrowanie sieci przesyłowej i dystrybucyjnej dla potrzeb odbioru energii ze źródeł odnawialnych.

Wskazane rekomendacje dla realizacji polityki przestrzennej Gminy Kłomnice realizowane są m.in. poprzez działania oraz projekty strategiczne wskazane w niniejszej *Strategii Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030*.

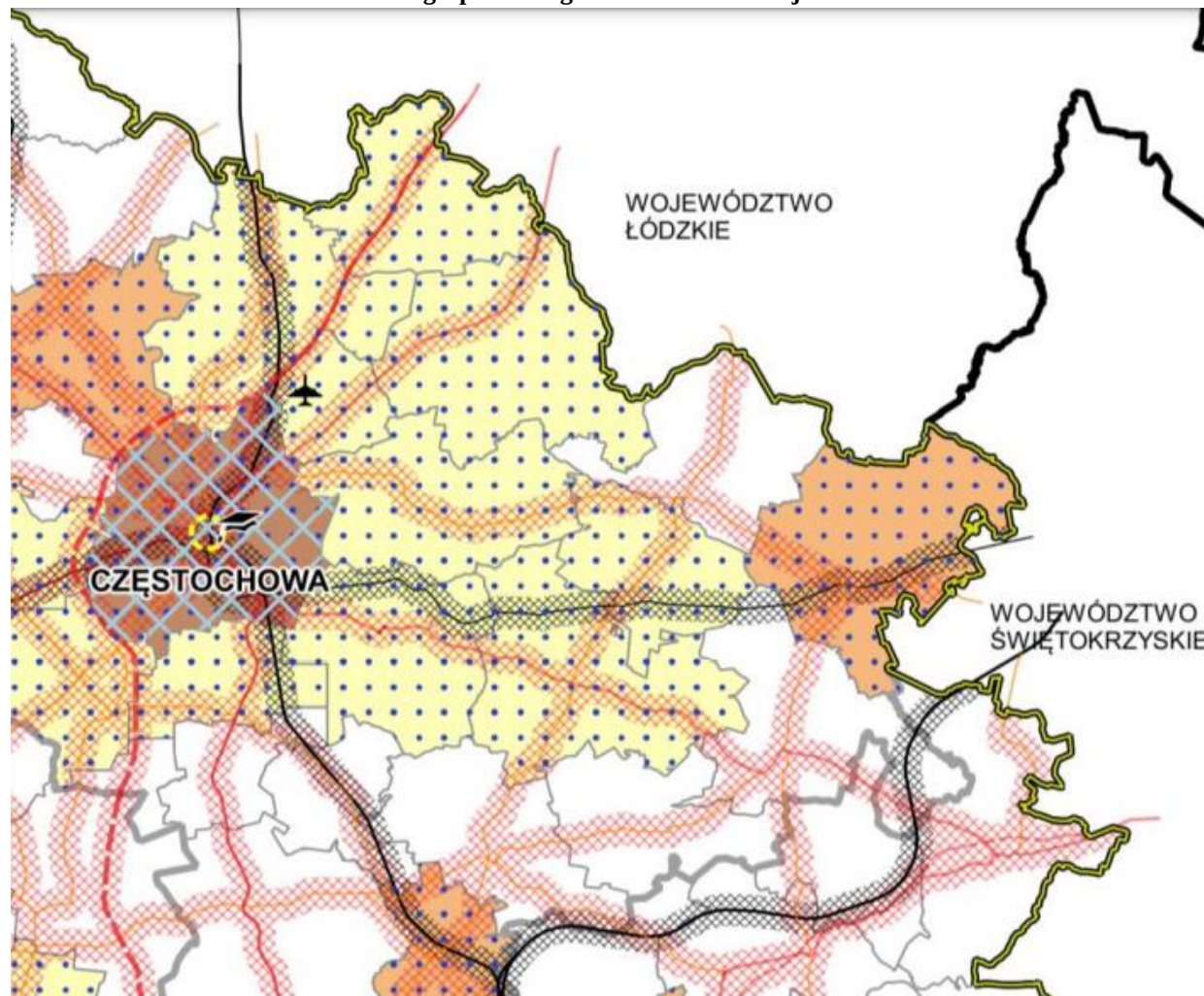
Należy pamiętać, że do instrumentów wdrażania polityki przestrzennej należy studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (SUiKZP), które jest dokumentem określającym politykę przestrzenną i kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy, uwzględniające uwarunkowania (czyli czynniki i ograniczenia) rozwoju przestrzennego. Obecnie jednak planuje się gruntowną reformę obowiązującego od prawie 19 lat systemu planowania przestrzennego. Jednym z najważniejszych rozwiązań reformy systemu planowania i zagospodarowania przestrzennego będzie uchylene przepisów upoważniających do wydawania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy – rolę studium w zakresie określenia ram polityki przestrzennej ma spełniać strategia rozwoju gminy. Ogólny kierunek polityki przestrzennej przyjęty w strategii będzie podlegał doprecyzowaniu i przełożeniu na konkretne normy dotyczące zagospodarowania przestrzennego w planie ogólnym (schemat zagospodarowania przestrzeni), a następnie w ramach rozstrzygnięć podejmowanych w planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy. Gmina Kłomnice posiada Studium [SUiKPZ] przyjęte Uchwałą nr 307.XLI.2018 Rady Gminy Kłomnice z dnia 23 marca 2018 r. Na przestrzeni lat obowiązywania, Studium było zmieniane celem dostosowania jego zapisów do aktualnych potrzeb w zakresie przeznaczenia terenu. Obecnie gmina pracuje nad wprowadzeniem kolejnych zmian w Studium, termin aktualizacji dokumentu planowany jest na koniec 2023 r.

Gmina Kłomnice posiada Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego – to podstawowy dokument regulujący przeznaczenie terenu, warunki jego zabudowy i zagospodarowania (podstawowe narzędzie polityki przestrzennej gminy). Udział powierzchni objętej miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego w powierzchni gminy ogółem wynosi 99,5%. Wysoki stopień pokrycia powierzchni gminy MPZP świadczy o świadomym podejściu lokalnych władz do planowania przestrzeni. Praktycznie cały obszar gminy objęty jest obowiązującymi planami miejscowymi – z wyjątkiem pojedynczych, niewielkich powierzchniowo terenów położonych w granicach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej przedstawia długookresową strategiczną wizję rozwoju gminy. Wynika on z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb i potencjału gminy z uwzględnieniem jej specyfiki i zróżnicowania.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy została przedstawiona za pomocą map uwarunkowań oraz modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej (rysunki 3–12 oraz mapa 8).

Rysunek 3 Fragment mapy *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+*: Ustalenia Planu – Cel 1 Nowoczesna gospodarka – promocja gospodarczego wzrostu i innowacji

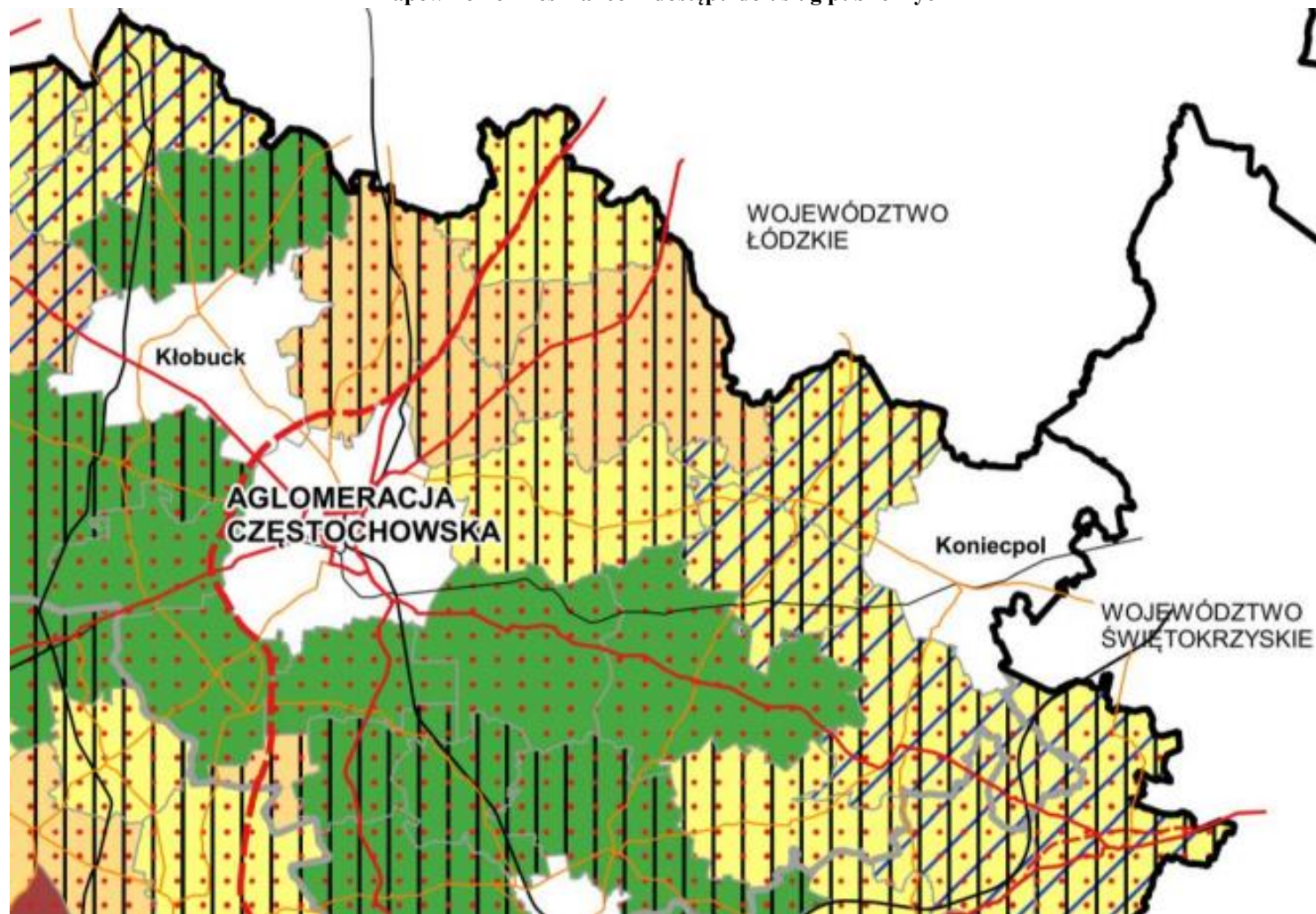
Załącznik do Uchwały Nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r., str. 77

Rysunek 4 Legenda do treści mapy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+: Ustalenia Planu – Cel 1 Nowoczesna gospodarka – promocja gospodarczego wzrostu i innowacji

PLAN 2020+ Ustalenia Planu	CEL 1. NOWOCZESNA GOSPODARKA - PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU I INNOWACJI
Oznaczenia podstawowe granica państwa granice województw granice subregionów granice gmin autostrady autostrady (proj.) drogi ekspresowe drogi ekspresowe (proj.) drogi krajowe drogi krajowe (proj.) Drogową Trasą Średnicową Drogową Trasą Średnicową (proj.) drogi wojewódzkie drogi wojewódzkie (proj.) linie kolejowe międzynarodowe wg umów AGC, AGTC główne trasy kolejowe Metropolia Gómośląska oraz Aglomeracje Bielska, Częstochowska i Rybnicka miejskie obszary funkcjonalne lokalne ośrodki rozwoju sąsiednie miasto metropolitalne sąsiednie miasta wojewódzkie lotniska lokalne i lądowiska multimodalne centra logistyczne	Kierunek 1.1: Tworzenie warunków przestrzennych rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjności gospodarczej i transferu technologii: obszary rozwijania centrów zaawansowanych technologii w powiązaniu z infrastrukturą naukowo-badawczą; obszary rozwijania parków naukowych i technologicznych w oparciu o istniejące ośrodki akademickie; obszary rozwijania specjalnych stref ekonomicznych w miejskich obszarach funkcjonalnych i lokalnych ośrodkach rozwoju, w szczególności w korytarzach transportowych wzdłuż S1, S52, A1, DTŚ; obszary rozwijania inkubatorów przedsiębiorczości przede wszystkim w obszarach występowania kumulacji problemów społeczno-gospodarczych; obszary rozwijania parków przemysłowych poza obszarami śródmiejskimi na obszarach poprzemysłowych; obszary rozwijania przemysłów kreatywnych oraz przemysłów kultury w Metropolii Gómośląskiej i Aglomeracjach Bielskiej, Częstochowskiej i Rybnickiej; obszary wspierania infrastruktury sektora naukowo-badawczego przede wszystkim w zakresie inteligentnych specjalizacji, wsparcie rozwoju instytucji Otoczenia Biznesu (IOB); obszary rozwijania i absorpcji innowacji z wykorzystaniem lokalnych potencjałów w kreowaniu nowych i tradycyjnych gałęzi przemysłu i usług Kierunek 1.2: Wzmocnienie funkcji metropolitalnych ośrodka wojewódzkiego oraz wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych ośrodków regionalnych: obszary wspierania rozwoju usług publicznych wyższego rzędu w obszarach śródmiejskich; obszary modernizowania i rozwijania infrastruktury usług kultury wyższego rzędu w obszarach śródmiejskich; obszary modernizowania i rozwijania infrastruktury usług szkolnictwa wyższego; obszary wzmocnienia i ekspozycji funkcji symbolicznych - modernizacja i rozwijanie infrastruktury turystycznej: kulturowej, przemysłowej, pielgrzymkowej, biznesowej, kongresowej oraz wystawienniczo – targowej, tworzenie markowych produktów turystycznych; obszary tworzenia atrakcyjnych przestrzeni publicznych i terenów mieszkaniowych o wysokiej jakości architektury. Kierunek 1.3: Poprawa dostępności wewnętrznej regionu: obszary kształtowania systemu powiązań wewnętrznych opartych na ciągach dróg krajowych i wojewódzkich; obszary kształtowania systemu powiązań wewnętrznych opartych na rozbudowie i modernizacji infrastruktury kolejowej; rozwijanie lotnisk lokalnych i lądowisk; obszary wspierania zintegrowanego systemu transportu multimodalnego; obszary rozwijania i integrowania systemów transportu publicznego w obrębie miejskich obszarów funkcjonalnych i pomiędzy nimi; obszary rozwijania niskoemisyjnego transportu publicznego; obszary tworzenia centrów przesiadkowych, w tym budowa systemów „Park and Ride”, „Park and Bike” i „Park and Walk”, w pobliżu głównych węzłów i ciągów komunikacyjnych; obszar rozwijania i tworzenia zintegrowanego systemu szlaków i infrastruktury rowerowej, w tym z wykorzystaniem nieczynnych szlaków kolejowych; obszar zapewnienia dostępu do usług w zakresie gospodarki wodociągowo-kanalizacyjnej, odpadami, zaopatrzenia w energię elektryczną i gazową oraz systemów teleinformatycznych poprzez budowanie, modernizowanie i integrowanie systemów infrastruktury technicznej.

Źródło: Załącznik do Uchwały Nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r., str. 76

Rysunek 5 Fragment mapy *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+*: Ustalenia Planu – Cel 2 Szanse rozwojowe mieszkańców – zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług publicznych

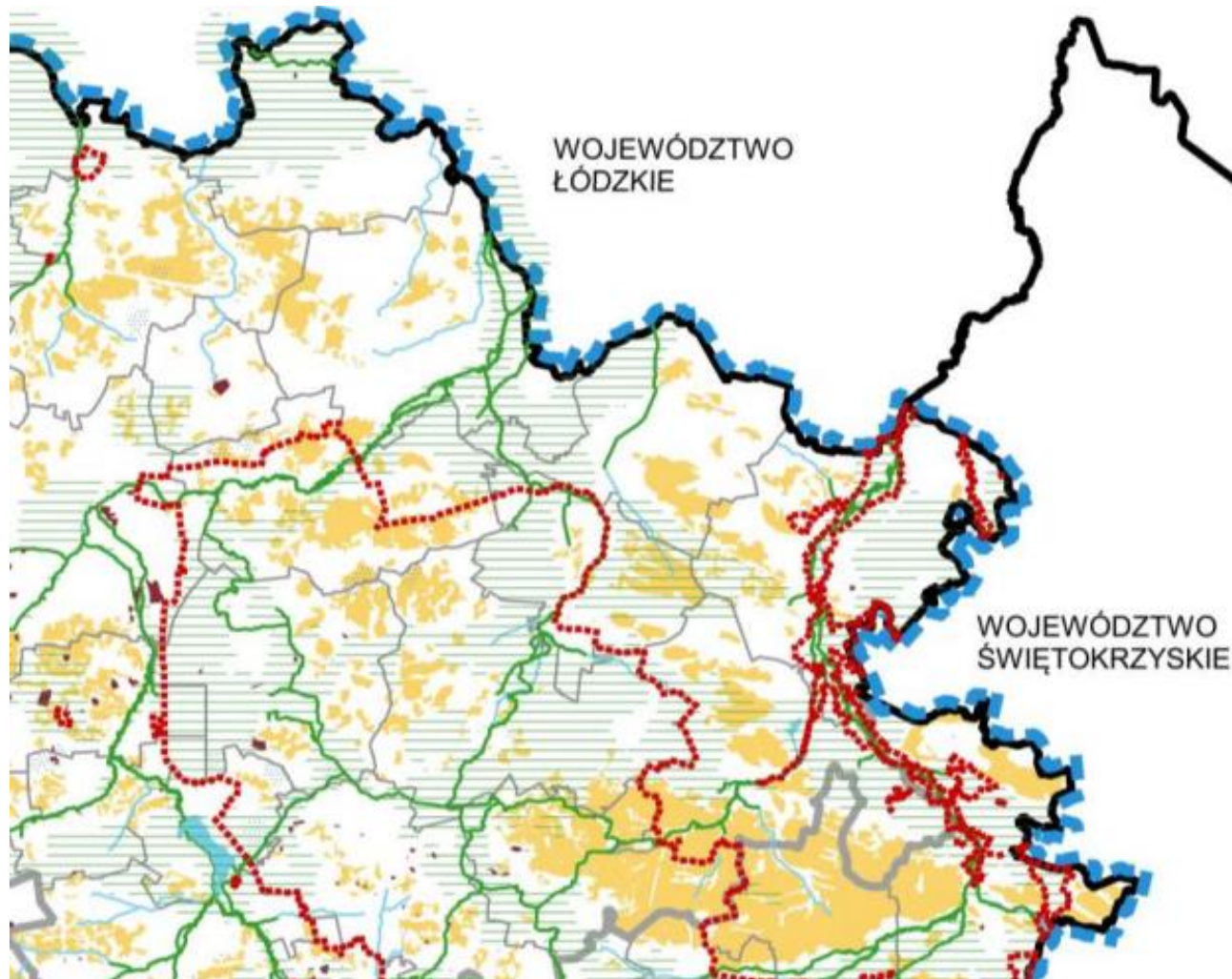
Źródło: Załącznik do Uchwały Nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r., str. 83

Rysunek 6 Legenda do treści mapy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+: Ustalenia Planu – Cel 2 Szanse rozwojowe mieszkańców – zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług publicznych

PLAN 2020+ Ustalenia Planu	CEL 2. SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH
Oznaczenia podstawowe	Kierunek 2.1: Rozwój obszarów objętych procesami dyfuzji rozwoju z wykorzystaniem ich wewnętrznych potencjałów:
— granica państwa	obszary rozwijania i podnoszenia jakości usług wyższego i średniego rzędu z zakresu ochrony zdrowia i edukacji w gminach miejskich;
— granice województw	tereny rozwijania i podnoszenia jakości usług średniego rzędu z zakresu ochrony zdrowia i edukacji na obszarach uczestniczących w procesach rozwoju;
— granice subregionów	obszary rozwijania i podnoszenia jakości usług z zakresu kultury; obszary rozwijania sieci ośrodków kształcenia ustawicznego i dokształcania zawodowego (Innowacyjna struktura kształcenia i przekwalifikowania zorientowana na rynek pracy), wspieranie rozwoju instytucji doradczych;
— granice gmin	obszary rozwijania i podnoszenia jakości usług wspierających funkcjonowanie osób starszych i osób z dysfunkcjami;
— autostrady	obszary rozwijania i podnoszenia jakości usług wspierających funkcjonowanie rodziny (opieka nad dziećmi);
— autostrada (proj.)	obszary modernizowania i budowania urządzeń sportu, rekreacji, tworzenie warunków dla aktywnego i zdrowego stylu życia;
— drogi ekspresowe	obszary rozwijania usług z zakresu bezpieczeństwa publicznego, w tym realizacja działań w obszarze zarządzania kryzysowego.
— drogi ekspresowe (proj.)	Kierunek 2.2: Rozwój obszarów wymagających wsparcia procesów rozwojowych:
— drogi krajowe	tereny rozwijania usług podstawowych na obszarach cechujących się relatywnie dużą liczbą ludności (wysokim wskaźnikiem demograficznym);
— drogi krajowe (proj.)	tereny zwiększania dostępności transportowej do usług w obszarach wyludniających się o niskim wskaźniku demograficznym;
— Drogową Trasą Średnicową	obszary zapewnienia dostępu i poprawy jakości usług umożliwiających podnoszenie wiedzy, umiejętności i aktywizację mieszkańców;
— Drogową Trasą Średnicową (proj.)	obszary rozwijania i podnoszenia jakości usług wspierających funkcjonowanie osób starszych i osób z dysfunkcjami;
— drogi wojewódzkie	obszary rozwijania i podnoszenia jakości usług wspierających funkcjonowanie rodziny (opieka nad dziećmi).
— drogi wojewódzkie (proj.)	Kierunek 2.3: Poprawa wewnętrznej integracji regionu:
— linie kolejowe międzynarodowe wg umów AGC, AGTC	obszary zwiększania dostępności transportowej do obszarów miejskich;
— główne linie kolejowe	obszary rozwijania transportu zbiorowego ułatwiającego dostęp do obszarów miejskich;
— sąsiednie miasto metropolitalne	obszary wzmacniania powiązań komunikacyjnych obszarów peryferyjnych z ośrodkiem wojewódzkim;
— sąsiednie miasta wojewódzkie	obszary rozwijania dostępności do szlaków i infrastruktury rowerowej;
	obszary zapewniania dostępu do usług w zakresie gospodarki wodociągowo-kanalizacyjnej, odpadami, zaopatrzenia w energię elektryczną i gazową, oraz systemów teleinformatycznych poprzez budowanie, modernizowanie i integrowanie systemów infrastruktury technicznej.

Źródło: Załącznik do Uchwały Nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r., str. 82

Rysunek 7 Fragment mapy *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+*: Ustalenia Planu – Cel 3 Zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego (kierunek 1)

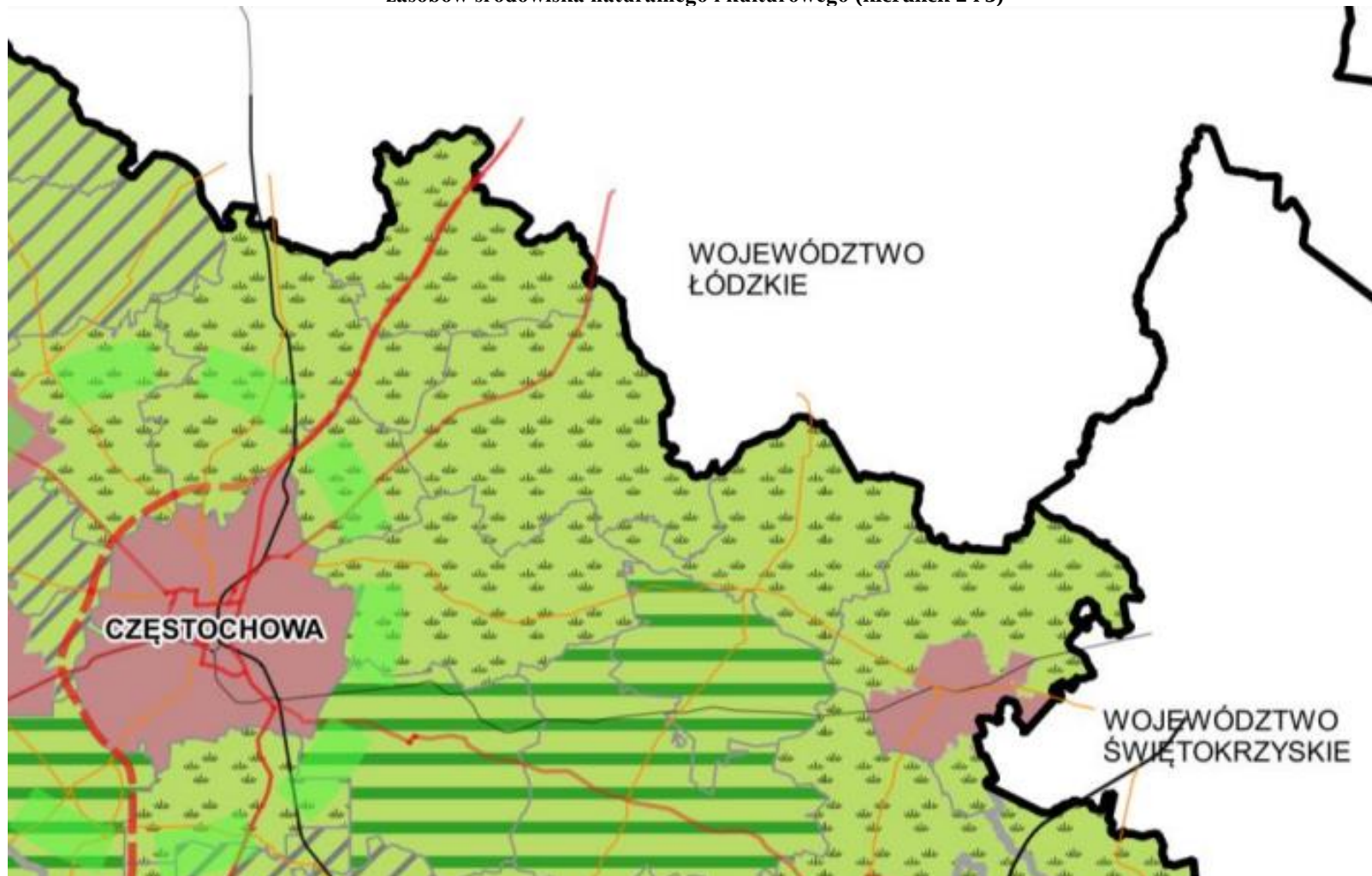
Źródło: Załącznik do Uchwały Nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r., str. 90

Rysunek 8 Legenda do treści mapy *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+*: Ustalenia Planu – Cel 3 Zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego (kierunek 1)

PLAN 2020+ Ustalenia Planu		CEL 3. PRZESTRZEŃ - ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO (kierunek 1)
Oznaczenia podstawowe		Kierunek 3.1: Ochrona zasobów środowiska:
 granica państwa		 utrzymywanie istniejących obszarów i obiektów objętych prawnymi formami ochrony przyrody i krajobrazu oraz zapewnianie ich integralności;
 granice województw		 ustanawianie prawnych form ochrony przyrody dla obszarów i obiektów cennych przyrodniczo, w tym korytarzy ekologicznych;
 granice subregionów		 kształtowanie ciągłości systemu obszarów chronionych oraz regionalnej sieci powiązań przyrodniczych, z uwzględnieniem korytarzy ekologicznych łączących biocentra oraz obszary zasilania systemu przyrodniczego;
 granice gmin		ochrona zasobów wód powierzchniowych i podziemnych ze szczególnym uwzględnieniem wód przeznaczonych dla zaopatrzenia mieszkańców regionu;
 sąsiednie miasto metropolitalne		ochrona i kształtowanie terenów otwartych dla pełnienia funkcji środowiskowych i rekreacyjnych;
 sąsiednie miasta wojewódzkie		 ochrona dolin rzecznych oraz renaturalizowanie ich wybranych fragmentów, odbudowywanie stref ekotonowych poprzez odtwarzanie roślinności oraz ochrona właściwych stosunków wodnych na obszarach ekosystemów zależnych od wód, stanowiących siedliska cenne przyrodniczo;
 strefy ochrony uzdrowiskowej		utrzymywanie lub powiększanie powierzchni leśnej przy uwzględnieniu wytycznych dla zwiększania lesistości i kształtowania granicy rolno-leśnej oraz przeciwdziałanie fragmentacji zwartych kompleksów leśnych;
 rzeki		przeciwdziałanie skutkom suszy i powodzi poprzez zmniejszanie odpływu wód opadowych ze zlewni oraz wdrażanie różnych form retencji (m.in. technicznej i nietechnicznej);
 zbiorniki wodne		 rekultywacja terenów zdegradowanych, w tym likwidowanie nieczynnych składowisk odpadów niebezpiecznych stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi;
		 ochrona gleb o najwyższej bonitacji przed przeznaczeniem na cele niezwiązane z produkcją rolną oraz ogólna ochrona gleb przed zanieczyszczeniem;
		 dostosowanie sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu do potrzeb ochrony i przyszłego wykorzystania udokumentowanych złóż kopalin.

Źródło: Załącznik do Uchwały Nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r., str. 89

Rysunek 9 Fragment mapy *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+*: Ustalenia Planu – Cel 3 Zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego (kierunek 2 i 3)

Źródło: Załącznik do Uchwały Nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r., str. 93

Rysunek 10 Legenda do treści mapy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+: Ustalenia Planu – Cel 3 Zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego (kierunek 2 i 3)

PLAN 2020+ Ustalenia Planu	 CEL 3. PRZESTRZEŃ - ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO (kierunek 2 i 3)
Oznaczenia podstawowe granica państwa granice województw granice subregionów granice gmin autostrady autostrada (proj.) drogi ekspresowe drogi ekspresowe (proj.) drogi krajowe drogi krajowe (proj.) Drogowa Trasa Średnicowa Drogowa Trasa Średnicowa (proj.) drogi wojewódzkie drogi wojewódzkie (proj.) linie kolejowe międzynarodowe wg umów AGC, AGTC główne linie kolejowe sąsiednie miasto metropolitalne sąsiednie miasto wojewódzkie strefa ochronna radaru meteorologicznego Ramża strefa ochronna radaru meteorologicznego Brzuchania	Kierunek 3.2: Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach miejskich: - obszary kształtowania atrakcyjnych terenów mieszkaniowych o wysokiej jakości rozwiązań urbanistyczno-architektonicznych; - obszary kreowania przestrzeni publicznych umożliwiających wspólne spędzanie czasu i integrację społeczności lokalnych; - obszary zachowania tożsamości kulturowo-krajobrazowej, w tym zachowanie identyfikatorów krajobrazu, charakterystycznych dla danego obszaru wraz z ich adaptacją do nowych funkcji; obszary kształtowania terenów zieleni miejskiej pełniących funkcje rekreacyjne, zdrowotne, estetyczne i przyrodnicze; - obszary rewitalizacji zdegradowanej tkanki miejskiej; - obszary likwidowania i rekultywowania tzw. bomb ekologicznych tj. nieczynnych składowisk odpadów niebezpiecznych i skażonych terenów przemysłowych, stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi; - obszary rekultywacji, rewitalizacji i kształtowania terenów zdegradowanych (w tym przemysłowych, powojennych, pokolejowych) z wykorzystaniem ich na tereny o funkcjach komercyjnych i publicznych (ekologicznych, turystycznych, kulturowych, usługowych i społeczno-gospodarczych); - obszary gospodarowania wodami opadowymi ukierunkowane na spowolnienie odpływu ze zlewni (system mikro- i małej retencji). obszary kształtowania systemu zielonych pierścieni wokół miast w oparciu o lasy, parki regionalne i tereny otwarte; Kierunek 3.3: Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach wiejskich: tereny kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej na obszarach o wysokim potencjale glebowym; tereny wielofunkcyjnego rozwoju na obszarach o niskim potencjale glebowym przy zachowaniu walorów przyrodniczych i tradycyjnego krajobrazu rolniczego; tereny rozwijania rolnictwa ekologicznego, agroturystyki oraz przetwórstwa produktów lokalnych i tradycyjnych na obszarach o wysokim potencjale przyrodniczym; - obszary podnoszenia walorów przyrodniczych rolniczej przestrzeni produkcyjnej; - obszary zachowania tożsamości kulturowo-krajobrazowej, w tym zachowanie identyfikatorów krajobrazu, charakterystycznych dla danego obszaru wraz z ich adaptacją do nowych funkcji; - tereny rewitalizacji zdegradowanych obszarów zabudowy mieszkaniowej; obszary likwidowania i rekultywowania tzw. bomb ekologicznych tj. nieczynnych składowisk odpadów niebezpiecznych i skażonych terenów przemysłowych, stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi; - obszary rekultywacji, rewitalizacji i kształtowania terenów zdegradowanych (w tym przemysłowych, powojennych, pokolejowych) z wykorzystaniem ich na tereny o funkcjach komercyjnych i publicznych (ekologicznych, turystycznych, kulturowych, usługowych i społeczno-gospodarczych); - obszary kreowania przestrzeni publicznych umożliwiających wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców i integrację społeczności lokalnych oraz ich wyposażanie w odpowiednią infrastrukturę; - obszary rozwoju energetyki rozproszonej opartej na odnawialnych źródłach energii.

Źródło: Załącznik do Uchwały Nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r., str. 92

Rysunek 11 Fragment mapy *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+*: Ustalenia Planu – Cel 4 Relacje z otoczeniem – infrastrukturalne powiązania regionu

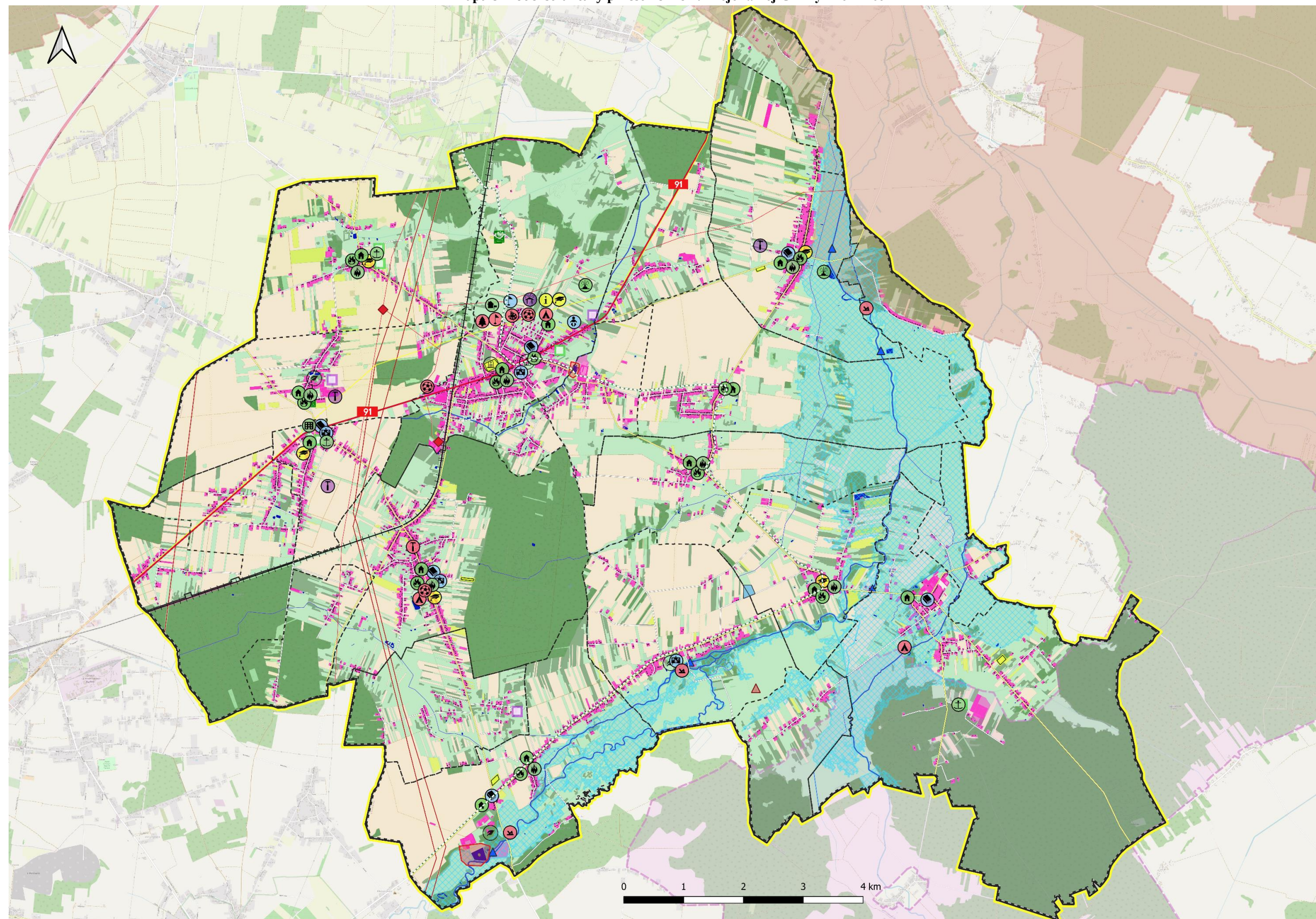
Źródło: Załącznik do Uchwały Nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r., str. 99

Rysunek 12 Legenda do treści mapy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+: Ustalenia Planu – Cel 4 Relacje z otoczeniem – infrastrukturalne powiązania regionu

PLAN 2020+ Ustalenia Planu	CEL 4. RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU
Oznaczenia podstawowe granica państwa granice województw granice subregionów granice gmin autostrada autostrada (proj.) A4 bis (proj.) drogi ekspresowe drogi ekspresowe (proj.) drogi krajowe drogi krajowe (proj.) Drogowa Trasa Średnicowa Drogowa Trasa Średnicowa (proj.) drogi wojewódzkie drogi wojewódzkie (proj.) linie kolejowe międzynarodowe wg umów AGC, AGTC główne linie kolejowe LHS Kolej Dużych Prędkości (proj.) projektowana/postulowana linia kolejowa do MPL "Katowice" w Pyrzowicach linia kolejowa 182 do MPL "Katowice" w Pyrzowicach gazociąg magistralne gazociąg (proj.) linie elektroenergetyczne 400kV linie elektroenergetyczne (proj.) rurociąg paliwowy rurociąg Boronów-Trzebinia (proj.) Odra port rzeczny lotniska lokalne i lądowiska MPL "Katowice" w Pyrzowicach lotniska poza województwem śląskim sąsiednie miasto metropolitalne sąsiednie miasta wojewódzkie	Kierunek 4.1: Rozwój ponadregionalnej i międzynarodowej infrastruktury transportowej: - kształtowanie systemu autostrad i dróg ekspresowych dla powiązania województwa z ośrodkami krajowymi i europejskimi; - budowa, przebudowa i remont dróg wojewódzkich i krajowych dla zwiększenia dostępności transportowej województwa; budowa i modernizacja dróg łączących autostrady z innymi drogami krajowymi i wojewódzkimi dla podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej województwa; - budowanie obwodnic w ciągach dróg krajowych i wojewódzkich dla wyprowadzania przejazdów tranzytowych poza tereny o gęstej zabudowie; - podnoszenie dostępności lotniczego transportu medycznego, w tym rozwój sieci szpitalnych oddziałów ratunkowych oraz sieci i lądowisk sanitarnych wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych; usprawnianie połączeń aglomeracji z portem lotniczym MPL "Katowice" w Pyrzowicach oraz portami lotniczymi regionów sąsiednich z uwzględnieniem transportu publicznego; - kształtowanie infrastruktury transportowej do przewozu ładunków niebezpiecznych wraz z lokalizacją parkingów strategicznych; budowanie i rozwijanie infrastruktury transportu lotniczego - rozwój MPL "Katowice" w Pyrzowicach; rozwijanie lotnisk lokalnych i lądowisk (w zakresie ruchu biznesowego, turystycznego, rekreacyjnego, ratunkowego, cargo, z wykorzystaniem do lotów dyspozycyjnych, ratowniczych, sportowych oraz pasażerskich przewozów okazjonalnych i biznesowych); budowanie i rozwijanie infrastruktury kolejowej AGC, modernizacja powiązań i dostosowanie ich do prędkości co najmniej 160 km/h dla ruchu pasażerskiego, w tym zwiększenie dostępności infrastruktury kolejowej dla pasażerów (nowe stacje i przystanki kolejowe); - budowanie i rozwijanie infrastruktury kolejowej AGTC, modernizacja powiązań i dostosowanie ich do prędkości co najmniej 120 km/h dla pociągów towarowych; budowanie i rozwijanie infrastruktury transportu wodnego - poprawa parametrów dróg wodnych; obszar rozwijania sieci multimodalnych centrów logistycznych; Kierunek 4.2: Rozwój ponadregionalnej i regionalnej infrastruktury technicznej: - zwiększanie udziału odnawialnych źródeł energii w produkcji energii w celu podnoszenia bezpieczeństwa energetycznego na poziomie regionalnym i krajowym; integrowanie sieci przesyłowej i dystrybucyjnej dla potrzeb odbioru energii ze źródeł odnawialnych; - tworzenie systemu zaopatrzenia transportu w paliwo ekologiczne; - budowanie zbiorników retencyjnych; rozwijanie, modernizowanie i integrowanie systemów przesyłowych; - rozwijanie inteligentnych sieci przesyłowych. Kierunek 4.3: Rozwijanie współpracy międzyregionalnej: - wzmacnianie sieci powiązań obszaru województwa z terenami bezpośrednio sąsiadującymi z ośrodkami krajowymi i europejskimi w zakresie nauki, kultury, sportu i turystyki; - tworzenie, rozwijanie i integrowanie szlaków turystycznych i pielgrzymkowych z wykorzystaniem dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego (np. rowerowych, pieszych, konnych, wodnych, kulturowych) obejmujących flagowe atrakcje turystyczne, w tym miejsca kultu zlokalizowane na terenie województwa śląskiego i obszarów sąsiednich; - rozwijanie infrastruktury w zakresie ochrony środowiska i zabezpieczania przed sytuacjami kryzysowymi (m.in. ochrona przeciwpowodziowa i przeciwdziałanie suszy, mała i mikroretencja wód); rozwijanie powiązań funkcjonalnych w układzie Euroregionu Śląsko-Krakowskiego w ramach realizacji porozumienia o współpracy między województwem śląskim i małopolskim, dotyczącego tworzenia Makroregionu Polski Południowej

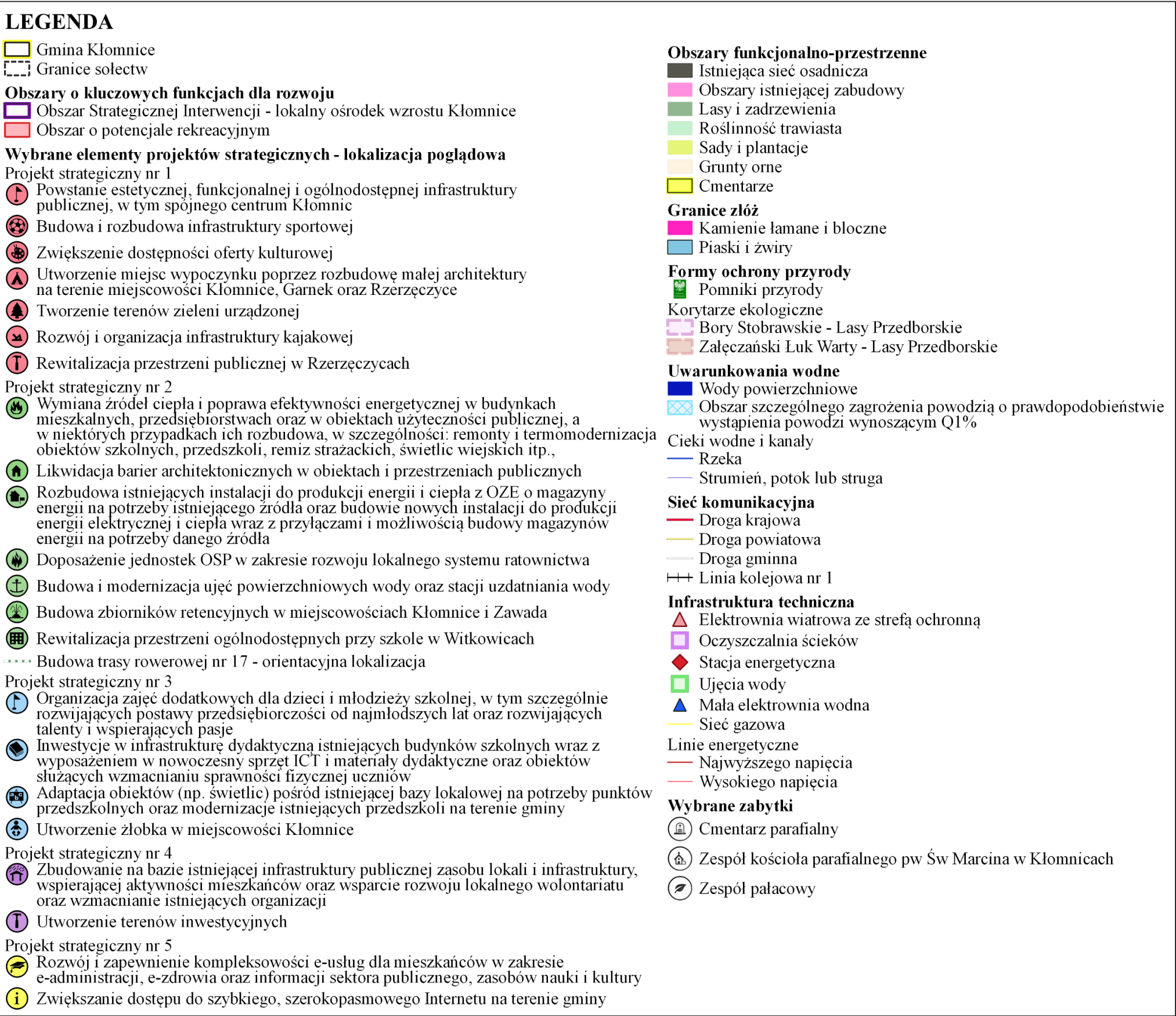
Źródło: Załącznik do Uchwały Nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r., str. 98

Mapa 8 Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej Gminy Kłomnice

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 13 Legenda do treści mapy: Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej Gminy Kłomnice

Źródło: Opracowanie własne

4.2. Obszary strategicznej interwencji wraz z zakresem planowanych działań

4.2.1. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa i inne ponadlokalne

Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) to określone obszary, na których zidentyfikowano bariery rozwojowe lub zasoby i potencjały istotne dla danego regionu.

Wśród OSI krajowych wyróżnionych w *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030* oraz uwzględnione w *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”*, istotne dla województwa śląskiego (mapy 9 i 10) są:

- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze (miasta powiększające dystans rozwojowy);
- obszary zagrożone trwałą marginalizacją;
- Śląsk.

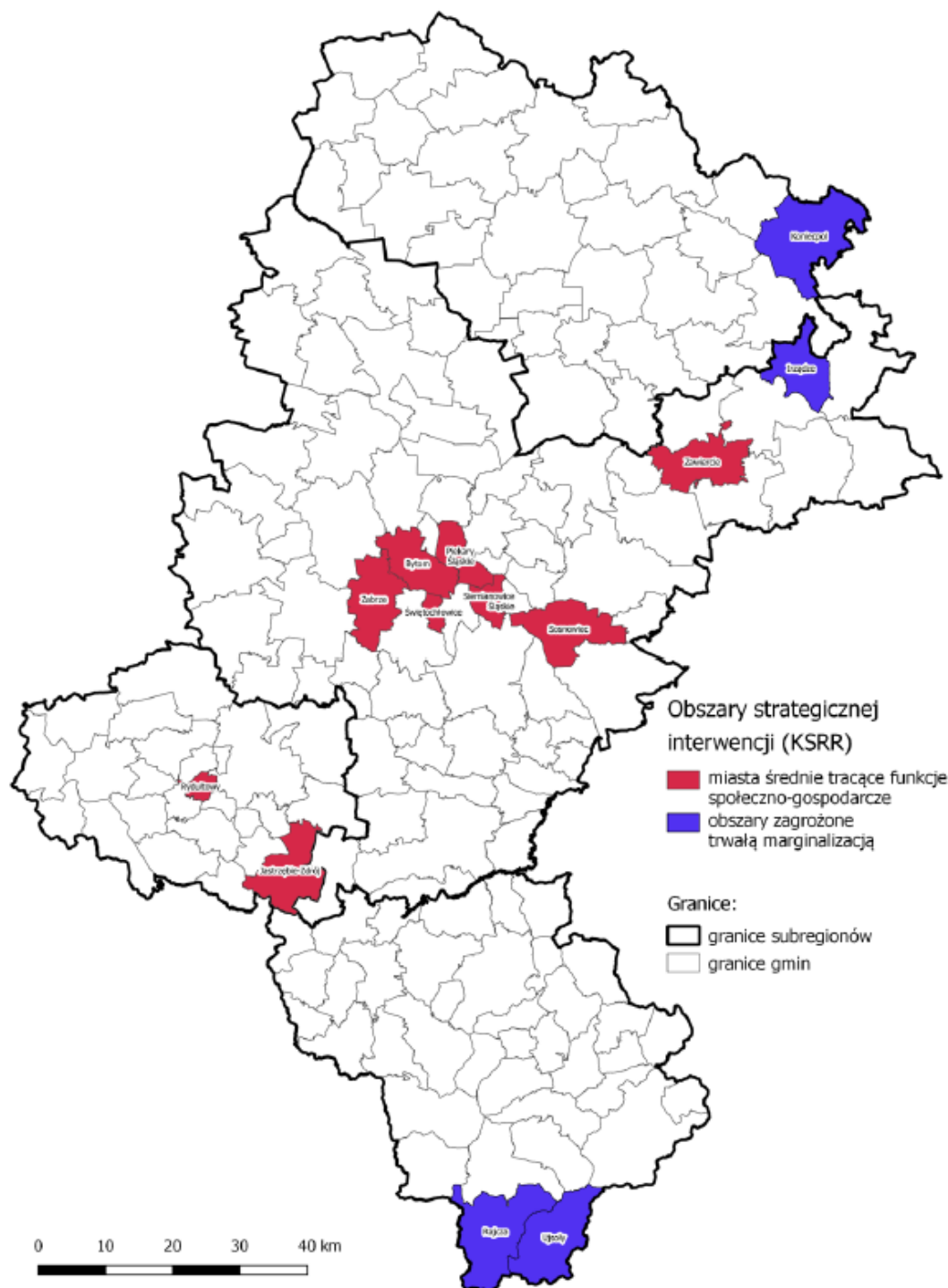
Gmina Kłomnice nie została zakwalifikowana do powyższych miast i obszarów.

W ramach *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie*¹⁹ na obszarze regionu wyznaczono:

- 1) Krajowe obszary strategicznej interwencji;
- 2) Regionalne obszary strategicznej interwencji – ujęcie funkcjonalne;
- 3) Regionalne obszary strategicznej interwencji – ujęcie tematyczne:
 - ❖ OSI konkurencyjne:
 - obszary cenne przyrodniczo,
 - ośrodki wzrostu.
 - ❖ OSI problemowe:
 - gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
 - gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza,
 - gminy w transformacji górniczej.

¹⁹ Załącznik do Uchwały nr VI/24/1/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 19 października 2020 r.

Mapa 9 Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze (miasta powiększające dystans rozwojowy) oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją, na których występuje kumulacja problemów w województwie śląskim, zgodnie z KSRR 2030

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie, str. 92

W ramach *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie* wyznaczono Obszary Strategicznej Interwencji w ujęciu funkcjonalnym z punktu widzenia organizacji procesów rozwojowych oraz podstawowych typów ośrodków osadniczych.

Pierwszy typ OSI w ujęciu funkcjonalnym tworzą tzw. subregiony. Zostały one zdefiniowane w pierwszej *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego* uchwalonej w dniu

25 września 2000 r. Gmina Kłomnice zlokalizowana jest w subregionie północnym. Dla subregionu północnego wyznaczono główne potencjały i wyzwania, które są tożsame ze zdiagnozowanymi uwarunkowaniami dla Gminy Kłomnice w części diagnostycznej niniejszego dokumentu.

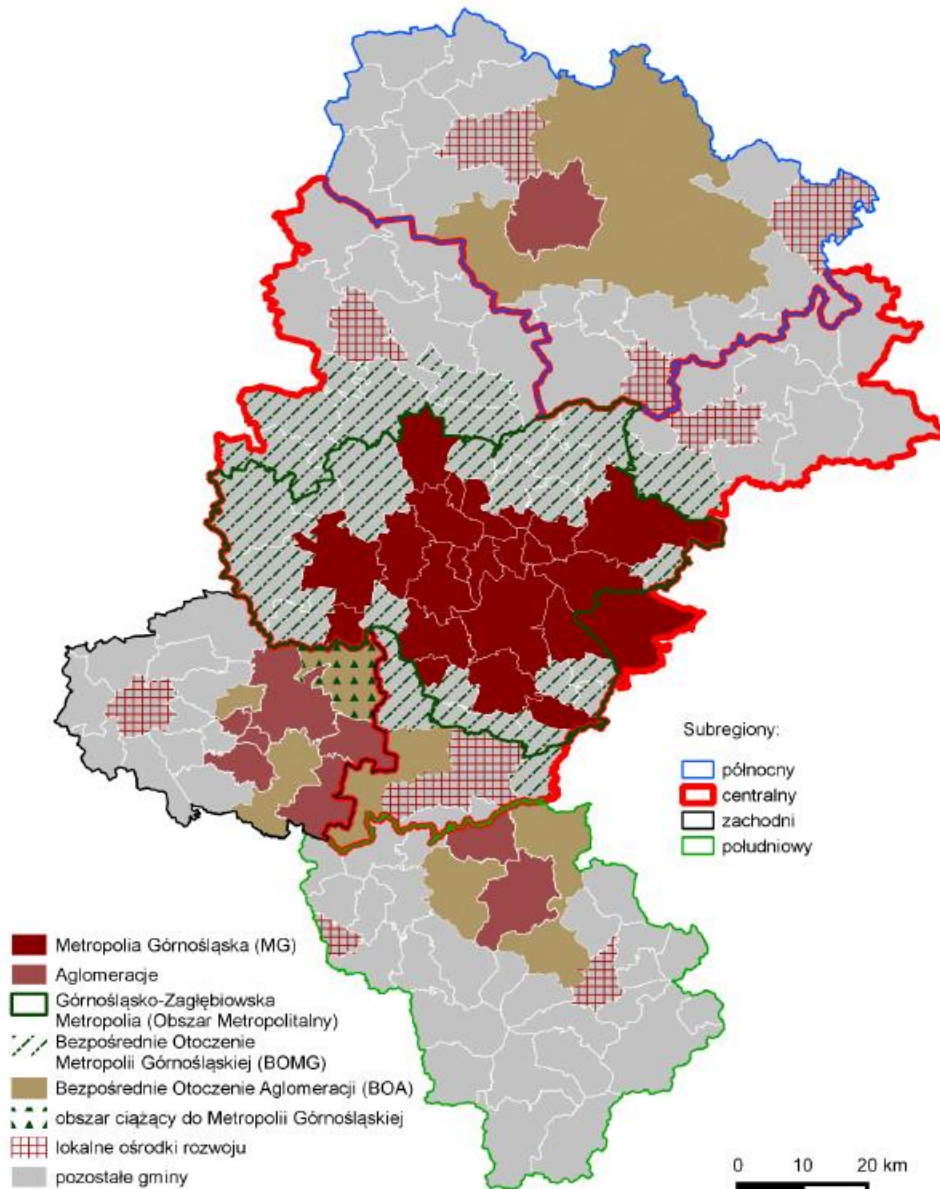
Potencjały subregionu północnego:

- Położenie na osi komunikacyjnej północ-południe; północna brama województwa śląskiego.
- Obszary o wysokich walorach środowiskowych i znacznym potencjale turystycznym.
- Zdywersyfikowana struktura gospodarcza i wysoki poziom przedsiębiorczości.
- Rozwinięte rolnictwo ekologiczne, przetwórstwo rolne, agroturystyka.
- Korzystne warunki inwestowania.

Główne wyzwania subregionu północnego:

- Wzmacnianie nowych specjalizacji gospodarczych, w tym podnoszących poziom innowacyjności gospodarki.
- Skuteczniejsze wykorzystywanie wyjątkowych potencjałów przyrodniczych i kulturowych w rozwoju produktów turystycznych, w tym rozwój infrastruktury turystycznej.
- Podniesienie jakości drogowych powiązań wewnętrznych i zewnętrznych, w tym również dróg pieszych i rowerowych.
- Przewycięzanie peryferyjnego położenia części obszarów wiejskich poprzez organizację zintegrowanego systemu transportu zbiorowego.
- Rozwój infrastruktury komunalnej na obszarach wiejskich i w małych miastach.

Mapa 10 Subregiony województwa i ich ośrodki centralne

Źródło: *Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie*, str. 97

Drugi typ OSI w ujęciu funkcjonalnym znajduje swoje odzwierciedlenie w podstawowych typach jednostek, tj.: obszarach wiejskich i miejskich. Gminę Kłomnice zalicza się do obszarów wiejskich. Zgodnie z zapisami *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie*: obszary wiejskie obejmują tereny wiejskie położone w gminach wiejskich oraz miejsko-wiejskich województwa śląskiego. Elementami wyróżniającymi te obszary jest duża powierzchnia użytków rolnych oraz znaczna liczba ludności utrzymującej się z pracy w rolnictwie. Rozwój terenów wiejskich w dużym stopniu opiera się również na agroturystyce, turystyce, rybactwie oraz pozarolniczych usługach dla społeczności lokalnej i turystów. Ponadto w regionie występują również gminy wiejskie, gdzie znaczny procent obszaru został zdegradowany i przekształcony wskutek eksploatacji górniczej. Wiele z terenów rolniczych utraciło swe funkcje poprzez ulokowanie na nich bądź w pobliżu działalności wydobywczej. Mieszkańcy tych gmin w głównej mierze utrzymują się z pracy w górnictwie bądź branżach okołógórnicznych, często też występuje dualność zawodowa. Tak

więc obszary te cechują się znacznym zróżnicowaniem funkcji, obejmującym zarówno funkcje rolnicze jak i pozarolnicze, co wynika ze specyfiki sieci osadniczej i profilu gospodarczego regionu. Z tego też względu są to w znacznej części obszary o funkcjach mieszanych i przejściowych, czyli takich, które tracą swój pierwotny charakter w wyniku procesów urbanizacyjnych, w tym postępującej suburbanizacji. W związku z tymi procesami, równoległe ze wsparciem utrzymania rolniczego charakteru i produkcji w tych obszarach, konieczna staje się poprawa możliwości zatrudnienia i mobilności zawodowej, stworzenie warunków do zwiększenia inwestycji okołorolniczych i pozarolniczych oraz rozbudowy lokalnej infrastruktury transportowej i poprawy funkcjonowania transportu zbiorowego, umożliwiającego dostęp do korzystania z usług publicznych wyższego rzędu. Ponadto niezbędne są działania aktywizujące społeczności wiejskie oraz ukierunkowane na poprawę jakości edukacji i kształcenia ustawicznego, zachowanie ich różnorodności i spuścizny kulturowej, zachowanie i kształtowanie krajobrazu, ochronę i wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego.

Od kilkunastu lat prężnie funkcjonują na obszarach wiejskich województwa śląskiego Lokalne Grupy Działania (LGD) oraz Lokalne Grupy Rybackie (LGR), które animują, kreują i wspierają potencjał poszczególnych sołectw i gmin. Działania LGD i LGR koncentrują się m.in. na integracji lokalnych społeczności, promowaniu turystyki, ekologicznym stylu życia, edukacji, wzmacnianiu potencjału lokalnego rynku pracy, rozwoju przedsiębiorczości społecznej i wolontariatu czy rewitalizacji. Stanowią one ważny element w procesie planowania i programowania rozwoju tych obszarów.

W kontekście obszarów strategicznej interwencji czy obszarów funkcjonalnych wyznaczanych na szczeblu ponadlokalnym, warto zwrócić uwagę, że Gmina Kłomnice razem z gminami: Dąbrowa Zielona, Kruszyna, Miedźno, Mykanów i Rędziny wchodzi w skład Stowarzyszenia „Razem na wyżyny”. Stowarzyszenie jest związkiem partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych wspólnie podejmujących działania na rzecz rozwoju obszaru, na którym funkcjonuje. Cały obszar jest spójny w aspekcie przestrzennym, ponieważ tworzy zwartą geograficznie przestrzeń. Każda para gmin wchodzących w skład LGD znajduje się w bezpośrednim lub przynajmniej w dalszym sąsiedztwie, a cały teren pozostaje w jednym obrysie. Na rysunku 14 przedstawiono granice obszaru LGD.

Rysunek 14 Granice Stowarzyszenia „Razem na wyżyny”

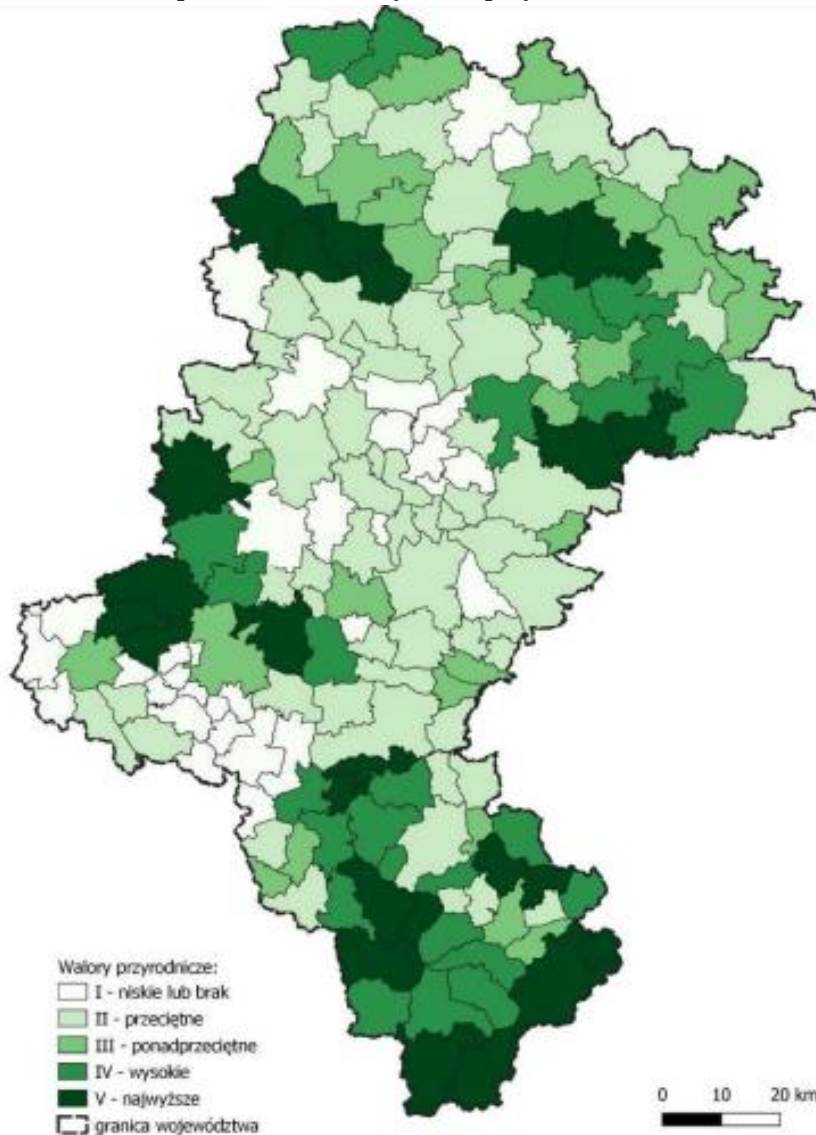

Źródło: Strona internetowa Stowarzyszenia „Razem na wyżyny”, razemnawyzyny.pl

W *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie* wyznaczono również obszary szczególnie ważne z punktu widzenia zidentyfikowanych wyzwań rozwojowych województwa tzw. Obszary Strategicznej Interwencji w ujęciu tematycznym (OSI). Obszary odpowiadają na najważniejsze problemy i potencjały zarysowane w diagnozie strategicznej województwa.

OSI – obszary cenne przyrodniczo, został wyznaczony w oparciu o udział scalonej powierzchni cennej przyrodniczo w powierzchni danej gminy. Kategoryzacja terenów cennych przyrodniczo została oparta o powierzchniowe formy ochrony przyrody (rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary Natura 2000, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe) oraz korytarze ekologiczne. Dobór powyższych kategorii opierał się na założeniu, że są to najważniejsze obszary dla zachowania walorów przyrodniczych regionu. O ile pierwsze chronione są prawem, o tyle drugie wymagają wzmocnienia odgrywanej roli w systemie przyrodniczym województwa i działań zabezpieczających przed dalszą degradacją i osłabianiem ich funkcjonalności. Wyzwaniem dla tego obszaru OSI jest ochrona różnorodności biologicznej i georóżnorodności, poprawa stosunków wodnych i ochrona siedlisk wodno-błotnych na obszarach chronionych oraz zwiększenie drożności korytarzy ekologicznych. Istotne będzie również programowanie i prowadzenie na tych terenach zrównoważonej polityki rozwoju, godzącej interesy ochrony przyrody z rozwojem gospodarczym tych obszarów, ukierunkowanym na wykorzystanie lokalnych potencjałów. Przyjęto skalę: I – „niskie lub brak” do V – „najwyższe walory przyrodnicze”. Gmina Kłomnice została zaliczona do typu II – jest obszar o przeciętnych walorach przyrodniczych (mapa 11).

Mapa 11 OSI – obszary cenne przyrodniczo

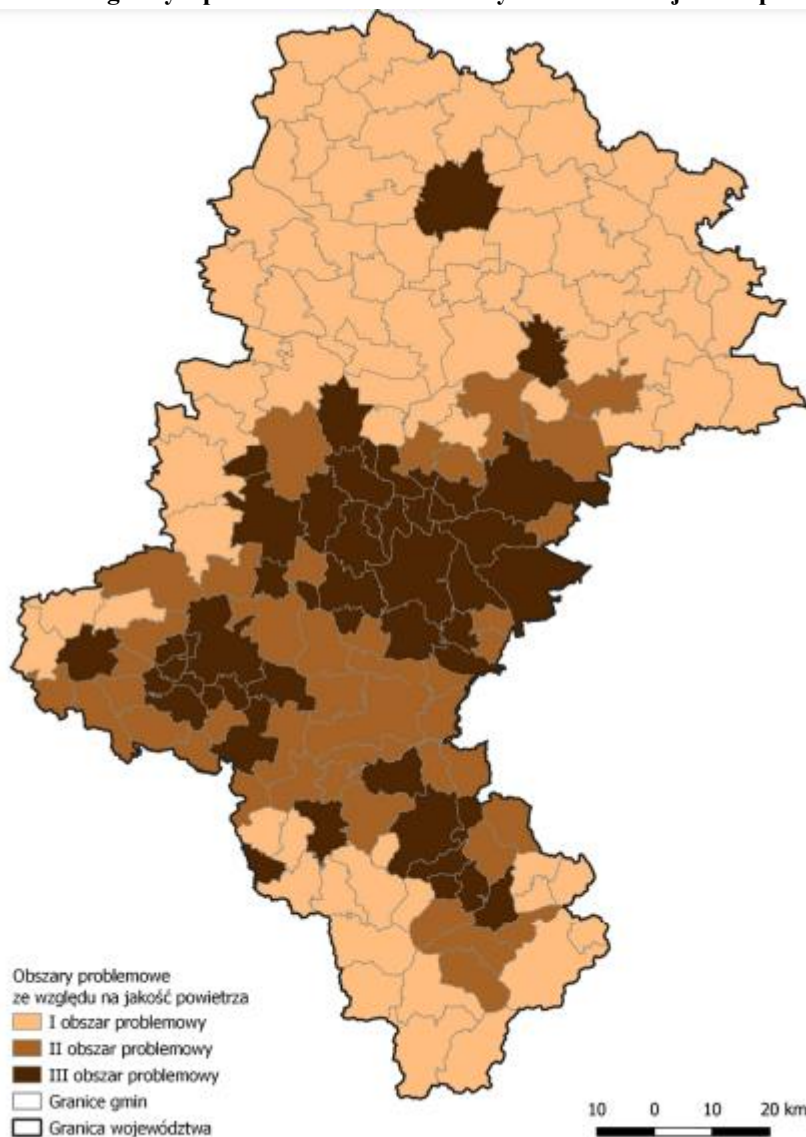
Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie, str. 102

OSI – ośrodki wzrostu identyfikują obszary predystynowane do pełnienia wiodących funkcji gospodarczych i społecznych w regionie, które w najwyższym stopniu przyczyniają się do rozwoju województwa jako całości oraz wpływają na jego pozycję w kraju i Europie. Do wyznaczenia regionalnych ośrodków wzrostu przyjęto szereg wskaźników określających potencjał gospodarczy, poziom wydatków inwestycyjnych ponoszonych przez jednostki samorządu terytorialnego, atrakcyjność lokalnego rynku pracy, dostępność szkolnictwa wyższego oraz jednostek badawczo-rozwojowych. Ponadto wzięto pod uwagę wskaźniki związane z poziomem przedsiębiorczości, innowacyjnością podmiotów gospodarczych oraz dostępnością usług wyższego rzędu. Jednocześnie z analizy wykluczono najmniejsze ośrodki jako te, które nie generują znaczących funkcji dla swojego otoczenia i przyjęto, iż przedmiotem prac analitycznych będą gminy miejskie i miejsko-wiejskie, liczące powyżej 20 tys. mieszkańców (a w przypadku stolic powiatów powyżej 15 tys. mieszkańców). W związku z powyższym, Gmina Kłomnice nie spełniała kryteriów do objęcia analizą.

OSI – gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze to ośrodki, które w ciągu kilkunastu lat stopniowo traciły swoją pozycję, jako znaczących ośrodków gospodarczych i społecznych w regionie, predystynowanych do pełnienia istotnej roli dla mieszkańców województwa jako miejsca pracy, zamieszkania i realizacji różnorodnych potrzeb społeczności. Delimitacja ośrodków, które tracą swoje funkcje prowadzona była na poziomie gmin miejskich i miejsko-wiejskich. Dodatkowo, aby zapewnić zgodność z SOR oraz KSRR 2030, wykluczono z analizy najmniejsze ośrodki, jako te, które nie generują znaczących funkcji dla swojego otoczenia. Brano pod uwagę jedynie gminy miejskie i miejsko-wiejskie liczące powyżej 20 tys. mieszkańców (a w przypadku stolic powiatów powyżej 15 tys. mieszkańców). Zastosowano następującą skalę natężenia zjawiska utraty funkcji: znaczna utrata funkcji (dotyczy 10 gmin w województwie); średnia utrata funkcji (4 gminy); umiarkowana utrata funkcji (8 gmin). Zgodnie z powyższymi kryteriami, Gmina Kłomnice została wykluczona z analizy.

Dla *OSI – gminy z problemami środowiskowymi* w zakresie jakości powietrza największym wyzwaniem stało się zapewnienie odpowiedniej jakości powietrza na obszarze całego województwa. Do wyznaczenia obszaru OSI wykorzystano dane według stanu na 2018 r. pozyskane z Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w zakresie średniorocznych przekroczeń norm jakości powietrza w województwie śląskim pod względem: pyłów zawieszonych PM_{2,5}, PM₁₀, benzo(a)pirenu. Do wyznaczenia obszaru brano pod uwagę obszary przekroczeń wskazanych powyżej wskaźników. Przypisanie gminy do stopnia przekroczeń następowało poprzez analizę liczby rodzajów przekroczeń średniorocznych występujących na jej terenie. Gminy, na terenie których występowało przekroczenie jednego dowolnego wskaźnika jakości powietrza, przypisano do I obszaru problemowego, gminy na terenie których występowało przekroczenie dwóch dowolnych wskaźników – przypisano do II obszaru problemowego, natomiast dla gmin, na terenie których wystąpiło przekroczenie średniorocznych norm powietrza dla wszystkich wskaźników – wyznaczono III obszar problemowy. Mając na uwadze koncentrację wsparcia na obszarach zamieszkałych przez dużą liczbę ludności, uzyskane wyniki skorygowano o wskaźnik gęstości zaludnienia. Gmina Kłomnice została zakwalifikowana do I obszaru problemowego (mapa 12). Największym wyzwaniem na najbliższe lata jest ograniczenie niskiej emisji, gdyż to ona w największym stopniu odpowiada za przekroczenia norm jakości powietrza.

Mapa 12 OSI – gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie, str. 109

OSI – gminy w transformacji górniczej objęto jednostki, na których występuje jedna z przesłanek: występują tereny pogórnice po zakończonej już działalności wydobywczej (kopalnie zlikwidowane lub w likwidacji), prowadzona jest aktualnie działalność wydobywcza węgla kamiennego, występuje znacząca liczba pracujących w sektorze górniczym i istotny odsetek pracujących w górnictwie w ogóle zatrudnionych. Gmina Kłomnice nie została zaliczona do OSI – gminy w transformacji górniczej, ponieważ nie spełnia żadnej z przesłanek.

W ramach Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+²⁰, na obszarze regionu wyznaczono:

- 1) Miejskie obszary funkcjonalne:
 - Miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego – Metropolii Górnośląskiej;

²⁰ Załącznik do Uchwały nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r.

- Miejski obszar funkcjonalny ośrodka regionalnego – Aglomeracji Częstochowskiej;
 - Miejski obszar funkcjonalny ośrodka regionalnego – Aglomeracji Rybnickiej;
 - Miejski obszar funkcjonalny ośrodka regionalnego – Aglomeracji Bielskiej;
 - Miejskie obszary funkcjonalne – lokalne ośrodki rozwoju, Regionalne obszary strategicznej interwencji – ujęcie funkcjonalne.
- 2) Wiejski obszar funkcjonalny.
- 3) Obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej:
- Obszar górski;
 - Obszar terenów zamkniętych;
 - Obszar narażony na niebezpieczeństwo powodzi.
- 4) Obszary kształtowania potencjału rozwojowego:
- Obszar cenny przyrodniczo;
 - Obszar ochrony krajobrazów kulturowych;
 - Obszar ochrony i kształtowania zasobów wodnych;
 - Obszar udokumentowanych złóż kopalin.
- 5) Obszar funkcjonalny wymagający rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej:
- Obszar przygraniczny.
- 6) Obszary wymagające rewitalizacji.
- 7) Obszar funkcjonalny strefy okołolotniskowej MPL „Katowice”.

Zgodnie z *Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+²¹*, Gminę Kłomnice zaliczono do następujących obszarów funkcjonalnych:

Miejski obszar funkcjonalny ośrodka regionalnego – Aglomeracji Częstochowskiej (rysunek 15) to obszar organizacji usług publicznych o znaczeniu krajowym. W aglomeracji działają uczelnie wyższe kształcące zarówno na kierunkach technicznych, jak i humanistycznych. Obszar ten charakteryzuje się wysokim poziomem przedsiębiorczości mieszkańców, co przekłada się na dużą liczbę małych i średnich przedsiębiorstw. Aglomeracja posiada duży potencjał związany z rozwojem turystyki, w szczególności turystyki pielgrzymkowej. Wyzwaniem dla aglomeracji jest dalszy rozwój bazy gospodarczej przez tworzenie warunków dla inwestycji oraz sektora badawczo-rozwojowego. Rozwój obszaru winien być ukierunkowany na wzmacnianie funkcji wielkomiejskich o znaczeniu krajowym i międzynarodowym – zgodnie z potencjałem, zahamowanie nadmiernej migracji ludzi wykształconych i przedsiębiorczych, zmniejszenie poziomu bezrobocia oraz poprawę jakości środowiska.

²¹ jw.

117

Rysunek 16 Fragment mapy *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+*:
Wiejskie obszary funkcjonalne

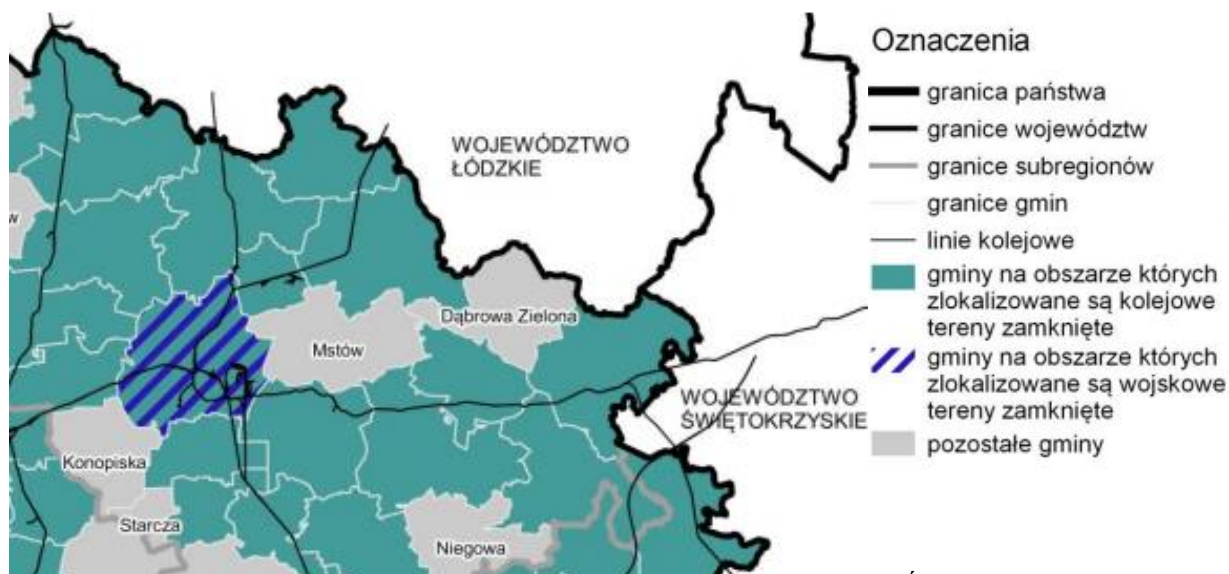
Źródło: Załącznik do Uchwały

nr V/26/2/2016

Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r., str. 28

Obszar terenów zamkniętych (rysunek 17) to tereny o charakterze zastrzeżonym ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa, określone przez właściwych ministrów i kierowników urzędów centralnych. W województwie śląskim są to tereny wojskowe i kolejowe określone w decyzjach ministrów właściwych ds. obrony narodowej i ds. transportu. Tereny te wyznacza się dla zapewnienia prawidłowego funkcjonowania systemów obrony kraju, w tym w zakresie wykorzystania infrastruktury drogowej, kolejowej i lotniczej na potrzeby przewozów wojskowych. Rozwój terenów zamkniętych winien być ukierunkowany na zachowanie ich funkcji podstawowych bezpośrednio związanych z obronnością i bezpieczeństwem państwa, z jednoczesnym wykorzystaniem cech tych obszarów do rozwoju regionu.

Rysunek 17 Fragment mapy *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+:*
Obszar terenów zamkniętych

Źródło: Załącznik do Uchwały
nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r., str. 31

Obszar narażony na niebezpieczeństwo powodzi to obszar funkcjonalny obejmujący (rysunek 18): obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%), na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%) oraz obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału przeciwpowodziowego, obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q0,2%), a także obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

Główne działania w obszarze funkcjonalnym powinny koncentrować się na podnoszeniu stopnia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego poprzez optymalne zagospodarowanie terenów, których rozwój powinien być podporządkowany zachowaniu równowagi pomiędzy potrzebą ochrony środowiska przyrodniczego, działaniami na rzecz przeciwdziałania zagrożeniu powodziowemu, a wykorzystaniem gospodarczym.

Rysunek 18 Fragment mapy *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+:*
Gminy, w których zlokalizowane są obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi

Źródło: Załącznik do Uchwały nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r., str. 33

Obszar ochrony krajobrazów kulturowych obejmuje gminy, na terenie których zlokalizowane są poszczególne elementy dziedzictwa (rysunek 19). Rozwój obszaru powinien być ukierunkowany na ochronę zasobów dziedzictwa kulturowego, zarówno materialnych jak i niematerialnych, mających szczególne znaczenie dla zachowania tożsamości regionu, kształtowania turystycznej i gospodarczej atrakcyjności województwa oraz tworzenia nowych miejsc pracy.

Rysunek 19 Fragment mapy *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+:*
Obszar ochrony krajobrazów kulturowych

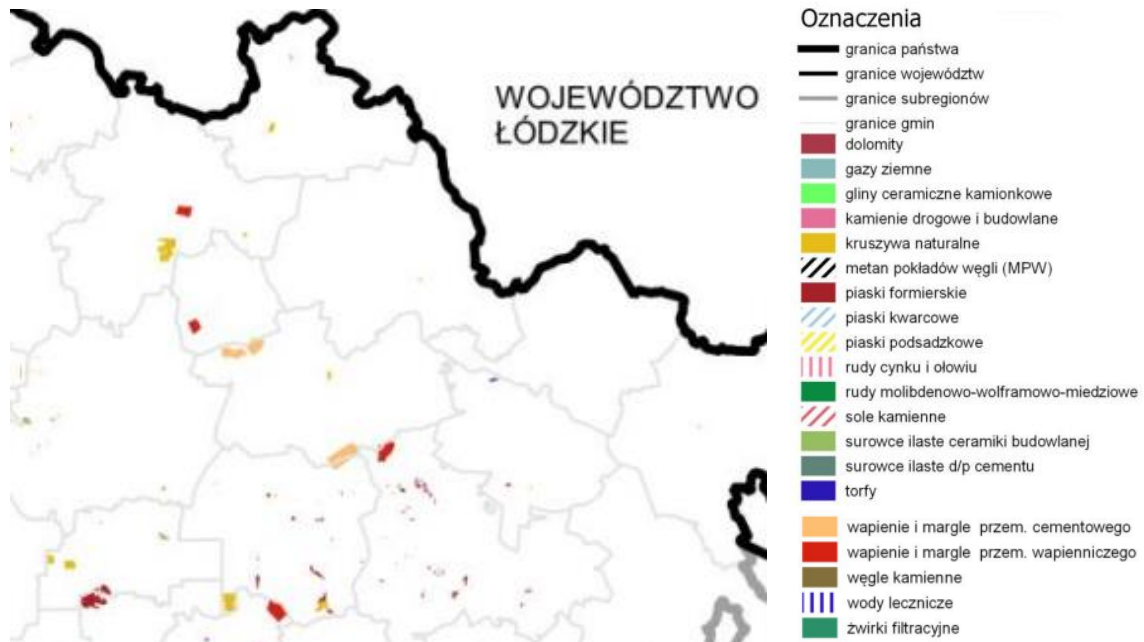

Źródło: Załącznik do Uchwały nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r., str. 36

Obszar udokumentowanych złóż kopalin (rysunek 20) – obszary strategicznych złóż kopalin wyznacza się w celu zachowania wartości użytkowych złóż kopalin mających znaczenie

strategiczne dla gospodarki państwa, w tym zachowania bezpieczeństwa energetycznego kraju w perspektywie roku 2030 i lat późniejszych. Rozwój obszaru powinien być ukierunkowany na ochronę terenów złóż umożliwiającą ich przyszłą eksploatację z uwzględnieniem minimalizacji kosztów związanych z ochroną środowiska.

Rysunek 20 Fragment mapy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+: Udokumentowane złoża kopalin

Źródło: Załącznik do Uchwały nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r., str. 38

4.2.2. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano

Obszary strategicznej interwencji to obszary, które ze względu na występowanie określonych czynników o różnym charakterze, mogą powodować sytuację kryzysową bądź też odwrotnie – posiadać potencjał rozwojowy. Obszary te wymagają podjęcia określonych działań mających na celu zniwelowanie występującego problemu bądź też wykorzystanie zidentyfikowanego potencjału. Wyznaczenie OSI na poziomie lokalnym jest fakultatywne. Na terenie Gminy Kłomnice za obszar strategicznej interwencji uznaje się miejscowość Kłomnice, która pełni ważną rolę lokalnego ośrodka obsługi mieszkańców pobliskich terenów. Kłomnice uznano zatem za obszar wzrostu całej gminy.

Kłomnice są ośrodkiem administracyjnym, mieszkaniowym oraz usługowym i oświatowym, stanowią w strukturze gminy najsilniej wyodrębnioną miejscowość pod względem przestrzennym. Wynika to z jej funkcji centrotwórczej. Zabudowa w ścisłym centrum posiada charakter usługowo-mieszkalny, natomiast obiekty zlokalizowane wzdłuż ulic w większości stanowią zabudowę mieszkaniową i usługową. Największe skupienia zabudowy usługowej o charakterze komercyjnym w gminie znajdują się właśnie w Kłomnicach (sklepy, hurtownie, stacje paliw, restauracje, usługi rzemieślnicze, gminne targowisko). W Kłomnicach znajduje się także zabudowa produkcyjna zlokalizowana po zachodniej stronie linii kolejowej, w tym jest to teren odlewni stopów odlewniczych aluminium.

W miejscowości Kłomnice zlokalizowana jest siedziba władz samorządowych, Gminny Ośrodek Kultury, Gminna Biblioteka Publiczna, Centrum Integracji Społecznej. Ponadto w Kłomnicach znajduje się szkoła podstawowa, do której uczęszcza najwięcej dzieci (335 w roku szkolnym 2022/2023). W Kłomnicach funkcjonuje również oddział przedszkolny, do którego w roku szkolnym 2022/2023 uczęszczało 65 dzieci – również najwięcej spośród wszystkich oddziałów przedszkolnych funkcjonujących na terenie gminy. W tej miejscowości znajduje się również publiczne przedszkole z 4 oddziałami, do którego w roku szkolnym 2022/2023 uczęszczało 88 dzieci.

Ponadto w Kłomnicach znajduje się Komisariat Policji, obiekty sakralne (kościół parafialny pw. św. Marcina, cmentarz parafialny rzymsko-katolicki) jedna z 10 zlokalizowanych na terenie gminy Jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej. OSP Kłomnice jako jedna z trzech jednostek jest włączona w struktury Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG), który jest integralną częścią organizacji bezpieczeństwa wewnętrznego państwa.

W Kłomnicach znajduje się prężnie działający Gminny Ośrodek Kultury. Do podstawowych zadań placówki należą: edukacja kulturalna oraz wychowanie przez sztukę, tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania wiedzą i sztuką, rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych, przygotowanie do odbioru i tworzenie wartości kultury ludowej, kształtowanie wzorów aktywnego uczestnictwa w kulturze. Priorytetem Gminnego Ośrodka Kultury w Kłomnicach jest troska o animację i rozwój aktywności twórczej, jej upowszechnianie i promocja oraz dbałość o zachowanie tradycji, a także wartości kulturowych.

Kłomnice poprzez powyższe uwarunkowania posiadają duży potencjał rozwojowy, który odpowiednio stymulowany może przyczynić się do rozwoju nie tylko samej miejscowości, ale

również całej gminy. W związku z tym należy podjąć działania zmierzające do odpowiedniego zagospodarowania przestrzeni oraz wspierania jakości i dostępności usług świadczonych w instytucjach znajdujących się w miejscowości, w tym: usług edukacyjnych, administracyjnych, zdrowotnych oraz kulturalnych.

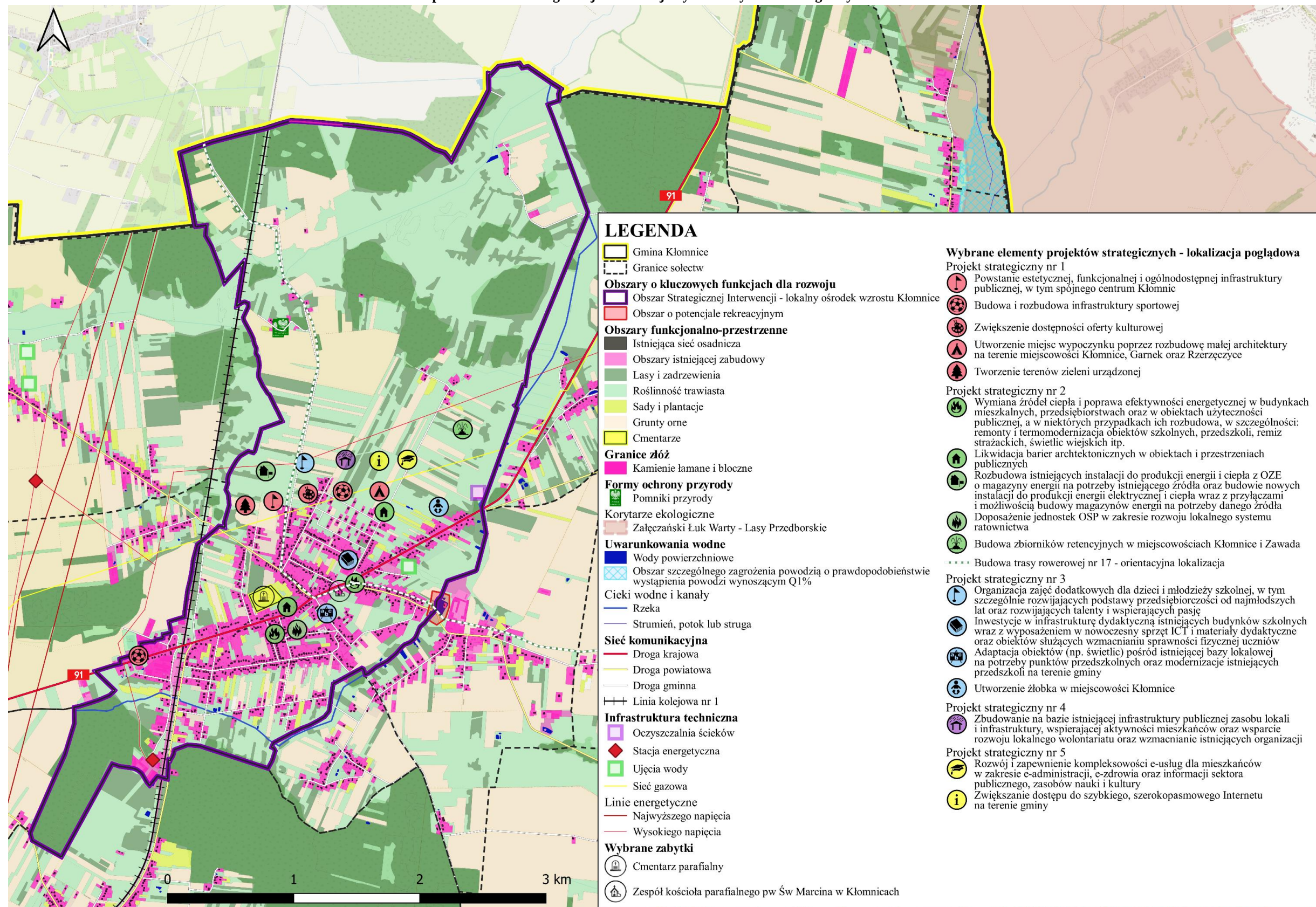
Wskazany w Strategii projekt strategiczny nr 1 jest ukierunkowany na wzmocnienie potencjału rozwojowego Kłomnic i odpowiada wskazanym powyżej rekomendacjom. Realizacja projektu strategicznego na wyznaczonym OSI koncentruje się na zagospodarowaniu miejscowości, w tym jej centrum, w celu wzmocnienia jej dotychczasowych funkcji i wykreowania nowych oraz zbudowania rekreacyjnego i usługowego charakteru, który będzie integrował obecnych i przyszłych mieszkańców. Ponadto zostanie również podjęty szereg działań ukierunkowanych na rozszerzenie oferty kulturalnej dla mieszkańców gminy, aby zapewnić im wszystko, czego potrzebują na miejscu. Projekt oprócz zadań inwestycyjnych zakłada również inicjatywy, które mają na celu wzmocnienie tożsamości lokalnej, a także pobudzenie aktywności społecznej i przedsiębiorczości mieszkańców.

Efektem opisanych działań będzie podniesienie atrakcyjności gminy jako miejsca do zamieszkania, kształcenia się oraz pracy, w którym można aktywnie odpoczywać, a podstawą rozwoju jest wykorzystanie potencjału osiedleńczego oraz kapitału społecznego gminy. Rezultatem realizowanych zadań będzie:

- poprawa jakości życia;
- zwiększenie napływu nowych mieszkańców;
- zapewnienie ładu przestrzennego;
- zwiększenie bezpieczeństwa;
- zapewnienie każdemu dziecku dostępu do żłobka oraz przedszkola;
- zapewnienie dostępu do wysokiej jakości oferty edukacyjnej;
- poprawa jakości i dostępności usług zdrowotnych;
- wzmocnienie kapitału społecznego;
- integracja mieszkańców.

Na mapie 13 przedstawiono lokalny obszar strategicznej interwencji. Zaprezentowano orientacyjną lokalizację projektów, które będą realizowane w ramach niniejszej Strategii na terenie OSI.

Mapa 13 Obszar strategicznej interwencji wyznaczony na terenie gminy

Źródło: Opracowanie własne

5. System realizacji Strategii Rozwoju

System wdrażania, monitorowania i finansowania Strategii Rozwoju Gminy Kłomnice zawiera bezpośrednie odniesienie do procedur i zakresu odpowiedzialności za realizację zapisów strategicznych, dokonanie pomiaru i obserwacji postępów w realizacji Strategii.

W niniejszym rozdziale wskazano podmioty zaangażowane w realizację Strategii, biorąc pod uwagę ich rolę, kompetencje i relacje między nimi. Wskazano mechanizmy i narzędzia wdrażania Strategii, określono sposób monitorowania i ewaluacji realizacji Strategii oraz wskazano wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.

5.1. Wdrażanie i monitoring Strategii Rozwoju

Monitoring ma na celu gromadzenie oraz analizę danych na temat przebiegu realizacji danego programu, pozwala na wyłapywanie ewentualnych nieprawidłowości w jego realizacji i wprowadzanie niezbędnych korekt umożliwiających osiągnięcie wcześniejszych założeń.

Określenie systemu monitorowania umożliwi gromadzenie bieżących danych dotyczących postępów we wdrażaniu oraz osiąganiu celów założonych w Strategii. Pozwoli również na obserwację rezultatów prowadzonych działań, a w razie potrzeby na wprowadzenie niezbędnych korekt oraz aktualizacji dokumentu. Zakres monitoringu i ewaluacji Strategii wyznaczają określone w niej cele strategiczne, kierunki działań oraz zaplanowane działania i projekty strategiczne. Monitoring Strategii prowadzony będzie w zakresie finansowym oraz rzeczowym.

Monitoring rzeczowy dostarczy danych na temat aktualnego stanu realizacji Strategii oraz umożliwi ocenę postępu i efektywności jego głównych założeń. Mierzone będą one za pomocą dwuletnich zmian wskaźników produktu i rezultatu, przyporządkowanych do konkretnych projektów strategicznych, jak i wskaźników oddziaływania mierzonych co 2 lata, w odniesieniu do celów strategicznych, które wykorzystane zostały na etapie diagnostycznym gminy (*Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Kłomnice*, 2023 r.). W związku z tym posłużą do przedstawienia skali i charakteru zmian w aktualnej sytuacji czy tendencji zachodzących na obszarze gminy w porównaniu do województwa i kraju. Wszystkie wskaźniki gromadzone będą na bieżąco w miarę postępu prac, natomiast ich stan osiągnięcia podawany będzie cyklicznie w raportach co 2 lata. Punktem odniesienia w procesie weryfikacji będą dane bazowe dostępne na etapie opracowania Diagnozy, czyli według stanu na koniec 2021 roku.

Monitoring finansowy dostarczy danych na temat szacunkowego kosztu oraz wykorzystanych źródeł finansowania, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków. Na poziomie dokumentu zakłada się monitoring w oparciu o okresowe sprawozdania finansowe. Dane zawarte w tych opracowaniach powinny obejmować m.in. wysokość wkładu własnego i pozyskanych środków zewnętrznych, wydatki poniesione w okresie objętym sprawozdaniem oraz od początku realizacji projektu, procentowy stan zaawansowania

realizacji interwencji, stopień osiągnięcia założonych wskaźników, a także informacje na temat postępu wykonania przyjętego harmonogramu w oparciu o ustalony plan finansowy.

Do końca lutego kolejnego roku po skończonym okresie sprawozdawczym, referaty Urzędu Gminy, jednostki organizacyjne gminy i/lub podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych projektów strategicznych, zobowiązane są do składania informacji okresowej do Koordynatora ds. Strategii. Dzięki temu sprawozdawczość zakłada bieżący i ciągły przepływ aktualnych informacji, co pozwala na weryfikację nieprawidłowości oraz wykrycie problemów w procesie wdrażania i monitorowania dokumentu.

Za wdrażanie Strategii odpowiedzialny jest Wójt Gminy Kłomnice. Wyznaczy on Koordynatora ds. Strategii, który będzie zarządzał całym procesem wdrażania, koordynował działania i przygotowywał raport z monitoringu w okresach dwuletnich. Monitoring polegać będzie na systematycznym zbieraniu oraz analizowaniu ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów, a także założonych celów dokumentu na podstawie danych gromadzonych i przekazywanych przez poszczególne samodzielne stanowiska pracy i referaty Urzędu Gminy, jednostki organizacyjne gminy oraz inne instytucje zewnętrzne i podmioty realizujące projekty na obszarze gminy i/lub będące partnerami w realizacji określonych działań. Poniżej na schemacie 1 przedstawiono instytucjonalną strukturę systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji dokumentu.

Schemat 1 Instytucjonalna struktura systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030

Wójt
- wdrażanie – stymulowanie działań; - integrowanie zasobów.
Rada Gminy
- wsparcie merytoryczne przy realizacji i ewaluacji Strategii; - wsparcie merytoryczne przy podejmowaniu decyzji strategicznych; - akceptacja sprawozdań z realizacji Strategii; - analizowanie postępów wdrażania Strategii; - przyjmowanie aktualizacji Strategii; - uwzględnienie zadań zaplanowanych do realizacji przy przyjmowaniu budżetu gminy oraz wieloletnich planów inwestycyjnych lub innych dokumentów strategicznych o znaczeniu lokalnym.
Koordynator ds. Strategii
- upowszechnianie założeń Strategii wśród mieszkańców; - inicjacja realizacji działań priorytetowych; - koordynacja działań, w tym koordynacja przygotowania okresowych sprawozdań z realizacji Strategii – sporządzanie co 2 lata raportu z postępu realizacji dokumentu. Raport będzie zawierał informacje na temat wartości wskaźników monitoringowych (produktu, rezultatu) i wartości wskaźników oddziaływania, mierzonych co 2 lata; - udostępnianie lokalnej społeczności wyników sprawozdawczości poprzez ich publikowanie na stronie internetowej gminy oraz w Biuletynie Informacji Publicznej, a także przekazywanie informacji wszystkim zainteresowanym podmiotom podczas spotkań z interesariuszami rewitalizacji; - poszukiwanie nowych źródeł finansowania; - ewaluacja i ewentualne przygotowanie zmian do aktualizacji; - pełnienie funkcji koordynatora w przypadku realizacji projektów strategicznych lub zadań w partnerstwie.
Komórki Urzędu i jednostki, partnerzy
- realizacja poszczególnych zadań i projektów; - przekazywanie informacji o stopniu realizacji zadań do Koordynatora ds. Strategii; - sporządzanie statystyk i gromadzenie danych pomocnych w procesie monitorowania; - zgłaszanie wniosków do zmian w Strategii.

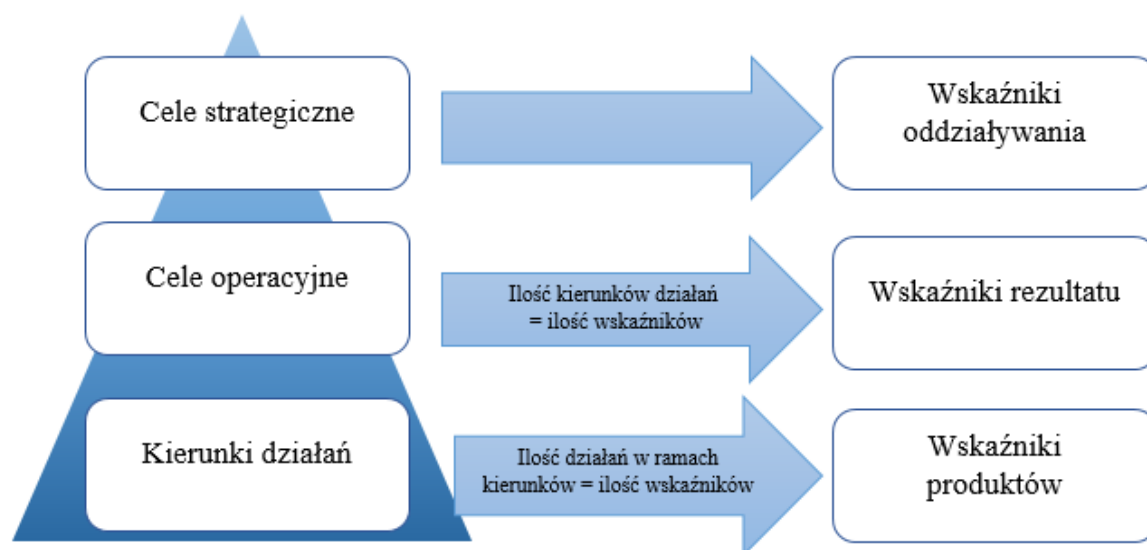
Źródło: Opracowanie własne

Monitoring realizacji Strategii prowadzony będzie w odniesieniu do wskaźników produktów i rezultatów mających swoje źródło w efektach poszczególnych projektów i działań, uwzględnionych w planie operacyjnym Strategii. Monitoring realizacji Strategii, w tym osiągniętych wskaźników, odbywa się raz na 2 lata i jest realizowany do końca czerwca kolejnego roku po skończonym okresie sprawozdawczym – pierwszy okres sprawozdawczy przypada na lata 2023–2024, więc pierwszy raport z monitoringu powinien być wykonany do końca czerwca 2025 r. Informacje na temat stanu realizacji Strategii będą przekazywane mieszkańcom gminy, jak również wszystkim zainteresowanym, w formie raportów z monitoringu, za pośrednictwem strony internetowej Urzędu Gminy Kłomnice, a także podczas spotkań w trakcie realizacji Strategii z różnymi grupami społecznymi, w tym

z mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi. Monitorowanie przebiegu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy będzie procesem ciągłym. Sporządzany raport powinien wskazywać na zachodzące przeobrażenia i tendencje rozwoju oraz umożliwiać dokonywanie oceny stopnia realizacji zapisanych celów, które mierzone będą za pomocą dwuletnich zmian wskaźników. W tabeli 14 przedstawiono wskaźniki oddziaływania rozwoju, natomiast w tabelach 15 i 16 konkretne wskaźniki produktu i rezultatu, które powinny być osiągnięte w wyniku realizacji Strategii – wszystkie będą przedmiotem monitoringu.

Z racji, iż Strategia jest dokumentem o charakterze planistycznym, wyznaczone cele mają charakter długofalowy oraz odnoszą się do perspektywy po zakończeniu realizacji jej założeń. Osiągnięcie wyników określonych dla stanu docelowego – po realizacji Strategii, tj. na koniec 2030 r., oznaczało będzie powodzenie podejmowanych działań oraz pozwoli stwierdzić, iż kierunki rozwoju określone były zgodnie z aktualnymi potrzebami. Miernikiem rozwoju są wskaźniki odnoszące się do sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru. Na schemacie 2 przedstawiono powiązania głównych założeń dokumentu ze wskaźnikami niezbędnymi do zmierzenia ich realizacji, tj. celów strategicznych ze wskaźnikami oddziaływania, celów operacyjnych ze wskaźnikami rezultatu oraz kierunków działań ze wskaźnikami produktu.

Schemat 2 Logika powiązań głównych założeń dokumentu ze wskaźnikami osiągnięcia oczekiwanych rezultatów

Źródło: Opracowanie własne

5.1.1. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia

W toku prac nad Strategią zostały określone cele strategiczne oraz kierunki działań, które mają doprowadzić do kluczowych zmian w gminie. Aby to osiągnąć, zaplanowano również konkretne działania, którymi są m.in. przewidziane do realizacji projekty.

W związku z powyższym zdefiniowano także oczekiwane rezultaty zaplanowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia. W celu skutecznego monitorowania rezultatów przedstawiono wskaźniki oddziaływania, rezultatu i produktu wraz z ich wartościami bazowymi, śródkresowymi oraz docelowymi.

Realizacja wskaźników opisanych w tabelach 14–16 pozwoli zweryfikować czy zaplanowane działania w obszarze gospodarczym, społecznym oraz przestrzenno-środowiskowym przynoszą efekty.

W sferze społecznej zakładanym rezultatem jest zaspokojenie potrzeb mieszkańców, tak aby stali się zintegrowaną społecznością, która wspólnymi inicjatywami dba o dobrostan każdej grupy społecznej. W tym celu będą podejmowane działania na rzecz m.in.: rozwoju opieki żłobkowej, przedszkolnej i szkolnej, opieki zdrowotnej oraz włączenia społecznego osób zagrożonych wykluczeniem. Rezultaty tych działań będą mierzone za pomocą:

- wskaźników oddziaływania, takich jak: *Liczba dzieci przypadająca na jedną placówkę wychowania przedszkolnego* czy *Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach*, *Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku*;
- wskaźników rezultatu, takich jak: *Liczba osób biorących udział w działaniach pobudzających aktywność społeczną mieszkańców* oraz *Liczba osób biorących udział w wydarzeniach rekreacyjno-sportowych i kulturalnych organizowanych na terenie gminy*;
- Wskaźników produktu, takich jak: *Liczba projektów aktywizacyjnych dedykowanych seniorom i/lub osobom z niepełnosprawnościami* oraz *Liczba nowo powstałej oferty kulturowej i sportowej*.

W sferze gospodarczej zakładanym rezultatem podjętych działań będzie pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców, co przełoży się na wzrost ich dochodów oraz na rozwój gospodarczy gminy. W tym celu będą podejmowane działania wspierające zakładanie i prowadzenie działalności czy edukację przez całe życie. Rezultaty tych działań będą mierzone za pomocą:

- Wskaźników oddziaływania, takich jak: *Podmioty na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym* czy *Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców*;
- Wskaźników rezultatu, takich jak: *Liczba osób, które podjęły pracę lub założyły działalność gospodarczą na skutek prowadzonych działań* oraz *Liczba osób, które skorzystały z programów w zakresie kompetencji zawodowych i przedsiębiorczości mieszkańców*;
- Wskaźników produktów, takich jak: *Liczba porad udzielonych w ramach wsparcia w założeniu i prowadzeniu działalności gospodarczej* czy *Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie*.

W sferze przestrzenno-środowiskowej zakładanym rezultatem podjętych działań będzie stworzenie uporządkowanej i bezpiecznej przestrzeni na całym obszarze objętym Strategią, która charakteryzuje się czystym środowiskiem. W tym celu będą podejmowane działania obejmujące poprawę stanu infrastruktury technicznej, wprowadzające plan zagospodarowania

przestrzennego czy ograniczające niską emisję. Rezultaty tych działań będą mierzone za pomocą:

- Wskaźników oddziaływania, takich jak: *Korzystający z instalacji w [%] ogółu ludności* oraz *Nowe budynki mieszkalne na 1 000 ludności*;
- Wskaźników rezultatu, takich jak: *Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych* oraz *Liczba osób korzystających z nowo powstałych usług, obiektów lub przestrzeni publicznych*;
- Wskaźników produktów, takich jak: *Liczba przeprowadzonych działań w zakresie ochrony środowiska* czy *Liczba budynków o udoskonalonej charakterystyce energetycznej*.

Tabela 14 Wskaźniki oddziaływania rozwoju

Lp.	Nazwa wskaźnika	Wartość wskaźnika dla gminy na koniec:	Wartość wskaźnika – średnia ogółem dla województwa na koniec:	Wartość wskaźnika – średnia ogółem dla Polski na koniec:	Pożądana wartość wskaźnika dla gminy na koniec:
		2021 r.	2021 r.	2021 r.	2030 r.
Cel strategiczny 1. Efektywny rozwój gospodarczy					
1.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]	3,1	3,0	4,0	Utrzymanie wartości poniżej wskaźnika dla kraju i województwa w 2030 roku, jednocześnie nie więcej niż 2,8
2.	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	31	31	41	Osiągnięcie wartości powyżej wskaźnika dla kraju i województwa w 2030 roku
3.	Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	68	80	97	Osiągnięcie wartości powyżej wskaźnika dla kraju i województwa w 2030 roku
4.	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	754	1 165	1 276	Osiągnięcie wartości odpowiadającej co najmniej 80% wskaźnika dla kraju w 2030 roku
5.	Podmioty na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	125	199	216	Osiągnięcie wartości odpowiadającej co najmniej 80% wskaźnika dla kraju w 2030 roku
6.	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	637	839	909	Osiągnięcie wartości powyżej wskaźnika dla województwa i osiągnięcie wartości odpowiadającej co najmniej 90% wskaźnika dla kraju w 2030 roku
7.	Dochody ogółem na 1 mieszkańca [zł]	5 552	7 224	7 226	Osiągnięcie wartości równej lub powyżej wskaźnika dla kraju i województwa w 2030 roku

8.	Dochody własne na 1 mieszkańca [zł]		2 043	3 672	3 479	Osiągnięcie wartości równej co najmniej 80% wskaźnika dla kraju w 2030 roku
9.	Wydatki ogółem na 1 mieszkańca [zł]		5 217	6 935	6 870	Osiągnięcie wartości powyżej wskaźnika dla kraju i województwa w 2030 roku
10.	Wydatki majątkowe na 1 mieszkańca [zł]		430	1 010	1 024	Osiągnięcie wartości równej min. 90% średniej krajowej na koniec 2030 r.
11.	Wydatki bieżące ogółem na 1 mieszkańca [zł]		4 807	5 948	5 859	Nie większe niż średnia krajowa
Cel strategiczny 2. Wzmocniony kapitał społeczny i spójny wewnętrznie obszar						
12.	Liczba ludności ogółem		13 047	4 375 947	37 907 704	Wzrost o co najmniej 5% (13 699)
13.	Gęstość zaludnienia [os/km ²]		88	355	121	Wzrost o co najmniej 10% (96,8)
14.	Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w [%] ludności ogółem	w wieku przedprodukcyjnym	16,2	17,5	18,4	Osiągnięcie wartości powyżej wskaźnika dla kraju i województwa w 2030 roku
		w wieku produkcyjnym	60,2	58,6	59,1	Utrzymanie wartości powyżej wskaźnika dla kraju i województwa w 2030 roku
		w wieku poprodukcyjnym	23,6	23,9	22,5	Osiągnięcie wartości poniżej wskaźnika dla kraju w 2030 roku
15.	Współczynnik przyrostu naturalnego (przeliczenie na 1 000 mieszkańców)		-11,2	-7,2	-5,0	Osiągnięcie wartości powyżej wskaźnika dla kraju i województwa w 2030 roku
16.	Saldo migracji ogółem na 1 000 ludności		1,4	-1,0	0,1	Utrzymanie wartości powyżej wskaźnika dla kraju i województwa w 2030 roku
17.	Liczba dzieci przypadająca na 1 placówkę wychowania przedszkolnego		116	80	82	Osiągnięcie wartości poniżej wartości dla województwa i kraju w 2030 roku
18.	Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 000 dzieci w wieku 3–5 lat		862	906	883	Osiągnięcie wartości powyżej wskaźnika dla województwa i dla kraju w 2030 roku
19.	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach		0,0	15,2	15,5	Osiągnięcie wartości co najmniej 30% średniej krajowej w 2030 roku

20.	Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców ogółem	154	138	186	Osiągnięcie wartości poniżej wartości dla województwa oraz utrzymanie wskaźnika poniżej wartości dla kraju w 2030 roku	
Cel strategiczny 3. Harmonijna polityka przestrzenna i czyste środowisko						
21.	Korzystający z instalacji w [%] ogółu ludności	wodociąg	87,3	95,9	92,4	Osiągnięcie wartości powyżej wskaźnika dla kraju i województwa w 2030 roku
		kanalizacja	39,1	79,2	71,9	Osiągnięcie wartości powyżej wskaźnika dla województwa i kraju w 2030 roku
		gaz	11,9	65,3	54,8	Osiągnięcie wartości powyżej wskaźnika dla kraju i województwa w 2030 roku
22.	Nowe budynki mieszkalne na 1 000 ludności	2,9	2,4	2,9	Osiągnięcie wartości powyżej wskaźnika dla kraju i województwa w 2030 roku	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, stat.gov.pl

Tabela 15 Wskaźniki rezultatu – wartość do osiągnięcia w wyniku realizacji Strategii

Lp.	Nazwa miernika	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość bazowa ²²	Wartość docelowa śródkresowa (stan na koniec 2026 r.)	Wartość docelowa (stan po 2030 r.)
WSKAŹNIKI REZULTATU						
Cel operacyjny 1.1. Zbudowanie atrakcyjności inwestycyjnej						
1.	Liczba osób, które podjęły pracę lub założyły działalność gospodarczą na skutek prowadzonych działań	os./rok	Urząd Gminy Kłomnice	0	50	100
Cel operacyjny 1.2. Pobudzenie i wspieranie przedsiębiorczości						
2.	Liczba osób, które skorzystały z programów w zakresie kompetencji zawodowych i przedsiębiorczości mieszkańców	os./rok	Urząd Gminy Kłomnice	0	100	500
Cel operacyjny 2.1. Aktywizacja i integracja lokalnej społeczności						
3.	Liczba osób biorących udział w działaniach pobudzających aktywność społeczną mieszkańców	os./rok	Urząd Gminy Kłomnice	0	3 000	6 000
Cel operacyjny 2.2. Konkurencyjna oferta obsługi mieszkańców						
4.	Liczba osób biorących udział w wydarzeniach rekreacyjno-sportowych i kulturalnych organizowanych na terenie gminy	os./rok	Urząd Gminy Kłomnice	0	2 000	5 000
Cel operacyjny 3.1. Ograniczenie niskiej emisji i adaptacja do zmian klimatu						
5.	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO ₂	Urząd Gminy Kłomnice	0	1 200	2 500

²² Wartość bazowa wskaźnika zarówno w przypadku wskaźników produktu, jak i wskaźników rezultatu założono „0”. Wskaźniki te służą do pomiaru efektów realizacji Strategii (działań zaproponowanych do realizacji). Wartość bazowa powinna wynosić zero ponieważ przed realizacją działań nie możemy mówić o ich efektach. Wskaźniki służą mierzeniu efektów rozwoju w okresie wdrażania strategii. Wartość bazowa nie określa jaka jest wartość danego wskaźnika w gminie, natomiast mówi o efektach osiągniętych poprzez realizację projektów. Na początku realizacji Strategii wartość zawsze będzie wynosić „0”.

Cel operacyjny 3.2. Tworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej						
6.	Liczba osób korzystających z nowo powstałych usług, obiektów lub przestrzeni publicznych	os./rok	Urząd Gminy Kłomnice	0	7 000	14 000

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 16 Wskaźniki produktu – wartość do osiągnięcia w wyniku realizacji Strategii

Lp.	Nazwa miernika	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość bazowa ²³	Wartość docelowa śródkresowa (stan na koniec 2026 r.)	Wartość docelowa (stan na koniec 2030 r.)
WSKAŹNIKI PRODUKTU						
Kierunek działań 1.1.1. Wykorzystanie zasobów gminy						
1.1.1.1.	Liczba zorganizowanych wydarzeń promujących twórczość lokalną oraz tradycję	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	10	20
1.1.1.2.	Liczba powstałych produktów wpływających na rozpoznawalność gminy	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	1	3
1.1.1.3.	Liczba działań podjętych w ramach koncepcji Smart Village	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	1	3
Kierunek działań 1.1.2. Kreowanie lokalnego rynku pracy						
1.1.2.1.	Liczba porad udzielonych w ramach wsparcia w założeniu i prowadzeniu działalności gospodarczej	szt./rok	Urząd Gminy Kłomnice	0	6	12
1.1.2.2.	Liczba przeprowadzonych szkoleń w zakresie pozyskiwania funduszy unijnych	szt./rok	Urząd Gminy Kłomnice	0	6	12
1.1.2.3.	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie	os./rok	Urząd Gminy Kłomnice	0	150	300
1.1.2.4.	Powierzchnia powstałych terenów inwestycyjnych	ha	Urząd Gminy Kłomnice	0	1	3
Kierunek działań 1.2.1. Kompetencje mieszkańców						

²³ Wartość bazową wskaźników zarówno w przypadku wskaźników produktu, jak i wskaźników rezultatu założono „0”. Wskaźniki te służą do pomiaru efektów realizacji działań zaproponowanych w Strategii. Wartość bazowa powinna wynosić zero ponieważ przed realizacją działań nie możemy mówić o ich efektach. Wskaźniki służą mierzeniu efektów rozwoju w okresie wdrażania strategii. Wartość bazowa nie określa jaka jest wartość danego wskaźnika w gminie, natomiast mówi o efektach osiągniętych poprzez realizację projektów. Na początku realizacji Strategii wartość zawsze będzie wynosić „0”.

1.2.1.1.	Liczba przeprowadzonych zajęć edukacyjnych z zakresu przedsiębiorczości w szkołach podstawowych	szt./rok	Urząd Gminy Kłomnice	0	8	16
1.2.1.2.	Liczba zajęć dodatkowych wprowadzonych w szkołach podstawowych	szt./rok	Urząd Gminy Kłomnice	0	10	20
1.2.1.3.	Liczba osób dorosłych objętych wsparciem w zakresie umiejętności lub kompetencji kluczowych	os./rok	Urząd Gminy Kłomnice	0	200	450
1.2.1.4.	Liczba osób korzystających z doradztw	os./rok	Urząd Gminy Kłomnice	0	30	60
Kierunek działań 1.2.2. Cyfryzacja						
1.2.2.1.	Liczba przeprowadzonych działań mających na celu podniesienie e-kompetencji mieszkańców	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	6	12
1.2.2.2.	Liczba przeprowadzonych działań w zakresie cyberbezpieczeństwa	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	4	8
1.2.2.3.	Dodatkowe gospodarstwa domowe objęte szerokopasmowym dostępem do sieci o prędkości 100 Mb/s	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	50	100
1.2.2.4.	Liczba nowo powstałych e-usług publicznych	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	3	5
Kierunek działań 2.1.1 Włączenie społeczne						
2.1.1.1.	Liczba projektów aktywizacyjnych dedykowanych seniorom i/lub osobom z niepełnosprawnościami	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	1	3
2.1.1.2.	Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	2	4
2.1.1.3.	Liczba zrealizowanych programów	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	2	4
2.1.1.4.	Liczba działań aktywizujących mieszkańców	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	5	10
2.1.1.5.	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	Urząd Gminy Kłomnice	29,065	31,065	33,065
Kierunek działań 2.1.2. Wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych						

2.1.2.1.	Liczba nowo wybudowanych, rozbudowanych, zmodernizowanych obiektów	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	4	8
2.1.2.2.	Liczba przeprowadzonych szkoleń	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	3	6
2.1.2.3.	Liczba powstałych partnerstw trójsektorowych	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	1	3
Kierunek działań 2.2.1. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych						
2.2.1.1.	Liczba dodatkowo wprowadzonych usług z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	2	4
2.2.1.2.	Liczba utworzonych lub zmodernizowanych przedszkoli i żłobków	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	3	6
2.2.1.3.	Liczba placówek edukacyjnych objętych wsparciem	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	3	6
2.2.1.4.	Liczba działań podjętych w celu podniesienia kompetencji zawodowych nauczycieli	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	2	4
Kierunek działań 2.2.2. Zagospodarowanie czasu wolnego						
2.2.2.1.	Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	3	6
2.2.2.2.	Liczba nowo powstałej oferty kulturowej i sportowej	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	4	8
2.2.2.3.	Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych i rekreacyjno-sportowych	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	10	20
Kierunek działań 3.1.1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego						
3.1.1.1.	Liczba przeprowadzonych działań w zakresie ochrony środowiska	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	4	8
3.1.1.2.	Liczba powstałych obiektów małej retencji i bioretencji	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	3	6
3.1.1.3.	Liczba budynków o udoskonalonej charakterystyce energetycznej	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	7	15
3.1.1.4.	Liczba przeprowadzonych akcji	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	4	8

3.1.1.5.	Liczba podjętych działań w ramach Klastra Energii Powiatu Częstochowskiego	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	2	5
Kierunek działań 3.1.2. Rozwój infrastruktury komunalnej						
3.1.2.1.	Długość nowo powstałej sieci wodno-kanalizacyjnej	km	Urząd Gminy Kłomnice	0	8	16
3.1.2.2.	Powierzchnia przygotowanych terenów pod budownictwo jednorodzinnej	ha	Urząd Gminy Kłomnice	0	1,5	3
3.1.2.3.	Liczba działań wspierających rozwój gospodarki odpadami	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	1	3
3.1.2.4.	Liczba powstałej infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	2	4
Kierunek działań 3.2.1. Racjonalne gospodarowanie przestrzenią						
3.2.1.1.	Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych (w obiektach i przestrzeniach publicznych)	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	5	10
3.2.1.2.	Liczba działań podjętych na rzecz wzmocnienia funkcji ośrodków lokalnych	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	5	10
3.2.1.3.	Liczba miejscowości z polepszonym wizerunkiem	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	2	4
Kierunek działań 3.2.2. Poprawa bezpieczeństwa publicznego i mobilności mieszkańców						
3.2.2.1.	Długość zmodernizowanej infrastruktury drogowej	km	Urząd Gminy Kłomnice	0	6	10
3.2.2.2.	Liczba doposażonych służb ratunkowych	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	5	10
3.2.2.3.	Liczba przeprowadzonych działań mających na celu zapobieganie klęskom żywiołowym	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0	3	6

Źródło: Opracowanie własne

5.2. Ewaluacja i aktualizacja Strategii Rozwoju

Przyjęto, że Strategia Rozwoju ma formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku zmian zarówno zewnętrznych, jak i wewnętrznych uwarunkowań społecznych i gospodarczych oraz wykreowania nowych projektów – możliwa będzie jej aktualizacja.

Z wnioskiem o aktualizację Strategii Rozwoju może wystąpić: Koordynator ds. Strategii Rozwoju, Wójt Gminy Kłomnice, inicjatywa co najmniej 4 członków Rady Gminy lub 50 mieszkańców. Rada Gminy jako instytucja kontrolna i uchwałodawcza będzie mieć za zadanie analizowanie i zatwierdzanie wniosków o zmianę treści dokumentu, a także jego aktualizację poprzez podjęcie stosownej uchwały w tej sprawie.

Wprowadzenie systemu monitoringu oraz powiązanej z nim procedury ewaluacji pozwoli wyeliminować w znacznym stopniu problem dezaktualizacji założeń i celów zawartych w Strategii, wynikający ze zmieniających się warunków funkcjonowania podmiotów realizujących poszczególne projekty, zmian prawodawstwa oraz innych warunków i okoliczności mogących wpłynąć na zasadność podejmowanych działań. Oprócz modyfikacji poszczególnych elementów dokumentu, w trakcie jego realizacji możliwe będzie uwzględnienie nowych zadań i projektów, które będą wpisywać się w cele i kierunki działań.

Ewaluacja ma na celu podnoszenie jakości działań poprzez zwiększenie jej adekwatności, skuteczności, użyteczności, efektywności i trwałości. Ewaluacja Strategii będzie prowadzona w celu określenia rzeczywistych efektów zrealizowanych projektów, a jej ocena opierać się będzie na pięciu zasadniczych kryteriach:

- skuteczność – pozwala określić, czy zostały osiągnięte cele Strategii założone na etapie programowania;
- efektywność – pozwala ocenić poziom ekonomiczności Strategii;
- użyteczność – pozwala ocenić zgodności celów Strategii z faktycznymi problemami i potrzebami grupy docelowej;
- trafność – obrazuje do jakiego stopnia cele Strategii odpowiadają potrzebom danego obszaru;
- trwałość – pozwala określić, na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem Strategii będą trwać po jej zakończeniu.

Ewaluacja zadań zawartych w *Strategii Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030* zostanie podzielona na następujące części:

- *ex-ante* (przed realizacją Strategii) – stanowiąca instrument ułatwiający podejmowanie spójnych decyzji. Jej zadaniem jest próba znalezienia odpowiedzi na pytanie, czy działania zakładane w ramach Strategii przyniosą zakładane efekty przy użyciu dedykowanych im instrumentów i zasobów. Ocena ta została przeprowadzona w trakcie opracowywania Strategii, przed jej przyjęciem i stanowi załącznik do niniejszego dokumentu;
- *on-going* (na bieżąco) – instrument obserwacji prowadzonej przez Koordynatora ds. Strategii, który będzie przygotowywał sprawozdanie z realizacji Strategii (raport z monitoringu Strategii) co najmniej raz na dwa lata;
- *mid-term* (w połowie okresu realizacji) – służąca przede wszystkim jako instrument, w wyniku którego może nastąpić aktualizacja Strategii;
- *ex-post* (na zakończenie realizacji Strategii) – służąca ocenie zgodności i efektywności zrealizowanych działań w ramach Strategii, z założeniami i celami przyjętymi w niniejszym dokumencie.

W przypadku konieczności aktualizacji dokumentu Strategii, będzie on podlegał procedurze jak podczas przyjęcia, tj. zgodnie z art. 10f ust. 1–4 *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.).

5.3. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Strategia Rozwoju Gminy Kłomnice jest dokumentem programującym rozwój gminy do 2030 roku. Wszystkie pozostałe, zarówno obowiązkowe jak i fakultatywne plany i programy strategiczne są względem Strategii dokumentami wykonawczymi i powinny pozostać zgodne z jej zapisami, w celu zapewnienia spójności programowania rozwoju. W tabeli 17 przedstawiono ocenę funkcjonujących w gminie programów i planów pod kątem ich aktualności i spójności w kontekście zapisów Strategii (szczególnie głównych jej założeń). Wskazano też dokumenty przewidziane do sporządzenia lub zmiany.

Tabela 17 Dokumenty na poziomie lokalnym – ocena aktualności i spójności w kontekście zapisów Strategii

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres obowiązywania	Uwagi / wytyczne
1.	<i>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kłomnice (ze zmianami)</i>	od 2018 r.	Obowiązujący, nowe przepisy o planowaniu przestrzennym likwidują studia uwarunkowań na rzecz aktów planistycznych, które mają być spójne ze strategią rozwoju gminy/strategią rozwoju ponadlokalnego.
2.	<i>Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Kłomnice na lata 2021–2027</i>	2021–2027	Aktualny, zgodny z założeniami Strategii.
3.	<i>Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022–2025</i>	2022–2025	Aktualny, zgodny z założeniami Strategii.
4.	<i>Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Kłomnice na lata 2019–2021</i>	2019–2021	Nieaktualny, zgodny z założeniami Strategii.
5.	<i>Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Kłomnice</i>	od 2015	Aktualny, zgodny z założeniami Strategii.
6.	<i>Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy na lata 2018–2022</i>	2018–2022	Nieaktualny. Zaleca się w okresie obowiązywania Strategii opracowanie i wdrażanie nowego programu.
7.	<i>Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Kłomnice</i>	nie istnieje	Gmina Kłomnice na bieżąco realizuje obowiązek związany z odbiorem i utylizacją wyrobów zawierających azbest. Informacje dotyczące zinwentaryzowanych i unieszkodliwionych odpadów zawierających azbest na terenie Gminy Kłomnice znajdują się w bazie azbestowej, bazaazbestowa.gov.pl.
8.	<i>Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Kłomnice</i>	nie istnieje	Zaleca się w okresie obowiązywania Strategii opracowanie i wdrażanie Projektu.
9.	<i>Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Kłomnice w roku 2023</i>	2023	Opracowywany corocznie. Zgodny z założeniami Strategii.
10.	<i>Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Kłomnice na lata 2016–2022</i>	2016–2022	Nieaktualny. Zgodny z założeniami Strategii. Zaleca się w okresie obowiązywania Strategii opracowanie i wdrażanie Programu.
11.	<i>Roczny Program Współpracy Gminy Kłomnice z Organizacjami Pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku</i>	2023	Program opracowywany jest corocznie. Zgodny z założeniami Strategii, szczególnie z kierunkiem działań 2.1.2. Wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych.

	<i>Publicznego i o wolontariacie na rok 2023</i>		
12.	<i>Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kłomnice na lata 2018–2025</i>	2018–2025	Aktualny. Strategia mocno akcentuje kwestie społeczne, jest więc spójna z założeniami Strategii.
13.	<i>Plan działań na rzecz zrównoważonej energii i klimatu (SECAP)</i>	nie istnieje	Biorąc pod uwagę kierunek działania 3.1.1. <i>Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego</i> , zaleca się w okresie obowiązywania Strategii opracowanie i wdrażanie Planu działań na rzecz zrównoważonej energii i klimatu.

Źródło: Opracowanie własne

6. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych i innych podmiotów

W procesie planowania i realizacji rozwoju Gminy Kłomnice istotne jest uwzględnianie rzeczywistych potrzeb nie tylko samorządu, ale przede wszystkim społeczności lokalnej. W związku z tym na etapie opracowania Strategii zapewniono włączenie w ten proces mieszkańców i innych interesariuszy. Mieli oni możliwość udziału w opracowaniu dokumentu poprzez wyrażenie swoich opinii m.in. w formie udziału w badaniu ankietowym, złożenie propozycji projektów własnych do realizacji (nabór fiszek projektowych), czy złożenie uwag i opinii zarówno do projektu *Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Kłomnice*, jak i projektu samej Strategii. Wkład w ostateczny kształt dokumentu miały również instytucje zewnętrzne, włączone w proces konsultacji i opiniowania dokumentu. Udział mieszkańców i innych interesariuszy zagwarantowany jest również na etapie wdrażania i oceny Strategii.

6.1 Podsumowanie konsultacji społecznych i procesu opiniowania dokumentu przez Zarząd Województwa

Na podstawie art. 6 ust. 3 Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2023 r. poz. 1259 z późn. zm.) oraz zgodnie z *Uchwałą nr 443/LVI/2023 Rady Gminy Kłomnice z dnia 6 lipca 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030 oraz określenia trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii*, w tym trybu konsultacji w dniach ...10.2023–...11.2023 r. odbyły się konsultacje społeczne projektu *Strategii Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030*, które miały na celu zapoznanie grupy docelowej z projektem dokumentu oraz zebranie uwag, opinii i propozycji dotyczących zapisów dokumentu.

Projekt *Strategii Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030* podlegał obowiązkowo konsultacjom:

1. z mieszkańcami gminy,
2. z lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, w szczególności z działającymi na terenie gminy, w tym organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami,
3. z sąsiednimi gminami i ich związkami,
4. z Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach – Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

Dodatkowo Gmina Kłomnice włączyła w proces konsultacji społecznych następujące podmioty:

5. Stowarzyszenie „Razem na wyżyny”;
6. Powiat Częstochowski.

Do podmiotów wskazanych w pkt. 3–6 wysłane zostały pisma informujące o konsultacjach.

Konsultacje odbyły się w terminie od dnia ...10.2023 r. do dnia ...11.2023 r. w następujących formach:

1. Zbieranie uwag i wniosków w formie papierowej oraz elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego. Wypełnione czytelnie formularze można było dostarczyć:
 - a) drogą elektroniczną na adres e-mail: ug@klomnice.pl wpisując w tytule „Konsultacje społeczne – Strategia Kłomnice”;
 - b) drogą korespondencyjną tradycyjną na adres Urzędu Gminy Kłomnice, ul. Strażacka 20, 42-270 Kłomnice, z dopiskiem: „Konsultacje społeczne – Strategia Kłomnice”;
 - c) bezpośrednio do sekretariatu lub dziennika podawczego w budynku Urzędu Gminy Kłomnice, w godzinach pracy Urzędu;
2. Spotkania otwartego, umożliwiającego omówienie założeń dokumentu, a także przedstawienie uwag, opinii i propozycji. Spotkanie odbyło się w dniu ...10.2023 r. o godz., wzięło w nim udział osób.
3. Zbieranie uwag ustnych do protokołu w budynku Urzędu Gminy Kłomnice, ul. Strażacka 20, 42-270 Kłomnice, w godzinach pracy Urzędu.

Informację o konsultacjach społecznych ww. projektu dokumentu zamieszczono 7 dni kalendarzowych przed rozpoczęciem konsultacji, tj. ...10.2023 r. w następujących formach:

- na stronie internetowej gminy (....) w formie publikacji Zarządzenia Nr Wójta Gminy Kłomnice w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu dokumentu pn. *Strategia Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030*;
- na stronie Urzędu Gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (....) w formie publikacji Zarządzenia Nr Wójta Gminy Kłomnice w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu dokumentu pn. *Strategia Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030*;
- w sposób zwyczajowo przyjęty – na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy Kłomnice.

Formularz zgłaszania uwag oraz projekt dokumentu *Strategia Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030* dostępne były od09.2023 r:

- w wersji papierowej w budynku Urzędu Gminy Kłomnice, w sekretariacie oraz dzienniku podawczym;
- w wersji elektronicznej w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Kłomnice (bip.klomnice.pl) i na stronie internetowej gminy (klomnice.pl).

Jedną z form konsultacji społecznych ww. projektu dokumentu było otwarte spotkanie z interesariuszami, które odbyło się w dniu o godz. w W spotkaniu uczestniczyło osób. Podczas spotkania przedstawiono główne założenia programowe i wdrożeniowe dokumentu tj. wizja, misja, cele strategiczne wraz z odpowiadającymi im działaniami, a także zakres rzeczowy projektów strategicznych, które planowane są do realizacji przez samorząd gminy. Przedstawione zostały również założenia przestrzenno-funkcjonalne, w tym model funkcjonalno-przestrzenny. **Podczas spotkania nie wpłynęły żadne uwagi.**

W trakcie konsultacji społecznych w wyznaczonym terminie wpłynęły formularze uwag. Informacja o przebiegu konsultacji społecznych wraz ze szczegółowym zestawieniem

uwag z uzasadnieniem uwzględnienia uwag zgłoszonych w trakcie konsultacji została opublikowana w dniu r. na oficjalnej stronie internetowej Gminy Kłomnice (.....) oraz na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (.....).

Na podstawie art. 10f ust. 2–3 *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.) pismem z dnia Wójt Gminy Kłomnice zawnioskował o zaopiniowanie projektu *Strategii Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030*. Opinia miała dotyczyć sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa. Wydanie opinii powinno nastąpić w ciągu 30 dni od dnia doręczenia pisma wraz z projektem dokumentu W dniu Zarząd Województwa Śląskiego podjął Uchwałę Nr w sprawie zaopiniowania projektu *Strategii Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030*. Opinia stanowi załącznik do ww. uchwały. Zarząd Województwa wydał pozytywną opinię.

6.2 Mechanizmy włączenia mieszkańców w proces przygotowania, realizacji i oceny Strategii – partycypacja społeczna

Partycypacja społeczna i działania aktywizacyjne zostały wpisane w proces rozwoju Gminy Kłomnice jako fundament działań na wszystkich jego etapach, tj. diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie i ewaluacja. Takie podejście ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów strategicznych oraz gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o gminie.

Partycypacja i partnerstwo to współpraca i równorzędne traktowanie reprezentantów różnych środowisk i instytucji, przy zachowaniu ich suwerenności, z założeniem stałego dążenia do wzajemnego rozumienia się. Proces tworzenia Strategii, już od etapu analiz prowadzonych na potrzeby opracowania Diagnozy, uwzględniał włączanie mieszkańców i innych interesariuszy, a także charakteryzował się otwartością (umożliwiał uczestniczenie jak największej liczbie chętnych osób i organizacji w partnerstwie) i transparentnością (dialog, informowanie i konsultowanie decyzji oraz rozwiązań rozwojowych).

Na potrzeby prowadzonych analiz i opracowania Strategii, przeprowadzono trzy badania ankietowe wśród mieszkańców gminy, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych i lokalnych środowisk gospodarczych oraz instytucji publicznych, środowisk edukacyjnych i kulturalnych.

Na potrzeby procesu diagnostycznego, w celu opracowania *Strategii Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030* przeprowadzono 2 badania ankietowe. Pierwsze badanie zostało przeprowadzone w terminie 13.04–31.07.2022 r. w formie ankiety i bezpośrednich spotkań z mieszkańcami Gminy Kłomnice. Informacja o badaniu wraz z wzorem ankiety została podana do publicznej wiadomości na stronie internetowej gminy oraz na oficjalnym serwisie gminy na Facebooku. W badaniu ankietowym wzięło udział 75 osób. Drugie badanie zostało przeprowadzone w dniach 27.06–07.07.2023 r. Ankieta była dostępna w wersji on-line oraz w wersji papierowej. Udział w badaniu wzięło 36 osób. Ankieta obejmowała 2 części: w pierwszej należało ocenić w skali od 1 do 5 poszczególne obszary funkcjonowania gminy, natomiast w drugiej części ankietowany określał maksymalnie trzy najważniejsze priorytety, które mogą mieć wpływ na rozwój gminy oraz rozwiązanie istniejących problemów i barier rozwoju – raport z ankiety stanowi załącznik do Diagnozy.

W dniach 03–31.08.2023 r. przeprowadzono badanie ankietowe w celu poznania opinii ankietowanych na temat możliwych kierunków rozwoju gminy. Ankieta była dostępna w wersji on-line oraz w wersji papierowej. Udział w badaniu wzięło 26 osób. Ankieta obejmowała 3 części: w pierwszej należało wymienić 2 potencjały gminy, na których powinien bazować jej rozwój, w części drugiej ankietowany określał dwa główne kierunki rozwoju gminy, natomiast w trzeciej części respondent określał maksymalnie dwa kierunki, z którymi miałyby być utożsamiana w przyszłości Gmina Kłomnice. Wyniki ankiet wskazują na to, że najważniejszymi kierunkami rozwoju gminy powinny być, zdaniem mieszkańców: ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu, rozwój edukacji dzieci i młodzieży oraz wdrażanie koncepcji Smart Villages (inteligentnych wsi). Wyniki badania wyraźnie wskazują,

iż w przyszłości Gmina Kłomnice powinna być utożsamiana jako gmina przedsiębiorcza, atrakcyjna do inwestowania i tworząca nowe miejsca pracy oraz atrakcyjna do osiedlania się.

Na potrzeby prowadzonych analiz i opracowania Strategii przeprowadzono także nabór fiszek w terminie 14–30.08.2023 r. Fiszki projektowe można było składać osobiście, drogą elektroniczną lub korespondencyjnie na adres Gminy Kłomnice. Niepodpisane czytelnie imieniem i nazwiskiem, złożone w innej formie niż na załączonym formularzu lub po upływie wyznaczonego terminu – nie były przyjmowane. Proponowane projekty musiały wpisywać się w zaplanowane dla obszaru cele, których osiągnięcie pozwoli na zrealizowanie założonej wizji. Fiskę mogli przysyłać mieszkańcy gminy, przedsiębiorcy i przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz instytucji publicznych. Organem właściwym do rozpatrzenia propozycji projektów był zespół pracowników Urzędu Gminy Kłomnice. Podczas naboru nie wpłynęły żadne fiszki.

Oprócz jakościowych analiz prowadzonych za pomocą badań ankietowych, posłużono się również dyskusjami w trakcie spotkań:

- 12 lipca 2023 r. spotkania informacyjno-warsztatowe (podsumowanie diagnozy i rozpoczęcie kształtowania założeń rozwoju):
 - godz. 10:00 – przedstawiciele Urzędu Gminy Kłomnice;
- 27 lipca 2023 r. spotkania informacyjno-warsztatowe (podsumowanie diagnozy i rozpoczęcie kształtowania założeń rozwoju):
 - godz. 15:00 – przedstawiciele Rady Gminy, Sołtysi;
 - godz. 16:00 – mieszkańcy gminy.
- 17 sierpnia 2023 r. – wewnętrzne spotkanie roboczo-konsultacyjne z władzami gminy (dyskusje na temat założeń i priorytetowych zadań do realizacji w ramach strategii);
- – wewnętrzne spotkanie roboczo-konsultacyjne z władzami gminy (omówienie propozycji projektów);
- – otwarte spotkanie konsultacyjne z mieszkańcami gminy oraz z przedstawicielami Rady Gminy i Sołtysami.

Oprócz oficjalnych spotkań z mieszkańcami i interesariuszami, na ostateczny kształt dokumentu składało się wiele rozmów telefonicznych i osobistych oraz korespondencji e-mailowej autorów niniejszego opracowania z przedstawicielami samorządu gminy i jego pracownikami.

Elementem partycypacji były również konsultacje społeczne:

- projektu *Diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Kłomnice* przeprowadzone w dniach 21.07–04.08.2023 r.;
- projektu *Strategii Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030*, przeprowadzone w dniach r.

Mieszkańcy zostali włączeni w proces konsultacji społecznych *Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Kłomnice*, a następnie projektu dokumentu *Strategia Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030*. W obu przypadkach mieszkańcy informowani byli o konsultacjach poprzez ogłoszenia na stronie internetowej gminy, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Kłomnice. W obu

przypadkach uwagi i wnioski zbierane były w formie papierowej i elektronicznej, z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego. Formularze konsultacyjne wraz z projektami dokumentów dostępne były w wersji papierowej w sekretariacie Urzędu Gminy Kłomnice oraz w wersji elektronicznej na oficjalnej stronie internetowej gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej. Wypełnione czytelnie formularze można było dostarczyć:

- drogą elektroniczną na adres e-mail: ug@klomnice.pl;
- d) drogą tradycyjną na adres Urzędu Gminy Kłomnice, ul. Strażacka 20, 42-270 Kłomnice, z dopiskiem: „Konsultacje społeczne – Diagnoza Kłomnice” / Konsultacje społeczne – Strategia Kłomnice”;
- bezpośrednio do budynku do sekretariatu lub dziennika podawczego w budynku Urzędu Gminy Kłomnice, w godzinach pracy Urzędu.

W przypadku konsultacji samej Strategii, uwagi zbierane były również w formie uwag ustnych do protokołu, a także zorganizowane było otwarte spotkanie konsultacyjne. Niezwłocznie po przeprowadzeniu konsultacji społecznych projektu niniejszego dokumentu sporządzony został *Raport z konsultacji społecznych projektu Strategii Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030*. W trakcie konsultacji społecznych w wyznaczonym terminie wpłynęły formularze uwag. Informacja o przebiegu konsultacji społecznych wraz ze szczegółowym zestawieniem uwag z uzasadnieniem uwzględnienia uwag zgłoszonych w trakcie konsultacji została opublikowana w dniu na oficjalnej stronie internetowej Gminy Kłomnice.

Włączenie mieszkańców jest istotne nie tylko na etapie analiz, opracowania Diagnozy i opracowania Strategii, ale też podczas wdrażania Strategii i jej oceny. Mieszkańcy będą brać udział w pracach nad ewentualną aktualizacją dokumentu (będą mogli zainicjować aktualizację i/lub brać udział w konsultacjach społecznych projektu aktualizowanego dokumentu). Przy okazji realizacji projektów strategicznych, na etapie projektowym, organizowane będą spotkania z mieszkańcami. Mieszkańcy będą informowani o etapach realizacji projektów strategicznych, dodatkowo publikowane do publicznej wiadomości będą raporty z monitoringu Strategii.

6.3 Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko – wpływ zadań na środowisko

Do uzupełnienia po konsultacjach społecznych i opiniowaniu

Spis schematów

Schemat 1 Instytucjonalna struktura systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji <i>Strategii Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030</i>	127
Schemat 2 Logika powiązań głównych założeń dokumentu ze wskaźnikami osiągnięcia oczekiwanych rezultatów	128

Spis tabel

Tabela 1 Schemat analizy SWOT	20
Tabela 2 Analiza SWOT	20
Tabela 3 Drzewo problemów	26
Tabela 4 Drzewo celów	27
Tabela 5 Plan operacyjny	31
Tabela 6 Projekt strategiczny nr 1	42
Tabela 7 Projekt strategiczny nr 2	44
Tabela 8 Projekt strategiczny nr 3	47
Tabela 9 Projekt strategiczny nr 4	49
Tabela 10 Projekt strategiczny nr 5	51
Tabela 11 Możliwe źródła finansowania projektów strategicznych i zadań w ramach <i>Strategii Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030</i>	57
Tabela 12 Generalna, przewidywana kwota wydatków na realizację Strategii, w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych	62
Tabela 13 Wykaz powiązań celów Strategii z dokumentami strategicznymi i planistycznymi wyższego rzędu	63
Tabela 14 Wskaźniki oddziaływania rozwoju	131
Tabela 15 Wskaźniki rezultatu – wartość do osiągnięcia w wyniku realizacji Strategii	134
Tabela 16 Wskaźniki produktu – wartość do osiągnięcia w wyniku realizacji Strategii	136
Tabela 17 Dokumenty na poziomie lokalnym – ocena aktualności i spójności w kontekście zapisów Strategii	142

Spis map

Mapa 1 Położenie Gminy Kłomnice na tle województwa śląskiego	7
Mapa 2 Główna sieć komunikacyjna na terenie Gminy Kłomnice	80
Mapa 3 Czas dojazdu do wybranych ośrodków miejskich z Gminy Kłomnice	81
Mapa 4 Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Kłomnice	84
Mapa 5 Mapa geologiczna Gminy Kłomnice	86
Mapa 6 Gmina Kłomnice – uwarunkowania: sieć osadnicza, sieć komunikacyjna, pokrycie terenu, sieć wodna, wybrane elementy dziedzictwa kulturowego i historycznego	89
Mapa 7 Gmina Kłomnice – uwarunkowania, położenie gminy względem JCWPd i obszarów zagrożenia powodziowego	91
Mapa 8 Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej Gminy Kłomnice	105

Mapa 9 Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze (miasta powiększające dystans rozwojowy) oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją, na których występuje kumulacja problemów w województwie śląskim, zgodnie z KSRR 2030	108
Mapa 10 Subregiony województwa i ich ośrodki centralne	110
Mapa 11 OSI – obszary cenne przyrodniczo	113
Mapa 12 OSI – gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza	115
Mapa 13 Obszar strategicznej interwencji wyznaczony na terenie gminy	124

Spis rysunków

Rysunek 1 Fragment mapy <i>Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+</i> : system transportowy	82
Rysunek 2 Fragment mapy <i>Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+</i> : Podział na regiony fizyczno-geograficzne	85
Rysunek 3 Fragment mapy <i>Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+</i> : Ustalenia Planu – Cel 1 Nowoczesna gospodarka – promocja gospodarczego wzrostu i innowacji	95
Rysunek 4 Legenda do treści mapy <i>Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+</i> : Ustalenia Planu – Cel 1 Nowoczesna gospodarka – promocja gospodarczego wzrostu i innowacji	96
Rysunek 5 Fragment mapy <i>Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+</i> : Ustalenia Planu – Cel 2 Szanse rozwojowe mieszkańców – zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług publicznych	97
Rysunek 6 Legenda do treści mapy <i>Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+</i> : Ustalenia Planu – Cel 2 Szanse rozwojowe mieszkańców – zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług publicznych	98
Rysunek 7 Fragment mapy <i>Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+</i> : Ustalenia Planu – Cel 3 Zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego (kierunek 1)	99
Rysunek 8 Legenda do treści mapy <i>Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+</i> : Ustalenia Planu – Cel 3 Zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego (kierunek 1)	100
Rysunek 9 Fragment mapy <i>Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+</i> : Ustalenia Planu – Cel 3 Zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego (kierunek 2 i 3)	101
Rysunek 10 Legenda do treści mapy <i>Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+</i> : Ustalenia Planu – Cel 3 Zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego (kierunek 2 i 3)	102
Rysunek 11 Fragment mapy <i>Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+</i> : Ustalenia Planu – Cel 4 Relacje z otoczeniem – infrastrukturalne powiązania regionu	103

Rysunek 12 Legenda do treści mapy <i>Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+</i> : Ustalenia Planu – Cel 4 Relacje z otoczeniem – infrastrukturalne powiązania regionu	104
Rysunek 13 Legenda do treści mapy: Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej Gminy Kłomnice	106
Rysunek 14 Granice Stowarzyszenia „Razem na wyżyny”	112
Rysunek 15 Fragment mapy <i>Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+</i> : Miejskie obszary funkcjonalne	117
Rysunek 16 Fragment mapy <i>Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+</i> : Wiejskie obszary funkcjonalne	118
Rysunek 17 Fragment mapy <i>Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+</i> : Obszar terenów zamkniętych	119
Rysunek 18 Fragment mapy <i>Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+</i> : Gminy, w których zlokalizowane są obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi	120
Rysunek 19 Fragment mapy <i>Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+</i> : Obszar ochrony krajobrazów kulturowych	120
Rysunek 20 Fragment mapy <i>Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+</i> : Udokumentowane złoża kopalin	121